

GS.304.13/5 Aze/

T 38

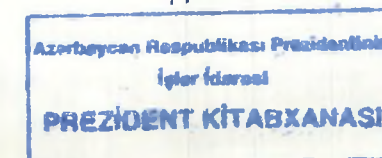
İLLİK HESABAT 2011

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT NEFT FONDU

MÜNDƏRİCAT

ÖN SÖZ	4
2. ÖLKƏ İQTİSADİYYATI VƏ NEFT FONDU	10
2.1. Makroiqtisadi inkişaf	10
2.2. Neft Fondunun gəlirləri	14
2.3. Neft Fondunun xərcləri	18
3. İNVESTİSİYA STRATEGİYASI VƏ RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ	30
3.1. 2011-ci ildə edilmiş investisiyalar	30
3.2. Fondun gəlirliliyi	42
3.3. İnvestisiya məhdudiyyətləri	43
3.4. Risklərin idarə edilməsi	46
4. İDARƏETMƏ	52
5. NEFT FONDU—ŞƏFFAF SUVEREN FOND	62
5.1. Neft Fondunun ictimaiyyətlə əlaqələri	62
5.2. Mineral Ehtiyatların Hasilatı ilə Məşğul olan Sənaye Sahələrində Şəffaflıq Təşəbbüsü (MHŞT) sahəsində fəaliyyət	64
5.3. Suveren Fondların Beynəlxalq Forumu	66
6. BİZİM DƏYƏRLƏRİMİZ: HÖRMƏT, KOLLEKTİV İŞ, İNAM, ŞƏFFAFLIQ	68
7. DÖVLƏT NEFT FONDUNUN 2011-Cİ İL BÜDCƏSİNİN İCRASI	70
8. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI DÖVLƏT NEFT FONDUNUN MALİYYƏ HESABATLARI	84
ƏLAVƏ	128

- 1459 -

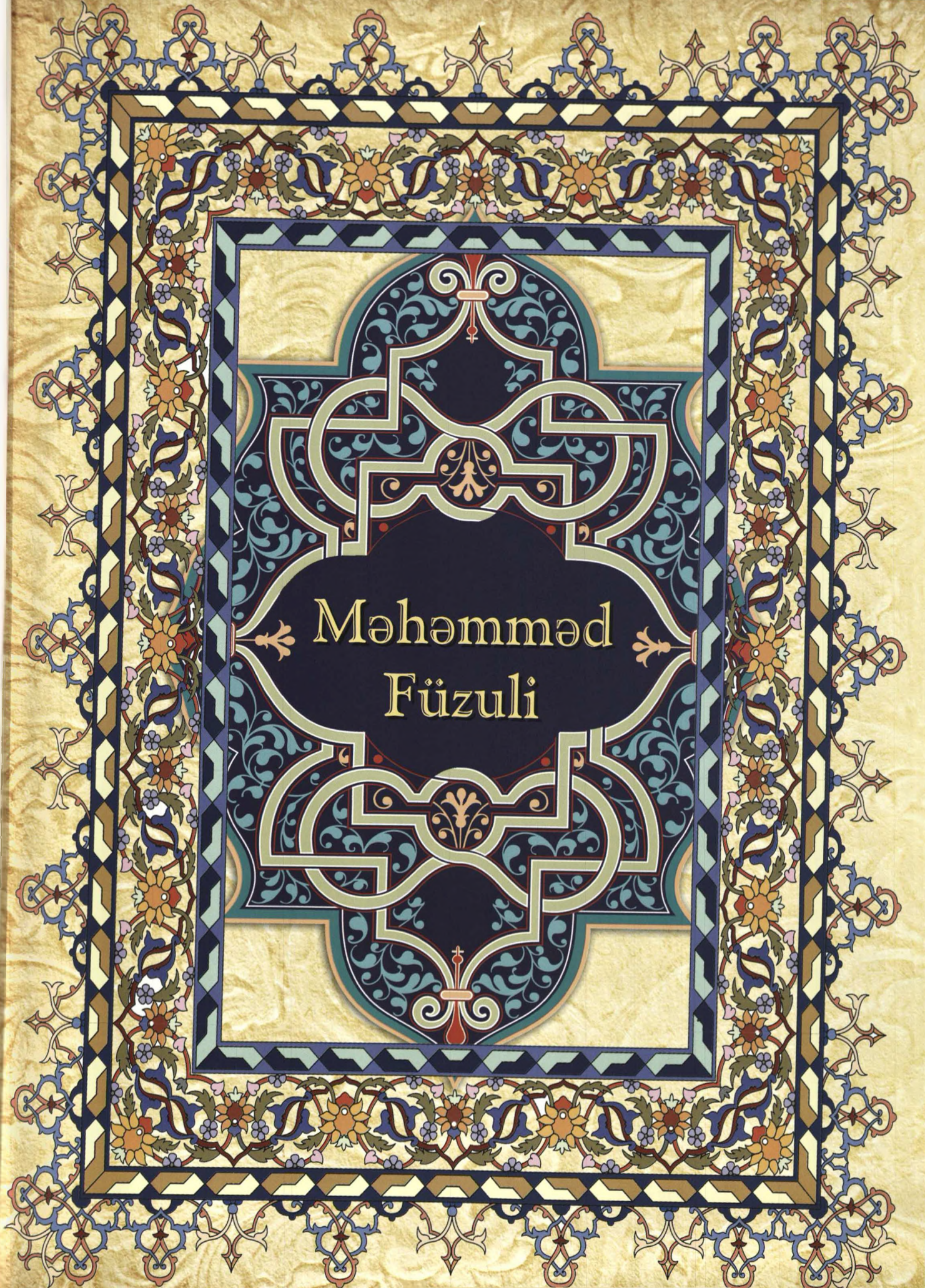
ÖN SÖZ

Azərbaycan Respublikası üçün bir sıra əlamətdar hadisələrlə yadda qalan, dövlət müstəqilliyinin 20-ci ildönümünün qeyd edildiyi 2011-ci il Dövlət Neft Fondunun inkişafı üçün də uğurlu olmuşdur. Ötən ildə Dövlət Neft Fondu öz missiya və məqsədlərinə uyğun olaraq Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan qara qızıldan əldə edilən gəlirlərin toplanaraq artırılması və idarə edilməsi istiqamətində fəaliyyətini davam etdirmişdir. Xam neftin qiymətlərinin beynəlxalq bazarlardakı əlverişli səviyyəsi sayəsində Neft Fondunun vəsaiti ötən ildəkinə nisbətən 30,8% artaraq, 29,8 milyard ABŞ dollarına çatmış, il ərzində Fondun daxilolmalarının 35%-i yığıma yönəldilmişdir.

2011-ci il institusional quruculuq baxımından da Neft Fondu üçün uğurlu il olmuşdur. Ötən ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı ilə Neft Fondunun investisiya fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik aktlarında dəyişikliklər edilmiş, bu qaydalara uyğun olaraq yeni investisiya siyasəti qəbul edilmişdir. Yeni investisiya siyasəti Neft Fonduna 2012-ci ildən etibarən yeni aktiv növlərinə, o cümlədən şirkətlərin səhmlərinə, daşınmaz əmlaka və qızıla investisiya qoyuluşuna icazə vermişdir.

2011-ci ildən başlayaraq, Fondun fəaliyyəti haqqında illik hesabatın strukturu və təqdimat üslubu təkmilləşdirilmiş, daha da sadələşdirilmiş, illik hesabatın tərtibat konsepsiyasında yeniliyin tətbiqinə başlanmışdır. Belə ki, Neft Fondu tərəfindən dərc edilən illik hesabatlarda Azərbaycan ədəbiyyatının tanınmış simaları haqqında məlumatlar və yaradıcılıqlarından nümunələr yerləşdirilir. Bu cür tərtibatda hazırlanan ilk hesabat - 2010-cu il üzrə Neft Fondunun illik hesabatı dahi Nizami Gəncəviyə həsr edilmişdir. Neft Fondunun illik hesabatının ədəbi əsərlərlə zənginləşdirilmiş yeni tərtibat üslubu eyni zamanda Azərbaycan ədəbiyyatının xarici auditoriyaya tanıtılması prosesinə Fondun kiçik bir töhfəsi olacaqdır.

Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il üzrə illik hesabatı Azərbaycanın görkəmli şairi Məhəmməd Füzuliyə həsr edilmişdir.

MƏHƏMMƏD FÜZULİ

"QƏLB ŞAİRİNİN POETİK MÖCÜZƏSİ"

Məhəmməd Füzuli XVI yüzillik Azərbaycan ədəbiyyatının yetirdiyi elə nadir şəxsiyyətlərdəndir ki, onun yaradıcılığı təkcə öz dövründə məşhur olmaqla qalmamış, həm də 500 ildən bəri türk dilinin anlaşıldığı bütün məkanlarda lirik-fəlsəfi poeziyanın irəliyə doğru inkişafında öz müsbət təsirini göstərmişdir. Füzuli insan həyatının məişət qayğılarını bu həyatın ulvi iç dünyasına transfer etməyin böyük ustasıdır.

Məşhur ingilis şərqşünası Elias Con Uilkinson Gibbin (1857-1901) "Qəlb şairi" adlandırdığı Məhəmməd Süleyman oğlu Füzuli Bağdadi Azərbaycan klassik poeziyasının ən görkəmli nümayəndələrindən, klassik islam ədəbiyyatlarının hər üç dilində - türk, fars və ərəb dillərində ölməz əsərlər yaradan dahi sənətkarlarından biridir. Anadan olduğu il hələ də mübahisəli olsa da, əksər füzulşünaslar onun 1494-cü ildə, o zaman növbə ilə Osmanlıların və Səfəvilərin hakimiyyəti altına keçən İraqi-Ərəbin Kərbəla şəhərində azərbaycanlı din xadiminin ailəsində dünyaya gəldiyini qəbul etmişlər.

O zaman İraqda və onun ən böyük mədəniyyət mərkəzlərindən olan Bağdad və Kərbəla şəhərlərində islam mədəniyyətinin üç böyük xalqının - ərəb, türk və fars xalqlarının nümayəndələri yaşadığından, Füzuli də kiçik yaşlarından hər üç dilə vaqif olmuş və sonradan onun üçdilli sənətkar kimi yetişməsində bunun çox böyük rolu olmuşdur.

Gənc yaşlarından bir istedadlı şair kimi məşhurlaşaraq müxtəlif hökmdarlar tərəfindən dəvətlər olsa da, Füzuli öz böyük sələfi Nizami Gəncəvi kimi saraylardan uzaq durmuş və bu əyilməzliyi ilə həmişə fəxr etmişdir. Füzuli həm də özünü dahi Nizaminin şagirdi

saymış, onun ümumbəşəri humanist ideyalarını öz yaradıcılığı ilə davam etdirmiş, eyni zamanda, Nizaminin məşhur "Leyli və Məcnun" poemasına layiqli bir cavab da yazmışdır. Dünya şərqşünaslığında Füzuli "Leyli və Məcnun"u Nizami poemasına yazılan ən yaxşı cavablardan biri kimi qiymətləndirilir.

Dünya ədəbiyyatında Füzulini daha çox məşhurlaşdıran onun türk-Azərbaycan "Divan"ı və ana dilində qələmə aldığı "Leyli və Məcnun" poeması olsa da, şair öz ərəbcə qəsidələri və "Mətləül-etiqađ" fəlsəfi traktatı ilə ərəbdilli oxucuların rəğbətini qazanmış, fars "Divan"ı, "Rind və Zahid", "Yeddi cam", "Səhhət və Mərəz" (Sağlamlıq və xəstəlik) əsərləri ilə farsdilli oxucular arasında məşhur olmuşdur. Füzulinin bizə gəlib çatmış türkcə əsərləri içərisində Azərbaycan Səfəvi hökmdarı Şah İsmayıl Xətayiyyə (1487-1524) həsr etdiyi "Bəngü Bada" və uşaqlar üçün qələmə alınmış didaktik məzmunlu "Meyvələrin söhbəti" əsərləri də vardır.

Doğma türk ədəbi dilini o dövrdə nisbətən daha çox inkişaf etmiş ərəb və fars dilləri səviyyəsinə qaldırmaq üçün tərcüməçiliklə də məşğul olan Məhəmməd Füzuli Azərbaycan tərcümə sənətinin ən gözəl nümunələri sırasında duran "Hədiqətüs-süəda" ("Xoşbəxtlər bağçası") və "Qırx hədisin tərcüməsi" kimi əsərlərini də ərsəyə gətirmişdir.

Özünün qeyd etdiyi kimi, hələ çox gənc yaşlarından bədii sözünün şöhrəti dünyanı tutmuş Füzuli, bu erkən şöhrətdən heç də arxayınlaşmamış, ömrünün bir neçə ilini zəmanəsindəki dünyəvi və ruhani elmlərin öyrənilməsinə sərf etmiş və "elmsiz şeirin əsassız divar olduğu" qənaətinə gəlmişdir.

Füzuli şeirinin ecəzkarlığı da hər şeydən əvvəl, onun dərin elmi əsaslara malik olmaqla, yüksək istedadlı bir qələm sahibinin əlindən çıxması və orijinal obrazlı dili ilə bağlıdır. Bu səbəbdəndir ki, Füzuli şeirinin dərin qatları oxucunun gözləri qarşısında birdən-

birə açılmaz və xüsusi elmi-poetik hazırlıq tələb edir. Bu hazırlığı olan oxucunun Füzuli şeirindən evristik yolla aldığı estetik həzz isə həmin hazırlıq dərəcəsinə yüksəlmək üçün sərf edilmiş zəhmətin qarşılığını tamamilə kompensasiya edir.

Füzuli bütün ömrünü İraqi-Ərəbin Bağdad, Hillə, Kərbəla, Nəcəf kimi şəhərlərində keçirmiş, bu yerlərdəki müqəddəs məkanlarda kitabxanaçı, çiraqsuz kimi şərafli vəzifələrdə qulluq etməklə öz dolanacağını təmin etmişdir. Ömrünün ahıl çağlarında Osmanlı hökuməti tərəfindən kəsilmiş doqquz axça təqaüdü ala bilməyən Füzuli bu hadisəni kəskin sosial satira örnəyi olan "Şikayətnamə" əsərində yüksək obrazlıqla qələmə almışdır.

Füzuli öz dövründə ədəbi dairələrdə işlək olan demək olar ki, bütün poetik növlərdə qələmini sınamış və bunların hər birində - qəzəldə, qəsidədə, qitədə, rübaidə, məsnəvidə, müləmmədə, müxəmməsədə, müsəddəsədə, tərkib-bənddə, tərci-bənddə və s., eləcə də bədii nəsr sahəsində yüksək poetik istedadını nümayiş etdirməyə nail olmuşdur.

Bəzi şeirlərindən aydın olduğu kimi, Hindistana və Ruma (Türkiyəyə) səfər etmək istəyən Füzuli bu arzularına qovuşa bilmədiyini təəssüflə izhar etmişdir. Şair 1556-cı ildə, 62 yaşında ikən Bağdadda baş vermiş taun epidemiyası zamanı xəstələnərək bu fani dünyadan köç etmişdir.

Ancaq Füzulinin ölməz əsərləri 500 ildən artıqdır ki, təkəcə öz vətəninə və türkdilli oykumenədə deyil, eyni zamanda poetik sözə və humanizm ideyalarına qiymət verilən bütün soslumalarda yaşamaqdadır.

2. ÖLKƏ İQTİSADİYYATI VƏ NEFT FONDU

2.1. Makroiqtisadi inkişaf

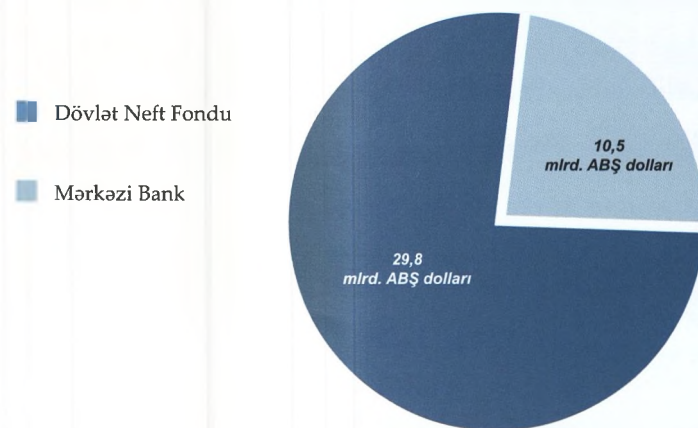
2011-ci ildə dünyada müşahidə edilən mürekkəb siyasi və iqtisadi mühitdə Azərbaycan iqtisadiyyatı yüksək dayanıqlıq nümayiş etdirmişdir. Ötən il ərzində ölkədə xam neft hasilatının aşağı düşməsi və neft sektorunda Ümumi Daxili Məhsul (ÜDM) istehsalının azalması fonunda qeyri-neft sektorunda əldə edilmiş tərəqqi hesabına ölkə iqtisadiyyatı artım templərini qoruyub saxlamışdır. Qeyri-neft sektoru 9,4% artmış və ÜDM-in 48,3 %-i qeyri-neft sektorunun payına düşmüşdür.

2011-ci ildə iqtisadiyyatın diversifikasiyası, regionların inkişafı, ölkədə biznes şəraitinin və sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi, infrastrukturun təkmilləşdirilməsi, əhəlinin sosial rifah halının yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm nailiyyətlər əldə edilmişdir. Yoxsulluğun səviyyəsi 2004-cü ildəki 49 %-dən 7,6 %-ə qədər, işsizliyin səviyyəsi 5,4%-ə qədər azalmışdır. Orta illik inflyasiya 7,9% olmaqla birrəqəmli səviyyədə saxlanılmışdır. Adambaşına düşən ÜDM-in həcmi 7 min ABŞ dollarını ötmüş, Azərbaycanın orta gəlirli ölkələr sırasında mövqeyi möhkəmlənmişdir.

Strateji valyuta ehtiyatlarının artırılması. 2011-ci ildə Dövlət Neft Fondunun bütün mənbələr üzrə daxilolmaları 19 799,9 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. 2011-ci ilin əvvəlinə 22 766,8 milyon ABŞ dolları təşkil etmiş Fondun vəsaiti il ərzində 7 033,2 milyon ABŞ dolları və ya 30,9% artaraq ilin sonuna 29 800,0 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Beləliklə, 2011-ci ildə Neft Fondunun daxilolmalarının 35,5%-i yığıma yönəldilmişdir.

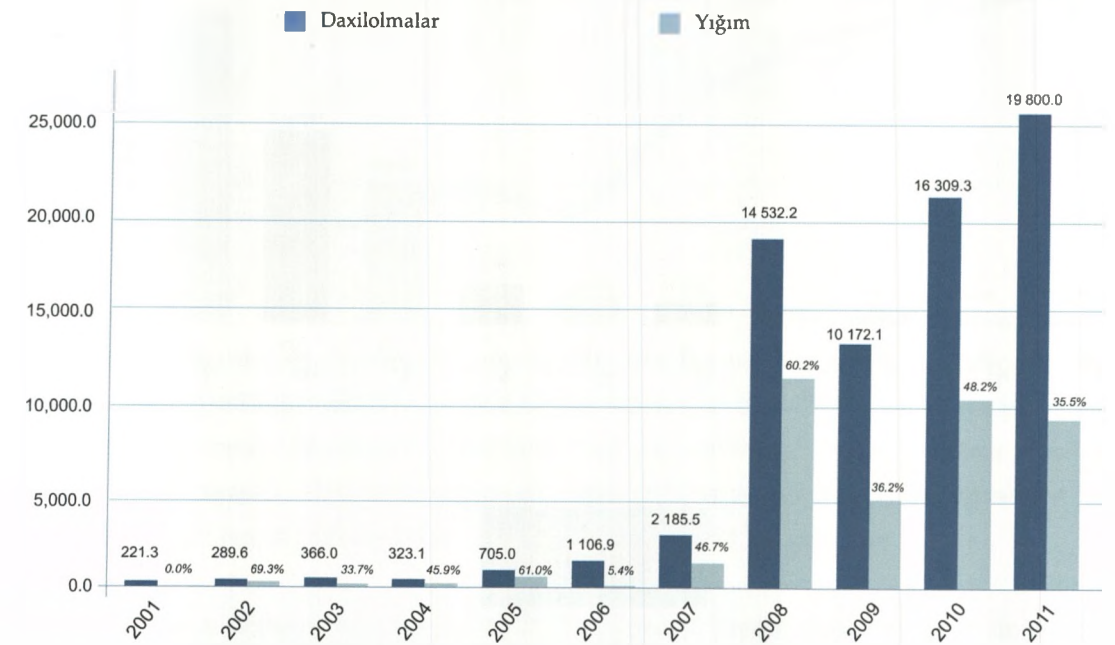
31 dekabr 2011-ci il tarixinə Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyatları ilə birlikdə ölkənin strateji valyuta ehtiyatlarının həcmi 40,3 milyard ABŞ dolları təşkil etmiş, bu vəsaitin 73,9 %-i Dövlət Neft Fondunun vəsaiti hesabına formalaşmışdır (Qrafik 2.1.1.).

Qrafik 2.1.1. Azərbaycan Respublikasının strateji valyuta ehtiyatları (31.12.2011 tarixinə)

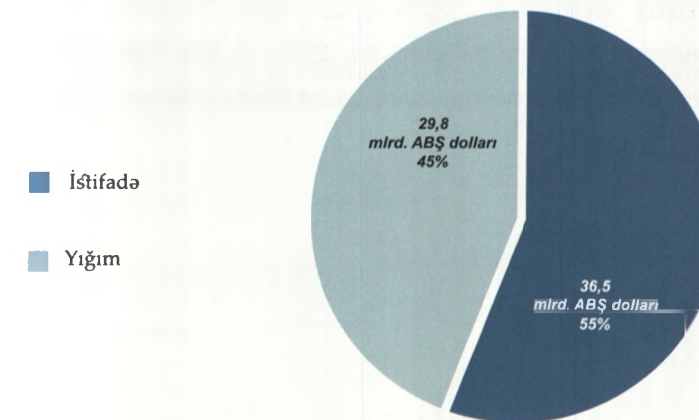

2001-2011-ci illər ərzində Neft Fondunun daxilolmaları 66,3 milyard ABŞ dolları təşkil etmiş, bu vəsaitin, 45%-i yığıma yönəldilmişdir. Neft Fondunun yığım səviyyəsi Qrafik 2.1.2.-də göstərilir.

Qrafik 2.1.2. 2001-2011-ci illər ərzində Neft Fondunun yığım səviyyəsinin dinamikası (milyon ABŞ dolları ilə)

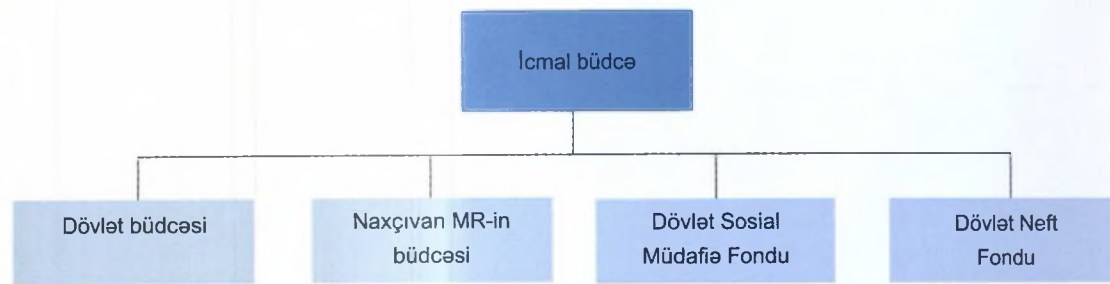
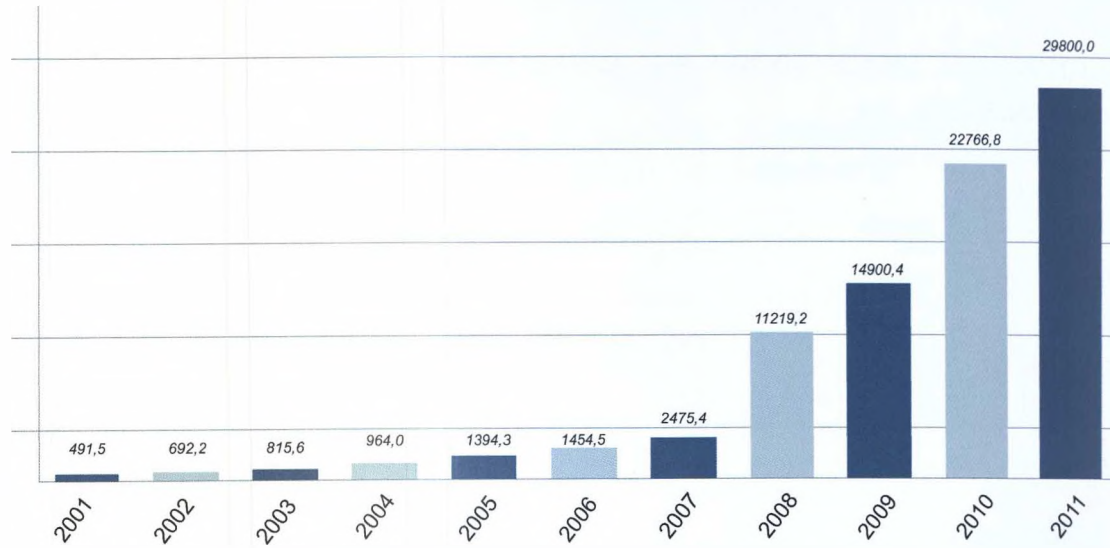

Qrafik 2.1.3. 2001-2011-ci illər ərzində Dövlət Neft Fondunun yığım səviyyəsi

2001-ci ilə nisbətən Neft Fondunun vəsaiti 60,6 dəfə artmışdır.

Qrafik 2.1.4. 2001-2011-ci illər ərzində Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin artım dinamikası (31.12.2011 tarixinə, milyon ABŞ dolları ilə)

Fiskal dayanıqlığın təmin edilməsi. 2011-ci ildə icmal büdcənin gəlirlərinin formalaşmasında Dövlət Neft Fondunun rolu daha da artmışdır. 2011 - ci ildə Neft Fondundan 9 000,0 milyon manat dövlət büdcəsinə transfert edilmiş və bu vəsait dövlət büdcəsinin gəlirlərinin formalaşmasında əhəmiyyətli yer tutmuşdur.

Qrafik 2.1.5. 2003-2011-ci illər ərzində Dövlət Neft Fondundan transfertin dövlət büdcə gəlirlərində nisbəti

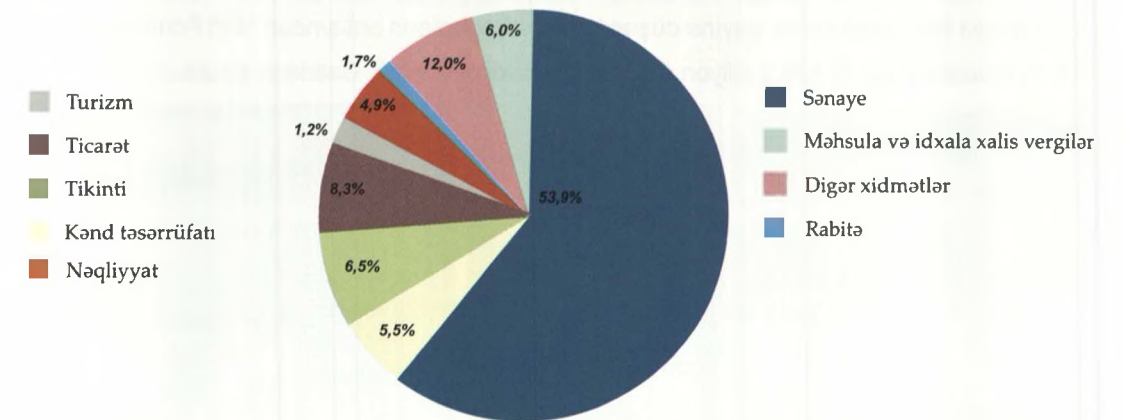

Dövlət Neft Fondunun dövlət büdcəsinə ayrılan vəsaiti hesabına qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi, yoxsulluğun azaldılması üzrə dövlət proqramları və tədbirlər həyata keçirilmiş və bunun nəticəsi olaraq iqtisadiyyatda investisiya qoyuluşu artmışdır. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən 2011-ci ildə qeyri-neft sektorunda əsas kapitala qoyulan vəsaitlərin həcmi 9 811,5 milyon manat təşkil etməklə, 2010-cu ilə nisbətən 41,2% artmışdır.

İqtisadi artımın strukturu baxımından da 2011-ci il əvvəlki illərdən fərqli olmuşdur. Sənayeləşmə siyasəti sayəsində qeyri-neft sənayesində dinamik inkişaf əldə edilmişdir. Ötən il qeyri-neft sənayesində məhsul istehsalı üzrə real artım tempi 13,2%, o cümlədən emal sənayesində 7,4%, kimya sənayesində 27,1%, metallurgiya sənayesində 85,9% olmuşdur.

Qeyri-neft sektoru üzrə real artım 7,9 % təşkil etmişdir (Qrafik 2.1.6.).

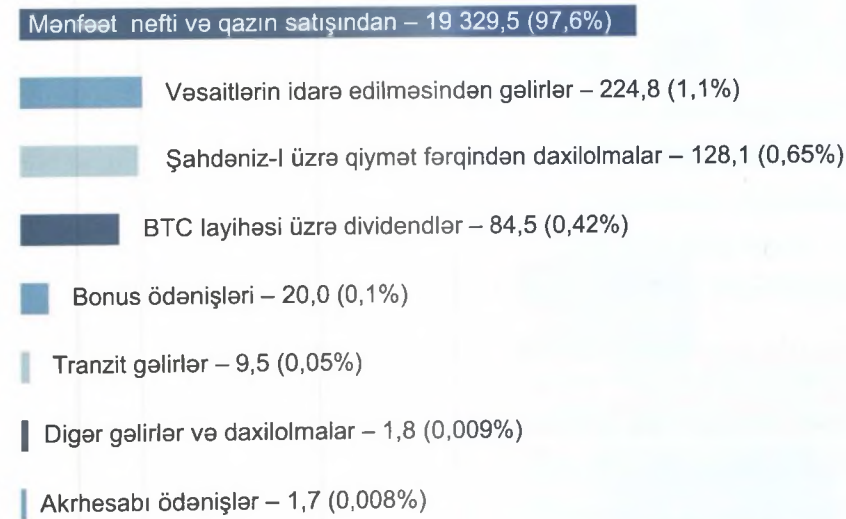
Qrafik 2.1.6. 2011-ci illərdə Azərbaycanda neft və qeyri-neft ÜDM-in istehsal strukturu

2.2. Neft Fondunun gəlirləri

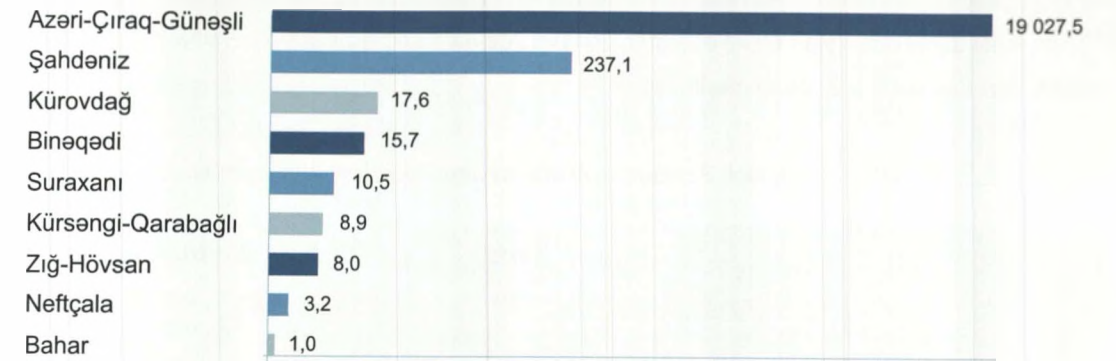
2011-ci il ərzində Neft Fondunun gəlirlərinin ümumi həcmi 15 628,3 milyon manat (19 799,9 milyon ABŞ dolları) təşkil etmişdir. Fondun gəlirlərinin formalaşma mənbələrini Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilmiş gəlirlər, neft-qaz layihələrinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının payına düşən dividendlər, tranzit haqları ilə bağlı ödənişlər, bonus ödənişləri, akrhesabı ödənişlər, Fondun vəsaitlərinin idarə edilməsindən əldə edilən gəlirlər, Şahdəniz-I fazası üzrə qiymət fərqiindən daxilolmalar və digər daxilolmalar təşkil etmişdir.

Qrafik 2.2.1. 2011-ci il ərzində Neft Fondunun gəlirlərinin formalaşma mənbələri (milyon ABŞ dolları ilə)

Mənfəət neftinin və qazın satışından əldə edilən gəlirlər. 2011-ci il ərzində Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından Neft Fonduna 15 257,5 milyon manat və ya 19 329,5 milyon ABŞ dolları daxil olmuşdur. Gəlirlərin strukturu Qrafik 2.2.2.-də göstərilir.

Qrafik 2.2.2. 2011-ci il ərzində mənfəət nefti və qazın satışı üzrə gəlirlərin yataqlar üzrə strukturu (milyon ABŞ dolları ilə)

Mənfəət neftinin satışı ilə bağlı məbləğlər Dövlət Neft Fonduna köçürülərkən neftin nəql edilməsi üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (sörveyer), marketing və sığorta xərcləri Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti tərəfindən tutulur.

Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər.

Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsindən əldə edilən gəlirlər 176,4 milyon manat və ya 224,8 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. 2011-ci ildə Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirliliyi 0,83% təşkil etmişdir.

Şahdəniz-I fazası üzrə qiymət fərqiindən daxilolmalar. 2011-ci ildə Neft Fondunun növbəti daxilolmasını Şahdəniz-I fazasının icrası çərçivəsində hasil olunmuş qazın satışı üzrə BOTAŞ şirkəti ilə müqavilə qiymətində edilmiş dəyişiklik nəticəsində yaranmış fərqi 101,7 milyon manat və ya 128,1 milyon ABŞ dolları məbləğində ödənişlər təşkil etmişdir (Cədvəl 2.2.1.).

Cədvəl 2.2.1. 2011-ci ildə Neft Fondunun Şahdəniz-I fazası üzrə qiymət fərqiindən daxilolmaları

Vəsaiti köçürən qurumun adı	Tarix	Məbləğ	
		mln. AZN	mln. ABŞ dolları
Azərbaycan Qaz Təchizat Şirkəti	12.01.2011	6,1	7,7
Azərbaycan Qaz Təchizat Şirkəti	02.02.2011	20,3	25,5
Azərbaycan Qaz Təchizat Şirkəti	08.03.2011	18,6	23,4
Azərbaycan Qaz Təchizat Şirkəti	31.03.2011	56,7	71,5
CƏMI		101,7	128,1

Dividend ödənişləri ilə bağlı daxilolmalar. Neft Fondunun növbəti daxilolmasını neft-qaz layihələrinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının payına (Dövlət Neft Fonduna) düşən 66,8 milyon manat və yaxud 84,5 milyon ABŞ dolları məbləğində dividend (BTC layihəsi üzrə) ödənişləri təşkil etmişdir. 2011-ci ildə dividend ödənişləri üzrə Neft Fondunun daxilolmaları Cədvəl 2.2.2.-də göstərilmişdir.

Cədvəl 2.2.2. 2011-ci ildə Neft Fondunun dividend ödənişləri ilə bağlı daxilolmaları

Vəsaiti köçürən qurumun adı	Tarix	Məbləğ		
		mln. AZN	mln. ABŞ dolları	
AzBTC Limited	BTC	31.03.2011	16,3	20,5
AzBTC Limited	BTC	28.04.2011	17,0	21,4
AzBTC Limited	BTC	17.06.2011	33,5	42,6
CƏMI			66,8	84,5

Bonus ödənişlərindən əldə edilən gəlirlər. Neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilmiş bonuslar (mükafatlar) Neft Fondunun növbəti daxilolmasını təşkil etmişdir. 2011-ci ildə Fonda daxil olmuş bonus ödənişlərinin ümumi məbləği 15,7 milyon manat və yaxud 20,0 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir (Cədvəl 2.2.3.).

Cədvəl 2.2.3. 2011-ci ildə Neft Fonduna bonus ödənişləri ilə bağlı daxilolmalar

Vəsaiti köçürən qurumun adı	Yatağın adı	Tarix	Məbləğ	
			mln. AZN	mln. ABŞ dolları
BP International	Şəfəq-Asiman	22.07.2011	15,7	20,0
CƏMI			15,7	20,0

Tranzit haqları ilə bağlı daxilolmalar. 2011-ci ildə Neft Fondunun digər daxilolma mənbəyini karbohidrogenlərin Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər (tranzit haqqı) təşkil etmişdir və bu mənbə üzrə Fondun gəlirləri 7,5 milyon manat və yaxud 9,5 milyon ABŞ dolları səviyyəsində olmuşdur. Tranzit haqları ilə bağlı Fonda daxilolmalar Cədvəl 2.2.4.-də göstərilir.

Cədvəl 2.2.4. 2011-ci ildə Neft Fondunun tranzit haqları ilə bağlı daxilolmaları

Vəsaiti köçürən qurumun adı	Tarix	Məbləğ	
		mln. AZN	mln. ABŞ dolları
ABƏŞ	10.01.2011	0,4	0,5
ABƏŞ	17.02.2011	0,7	0,9
ABƏŞ	31.03.2011	0,6	0,8
ABƏŞ	20.04.2011	0,7	0,8
ABƏŞ	12.05.2011	0,7	0,8
ABƏŞ	14.06.2011	0,7	0,9
ABƏŞ	14.07.2011	0,7	0,9
ABƏŞ	12.08.2011	0,3	0,4
ABƏŞ	14.09.2011	0,7	0,9
ABƏŞ	13.10.2011	0,7	0,9
ABƏŞ	14.11.2011	0,6	0,8
ABƏŞ	14.12.2011	0,7	0,9
CƏMI		7,5	9,5

Digər gəlirlər və daxilolmalar. Hesabat ilində neft-qaz sazişləri çərçivəsində sərmayəçilər tərəfindən (xarici neft şirkətləri) verilən aktivlərin (köhnəmiş və ya istifadə olunmayan metal qırıntıları, borular) satışı təşkil olunmuş və bu aktivlərin satışından Dövlət Neft Fondunun daxilolmaları 1,4 milyon manat və yaxud 1,8 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Akrhesabı ödənişlər ilə bağlı daxilolmalar. Neft Fondunun digər daxilolma mənbəyini karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar xarici sərmayəçilər tərəfindən müqavilə sahəsindən istifadə üçün ödənilən akrhesabı ödənişlər təşkil etmişdir. Hesabat ilində Dövlət Neft Fonduna daxil olmuş akrhesabı ödənişlərin ümumi məbləği 1,3 milyon manat və yaxud 1,7 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Şirkətlər üzrə akrhesabı ödənişlər Cədvəl 2.2.5.-də göstərilir.

Cədvəl 2.2.5. 2011-ci ildə Fondun akrhesabı ödənişlər ilə bağlı daxilolmaları

Vəsaiti köçürən qurumun adı	Yatağın adı	Tarix	Məbləğ	
			mln. AZN	mln. ABŞ dolları
GDF SUEZ E&P ABŞERON B.V.	Abşeron	24.06.2011	0,4	0,5
Total TSY	Abşeron	30.06.2011	0,8	1,0
Bahar Enerji	Bahar və Qum-dəniz	01.12.2011	0,1	0,2
CƏMI			1,3	1,7

2.3. Neft Fondunun xərcləri

2011-ci ildə Neft Fondunun xərcləri 9 606,6 milyon manat təşkil etmişdir. Fondun vəsaitlərinin xərclənməsi aşağıdakı istiqamətlər üzrə həyata keçirilir:

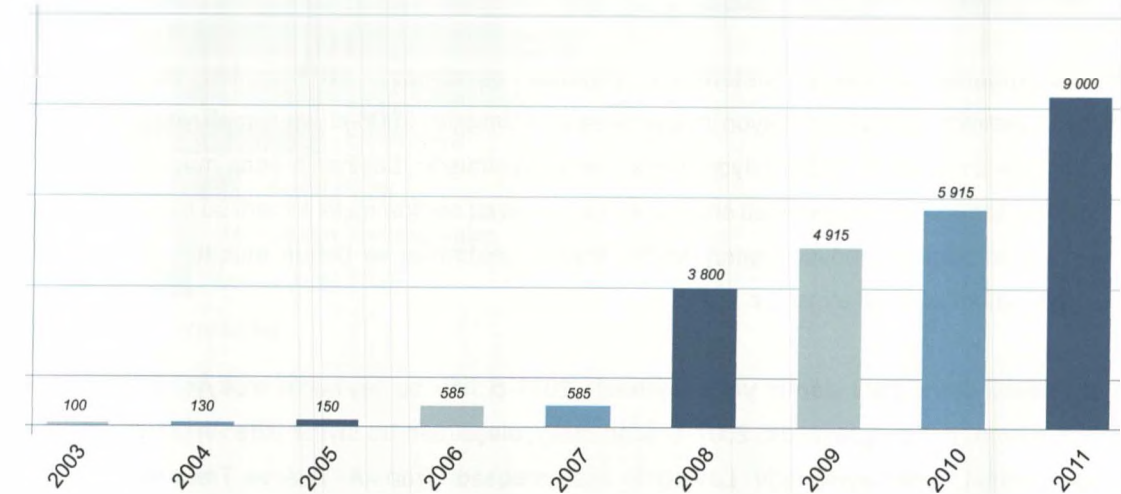
- 1) Dövlət büdcəsinə transfert;
- 2) Sosial layihələrin maliyyələşdirilməsi;
- 3) İnfrastruktur layihələrinin maliyyələşdirilməsi;
- 4) İnsan kapitalının inkişaf etdirilməsi;
- 5) Fondun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər.

Qrafik 2.3.1. Neft Fondunun 2011-ci il üzrə xərclərinin strukturu (milyon manatla)

Dövlət büdcəsinə transfert	9 000,0
Samur-Abşeron Suvarma Sistemi	200,0
Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu	161,9
Qaçqınların və məcburi köçkünlərin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması	140,0
Neft Fondunun idarəetmə xərcləri	57,1
Oğuz-Qəbələ su kəməri	32,6
Gənclərin xarici ölkələrdə təhsili	15,0

Dövlət büdcəsinə transfert. 2011-ci ildə 9 000,0 milyon manat Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfert edilmişdir ki, bu da Fondun ümumi xərclərinin 93,7 %-ni təşkil etmişdir. 2003-cü ildən etibarən Neft Fondundan dövlət büdcəsinə edilən transfertlərin ümumi məbləği 25 180 milyon manat təşkil etmişdir.

Qrafik 2.3.2. 2003-2011-ci illərdə Neft Fondundan dövlət büdcəsinə transfertin illər üzrə bölgüsü (milyon manatla)

Sosial və infrastruktur layihələrinin maliyyələşdirilməsi. 2011-ci ildə Neft Fondunun vəsaiti hesabına aşağıdakı mühüm infrastruktur və sosial yönümlü layihələrin, habelə ölkənin insan kapitalının inkişaf etdirilməsi ilə bağlı Dövlət proqramının maliyyələşdirilməsi davam etdirilmişdir:

Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlər. 2011-ci ildə bu tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə 140,0 milyon manat vəsait ayrılmışdır. 2001-ci ildən etibarən bu tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə ümumilikdə 857,8 milyon manat vəsait yönəldilmişdir. Bu tədbirlər çərçivəsində 18 313 ailə (81,8 min nəfər) üçün fərdi evlərdən ibarət 59 qəsəbə, hündürmərtəbəli binalar və bir çox sosial-infrastruktur obyektləri tikilmişdir. Tədbirlərin əsas məqsədi Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi nəticəsində öz doğma yurdlarından didərgin düşmüş qaçqın və məcburi köçkün ailələrinin məskunlaşdırılması və sosial-məişət vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün yaşayış evlərinin, müvafiq sosial-mədəni və digər obyektlərin tikintisini həyata keçirməkdir.

İnfrastrukturun təkmilləşdirilməsi

Oğuz-Qəbələ zonasından Bakı şəhərinə su kəmərinin çəkilməsi. 2011-ci ildə "Oğuz-Qəbələ zonasından Bakı şəhərinə su kəmərinin çəkilməsi layihəsi" nin maliyyələşdirilməsinə 32,6 milyon manat vəsait istifadə olunmuşdur. 2006-cı ildən maliyyələşdirilən bu layihəyə ümumilikdə 779,6 milyon manat vəsait istifadə olunmuşdur. Su kəməri 2010-cu ildə istifadəyə verilmişdir. Layihənin əsas məqsədi Oğuz-Qəbələ ərazisindəki yeraltı su mənbələrini istifadə etməklə Bakı

şəhərinə saniyədə 5 kubmetr həcmində suyun nəql olunması və əhaliyə yüksək keyfiyyətli suyun çatdırılmasıdır. 2011-ci ildə layihənin Dövlət Neft Fondunun vəsaiti hesabına maliyyələşdirilməsi başa çatmışdır.

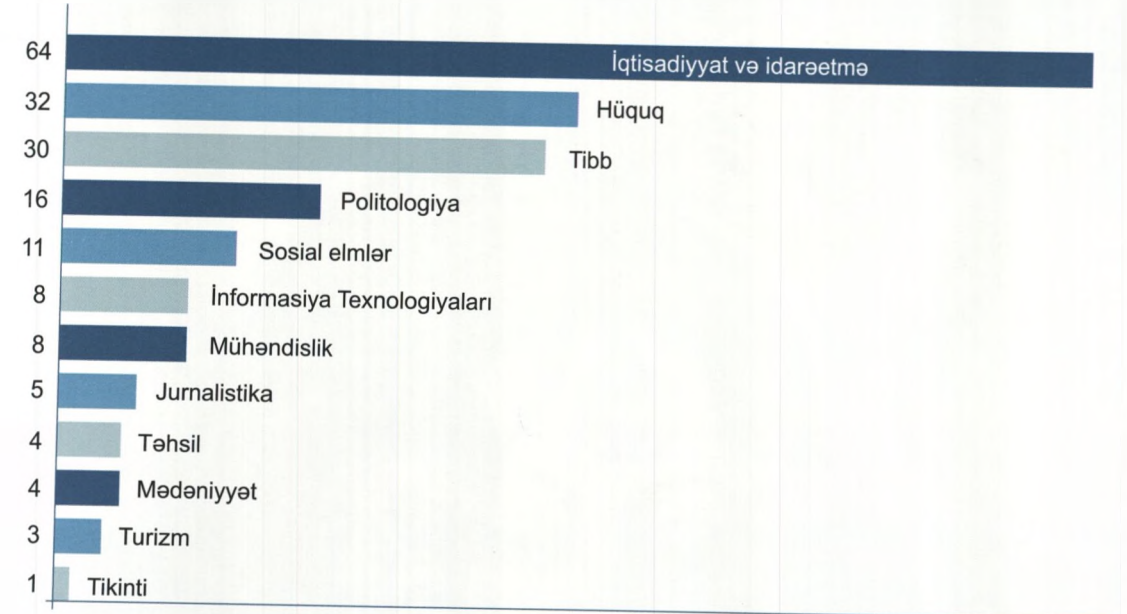
Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması. 2011-ci ildə bu layihənin maliyyələşdirilməsinə 200,0 milyon manat vəsait ayrılmışdır. 2006-cı ildən maliyyələşdirilən bu layihə üzrə ümumilikdə 695,5 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Layihənin əsas məqsədi Bakı və Sumqayıt şəhərlərinin su təchizatı sistemləri üçün sabit su sərfinə malik etibarlı su mənbəyi yaratmaq, suyun nəqlində mövcud enerji sərfini aradan qaldırmaq və bunun müqabilində 25 MVT gücündə enerji istehsal etməkdir.

Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsi. 2011-ci ildə bu layihənin maliyyələşdirilməsinə 161,9 milyon manat ayrılmışdır. 2007-ci ildən maliyyələşdirilən bu layihə üzrə ümumilikdə 222,4 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Layihənin əsas məqsədi Trans-Avropa və Trans-Asiya dəmir yolu şəbəkələrinin birləşdirilməsi, yük və sərnişinlərin birbaşa olaraq Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə ərazilərindən keçməklə Avropa və Asiyaya çıxarılmasını təmin etmək və bununla region ölkələrinin tranzit potensialının artırılmasıdır. Bu məqsədlə Türkiyə ərazisində 76 km və Gürcüstanın ərazisində 26 km uzunluğunda olan Qars-Axalkalaki dəmir yolu xəttinin tikintisi və Gürcüstan ərazisində 160 km uzunluğunda Marabda-Axalkalaki yolunun reabilitasiya-rekonstruksiya işlərinin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

İnsan kapitalının artırılması

2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı. Bu proqramın icrası sayəsində "qara qızılın insan kapitalı"na çevrilməsi ideyası reallığa çevrilir. 2011-ci il ərzində bu proqramın maliyyələşdirilməsinə 15,0 milyon manat vəsait ayrılmışdır. 2008-ci ildən maliyyələşdirilən bu layihə üzrə ümumilikdə 34,8 milyon manat vəsait ayrılmışdır. 01 yanvar 2012-ci il tarixinə bu proqram vasitəsi ilə xaricdə təhsili maliyyələşdirilmiş tələbələr sayı 1 028-ə çatmışdır. 186 tələbə məzun olmuşdur. Məzun olmuş tələbələrin ixtisaslar üzrə bölgüsü Qrafik 2.3.3.-də verilmişdir.

Qrafik 2.3.3. Məzun olmuş tələbələrin ixtisaslar üzrə sayı

Fondun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər. Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il üzrə təsdiq edilmiş büdcəsinin "Dövlət Neft Fondunun idarəetmə xərcləri" maddəsi çərçivəsində hesabət ili ərzində Fond tərəfindən 57,1 milyon manat vəsait ayrılmış və bu vəsait Fondun büdcə xərclərinin 0,6%-ni təşkil etmişdir.

Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclərin tərkibində əməyin ödənişi fondu üzrə xərclər 2,1 milyon manat, malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınması ilə bağlı xərclər 0,7 milyon manat, təqaüdlər və sosial müavinətlər 0,06 milyon manat, digər xərclər 7,6 milyon manat, qeyri-maliyyə aktivlərinin alınması ilə bağlı xərclər 46,6 milyon manat təşkil etmişdir.

Klassik Azərbaycan və ümumilikdə Yaxın və Orta Şərq ədəbiyyatlarında məhəbbət mövzusunda yazılmış ən şah əsərlərdən biri sayılan "Leyli və Məcnun" poemasını Məhəmməd Füzuli 1537-ci ildə qələmə alaraq Osmanlı sultanı Süleyman Qanuniyə (1520-1566) ithaf etmişdir. Əsərin məzmununu qədim ərəb məhəbbət əfsanəsindən götürülsə də, bu mövzuda ilk poemamı dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvi (1141-1209) 1188-ci ildə qələmə almışdır. Nizaminin bu poemasına Yaxın və Orta Şərq ədəbiyyatlarında yazılan ən yaxşı cavablardan biri də Məhəmməd Füzulinin öz doğma türk dilində ərsəyə gətirdiyi əsərdir.

Poemanın giriş hissəsindən aydın olur ki, əsərin yazılmasını Füzulidən Bağdadda qonaq olan türk (Osmanlı) şairləri xahiş etmiş, o isə qəm və kədərlə dolu olan, sonunda isə iki nakam gəncin faciəsi ilə bitən bu əhvalatı yazmaqdan hətta ustadı Nizaminin də şikayət etdiyini göstərərək, imtina etmək istəmiş, ancaq son məqamda razılığını vermişdir.

Janrına görə epik poema sayılsa da, əsər daha çox lirik ovqata köklənmişdir ki, bu da süjetin əsasında duran nakam məhəbbət əhvalatı ilə bağlıdır.

Poemadakı əsas əhvalatlar, xalq nağıllarında və dastanlarında olduğu kimi, qəhrəmanın nəzir-niyazla doğulmasının təsviri ilə başlayır. Əsərin qəhrəmanı Qeys on yaşına çatdıqda atası onu məktəbə qoyur. Qızlarla oğlanların birgə oxuduğu bu məktəbdə Qeys Leyli adlı bir gözələ aşiq olur və qız da onun məhəbbətinə cavab verir. Ancaq orta əsrlər cəmiyyətində bu cür sevgilər qəbul olunmadığından, gənc aşıqlar tezliklə ayrılmalı olurlar. Leyli ev dustağına çevrilir. Qeys isə cəmiyyətə etirazını insanlardan uzaqlaşmaq ilə ifadə edir və buna görə də "Məcnun", yəni dəli adlandırılır.

Poemada təsvirçilikdən daha çox, qəhrəmanların psixoloji durumunun təqdiminə üstünlük verən sənətkar onların faciəsində əsas günahkar kimi dövrün, ictimai mühitin yetkin olmamasını görür. Böyük Şekspirin "dünyada ən qəmli dastan" adlandırdığı "Romeo və Cülyetta" kimi, Füzulinin "Leyli və Məcnun"u da dünya ədəbiyyatlarında insan məhəbbətinə qoyulan ən böyük bədii söz abidələrindən biridir.

Əsas mətni məsnəvi (misraların iki-iki qafiyələnməsi) formasında yazılan poemada qəhrəmanların psixoloji durumunu və lirik emosiyalarını daha təsirli ifadə etmək üçün lirik janrın rübai, qəsidə, qəzəl və mürəbbə formalarından da yerli-yerində istifadə edilmişdir.

Əsər bütövlükdə Sofi Huri tərəfindən ingilis dilinə tərcümə edilmişdir.

LEYLİ VƏ MƏCNUN

Bir dilbəri-sərvqəddü gülrüy,
Sərvi-xoşü gülrüxü səmənbuy.
Şirin ləbi - mənşəi-lətafət,
Rə'na qədi - durduğilə afət.
Övsafi-lətafətində söz çox,
Əltafi-mələhətində söz yox.
Şəhla gözü - nərgizi-pürəfsun,
Ziba qaşı - nərgis üzrəki nun.
Hüsni gülü laleyi-şəfəqfam,
Zülfi xəmi - lələ üzrəki lam.
Ağzı sifətin xud etmək olmaz,
Əsrari-nihənə yetmək olmaz.
Zülfi sözü - zikri-həlqeyi-raz,
Lə'li-ləbi - abi-çəşmeyi-naz.
Dövri-məhi-ruyi - çəşmeyi nur,

Xaki-kəfl-payi - sürmeyi-hur.
Bir qayət ilə şəmali-xub
Kim, Leyli olanda ona mətlub,
Bir güzgüyə gər açıb gözünü,
Güzdə görədi öz-özünü,
Öz arizinə olurdu meyli,
Qılmazdı həvayi-hüsni-Leyli.
Ol iki səmənberü səhiqəd
Bir-birinə oldular müqəyyəd.
Ol iki xərabə-badəyi-zövq
Bir camdan içdilər meyi-şövq,
Girdabi-bələyə oldular qərq,
Qalmadı aralarında bir fərq.
Övzai-müxalif oldu yeksan,
Guya iki təndə idi bir can.
Hər kim sorar olsa Qeysə bir raz,
Leylidən ona yetərdi avaz.
Kim Leyliyə qılsa bir xitabı,
Qeys idi ona verən cavabı.
Eylərlər idi xəti-vəfa məşq,
Artardı dəmadəm onlara eşq.
Leylidə oxumaq iztirabı
Olsa, rüxi-Qeys idi kitabı.
Məşq etməyə Qeys əlsə bir xətt,
Leyli qaşığı idi ona sər xətt.
Xətt üzrə qılırdı ol gözəllər
Min naz ilə bəhslər, cədəllər.
Əmma nə cədal - kəməli-ülfət,
Nə bəhs - nəhayəti-məhəbbət.
Çün bir neçə müddət ol iki pak
Övqət keçirdilər tərəbnak.
Eşq olduğu yerdə məxfi olmaz;
Eşq içrə olan qərar bulmaz.
Eşq atəsinə budur əlamət

Kim, baş çəkə şöleyi-malamət.
Hüsn əfəti-eşq olub dəmadəm,
Gəldikcə İradət oldu möhkəm,
Bir qayətə yetdi nəş'əyi-hal
Kim, oldu həvasü əql pamal.
Qalmadı zəbanə tabi-göftar
Kim, eyləyələr məhəbbət izhar.
Keyfiyyəti-hali qılmağa faş
Gətmişdi təkəllümə gözü qaş.
Eylərdi gözilə bu xitabı,
Qaşılə verərdi ol cavabı.
Qaşü göz ilə olan təkəllüm,
Həm qılmadı dəfi-zənni-mərdüm.
Mərdümdən olam, demə, kənarə!
Mərdüm göz içindədir, nə çarə?
Həmraz ikən ol iki vəfadar,
Dəmsaz ikən ol iki cigər xar,
Rəf' odu hicabi-şahidi-raz;
Eşq oldu məlamət ilə dəmsaz.
Aşiqlərə gizli qalmadı hal;
Mə'lum oldu cəmi-əhval.
Gərd ayineyi-nişatə düşdü,
Minbəd iş ehtiyatə düşdü.
Söyləşməyə ol iki yeganə
Qalmadı səbəb, məgər bəhanə.
Ta olmaya raz aşikarə,
Dövrən ilə qıldılar müdara.
Bir növ bəhanə ilə hərdəm
Könlünü qılırdı Qeys xürrəm.
Qəsdən unudurdu dərsin ol zar,
Leyliyə deyirdi: "Ey vəfadar!
Hifzi-səboq etdi bağırimi xun,
Məndən bilirəm, bilirsən əfzun,
Mən bilmədiyim mənə oxutgil,

Dərsim oxuyam qulaq tutgil!"
Çün lövhələr üzrə xot yazardı,
Əmdən xətinə qələt yazardı.
Yə'ni ki, xəta təvəhhüm edə,
Ol gül açılıb təbəssüm edə,
Göftərə gələ ki: "Bu, qələtdir,
Tərk et ki, xilafət-rəsmi-xətdir!"
Ola səbəbi-təkəllümi-yar,
Fəhm etməyə müddəayi əğyar.
Ətfal qılanda dövr bünyad,
Vari belə eyləyəndə fəryad,
Ol, yarına ərzi-hal edərdi,
Özgə dövrün xəyal edərdi.
Qılmazlar idi sözünü mə'lum,
Bilməzlər idi sözünə məfhum.
Məktəbdən olan zamanlar azad,
Vəsl üçün edərdi hiylə bünyad:
Qəsd ilə nihan edib kitabın,
Həddən aşırardı iztirabın,
Leyli yolunu tutub durardı,
"Sən gördün ola?" - deyib sorardı.
Yə'ni bu bəhanə ilə bir dəm,
Yarın görə, ola şadü xürrəm.
Elmi-xətə ömrün eyləyib sərf,
Məşq etmiş idi həmin iki hərflər:
Bir səfəhdə "lam"ü "ya" mükərrər
Yazardı, onu qılandı əzbər
Kim: "Bu iki hərflərdir muradım,
Rövşən bular ilədir səvadım".

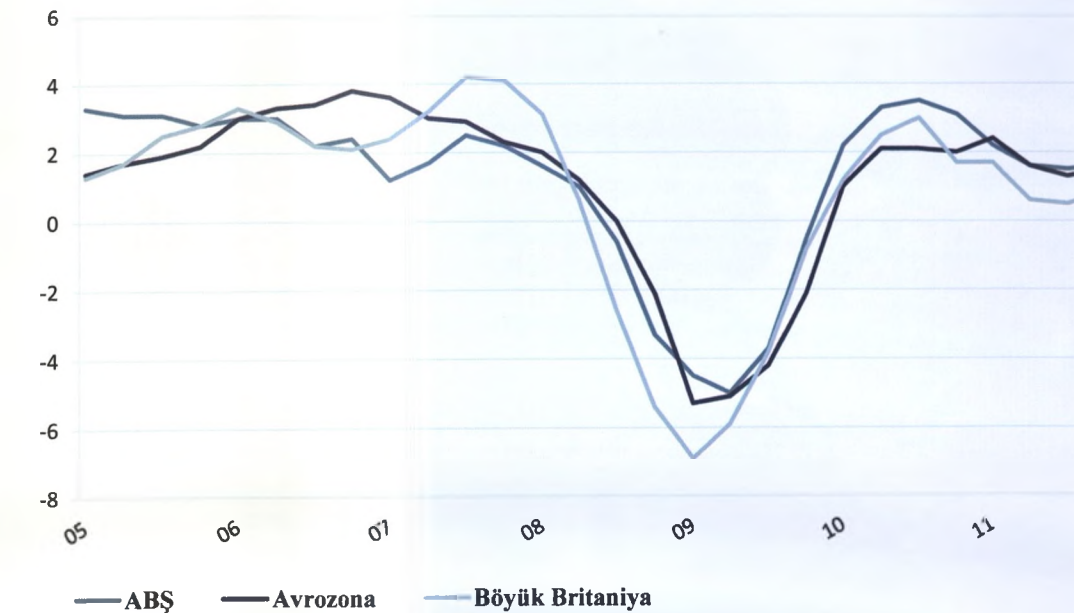
3. İNVESTİSİYA STRATEGİYASI VƏ RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ

3.1. 2011-ci ildə edilmiş investisiyalar (dünya iqtisadiyyatına dair məlumat daxil olmaqla)

2011-ci ildə dünya iqtisadiyyatında baş verən ən önəmli hadisələr kimi Qərbi Avropada hələ keçən ildən başlayan suveren borc böhranının daha da dərinləşməsini, Yaxın Şərqdə ilboyu davam edən ictimai-siyasi problemləri, Yaponiyadakı Fukuşima zəlzələsinin ağır nəticələrini, eləcə də ABŞ-ın kredit reytinginin S ənd P (S & P) reyting agentliyi tərəfindən "AAA" səviyyəsindən "AA+" səviyyəsinə endirilməsini xüsusi vurğulamaq olar.

2011-ci ildə dünya iqtisadiyyatının artım tempində 2010-cu ilə nisbətən həm inkişaf etmiş ölkələr, həm də inkişaf etməkdə olan ölkələrdə kifayət qədər azalma müşahidə olunmuşdur. Belə ki, Braziliya və Çin kimi ölkələrdə ÜDM-in artım tempi 2010-cu ildə müvafiq olaraq 7,59% və 10,4% təşkil etmişdirsə, bu rəqəmlər 2011-ci ildə müvafiq olaraq 2,76% və 9,20% səviyyəsinə qədər geriləmişdir. Ümumilikdə 2011-ci ildə ABŞ-da ÜDM artımı 1,7%, Avrozonada 1,5% və Böyük Britaniyada 0,68% təşkil etmişdir.

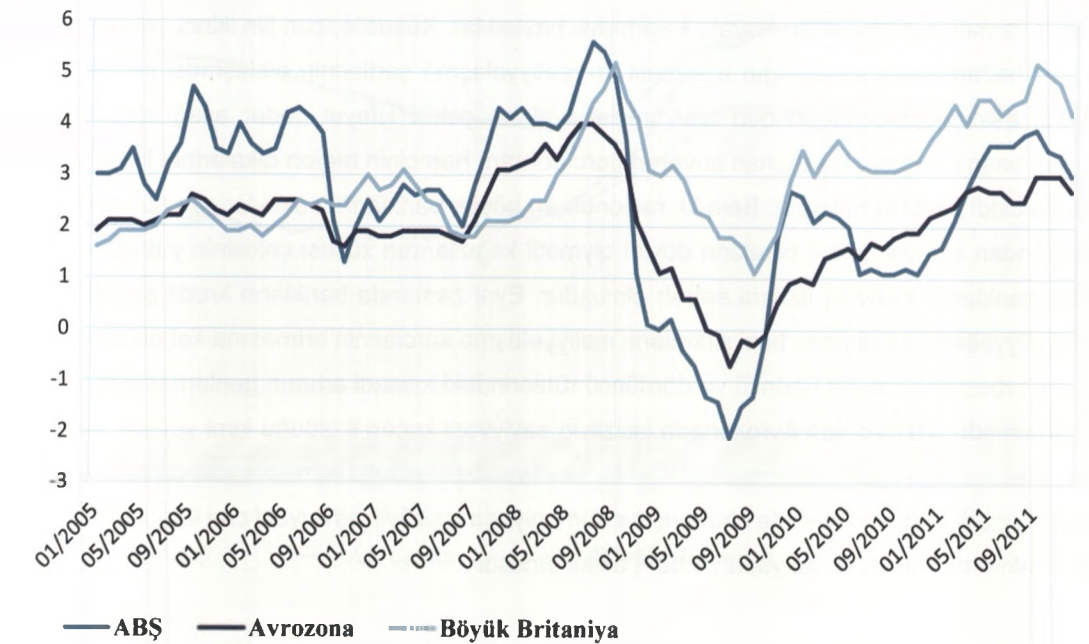
Qrafik 3.1.1. ABŞ, Avrozona və Böyük Britaniya üzrə ÜDM-in dinamikası (2005-2011-ci illər, faiz ilə)

*Mənbə: Blumberq

ABŞ iqtisadiyyatında 2011-ci ildə baş verən ən əsas hadisə ölkənin kredit reytinginin ilk dəfə ən yüksək dərəcə olan "AAA" səviyyəsindən "AA+" səviyyəsinə endirilməsi olmuşdur. Ölkədə Respublikaçılar və Demokratlar arasında uzun sürən danışıqlardan sonra ölkənin suveren borc öhdəlikləri üzrə limitinin artırılmasına və gələcək illərdə büdcə xərclərinin azaldılmasına qərar verildi. Bir sıra digər ölkələrdə olduğu kimi ABŞ iqtisadiyyatı da xammal qiymətlərinin artması ilə əlaqədar yüksək inflyasiya riskləri ilə səciyyələnmişdir. Inflyasiya sentyabr ayında 3,9% təşkil edərək il ərzində ən yüksək həddə çatmışdır. Bununla yanaşı il ərzində beynəlxalq maliyyə institutları tərəfindən hazırlanan proqnoz hesabatlarında ölkədə iqtisadi artımın həm cari il, həm də növbəti illər üçün daha aşağı tempə yüksələcəyi bildirildi. Ölkədə 2010-cu ilin sonuna 9,6% təşkil edən işsizliyin səviyyəsi, 2011-ci ilin sonuna 9,0% təşkil etmişdir. 2011-ci ildə ölkədə təxminən 1,5 milyon yeni iş yerləri açılmışdır.

Qrafik 3.1.2. ABŞ, Avrozona və Böyük Britaniya üzrə inflyasiyanın dinamikası (2005-2011-ci illər, faiz ilə)

*Mənbə: Blumberq

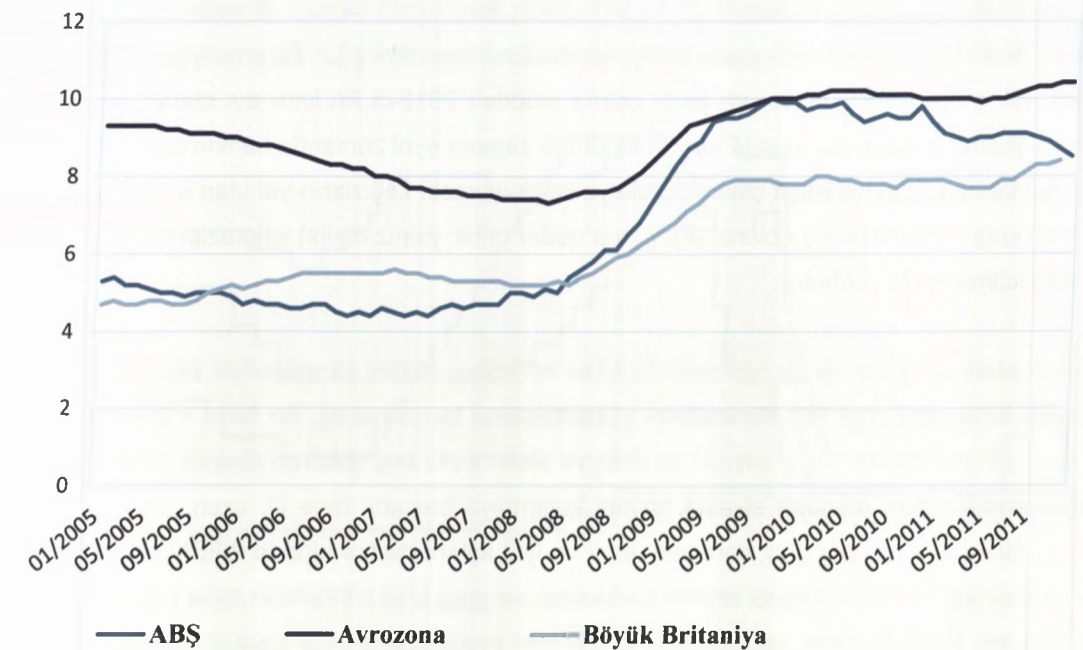
Avrozonada 2011-ci ilin birinci rübündə 0,7% təşkil edən ÜDM-in artım tempi sonrakı rüblərdə geriləmiş və dördüncü rübdə -0,3% təşkil etmişdir. Ümümlilikdə 2011-ci ildə ÜDM-in artım tempi 1,5% təşkil etmişdir. Avrozonada iqtisadiyyatı 2011-ci ildə də 2010-cu ildə olduğu kimi öz heterogenliyi ilə seçilmişdir. Belə ki, iqtisadi artımın səviyyəsində Avrozonaya üzv ölkələr bir-birindən ciddi şəkildə fərqlənmişlər. Almaniyada ÜDM-in artım tempi 2011-ci ildə 3% təşkil etmişdirsə, bu göstərici Fransada təxminən 1,7%, İspaniya və İtaliyada müvafiq olaraq təxminən 0,7% və 0,4% təşkil etmişdir. 2009-cu ildən indiyə qədər ciddi iqtisadi problemlərlə üzləşən Yunanıstan və Portuqaliya kimi ölkələrin iqtisadiyyatında yenidən tənəzzül qeydə alınmış və bu ölkələrdə ÜDM-in artım səviyyəsi 2011-ci ildə müvafiq olaraq təxminən -6,05% və -1,60% təşkil etmişdir. Ümumiyyətlə, Avrozonada xüsusilə 2011-ci ilin ikinci yarısında daha ciddi vüsət alan iqtisadi artımın geriləməsində əsas amillər kimi xammal qiymətlərindəki ciddi artım və bəzi ölkələrdə (Yunanıstan, Portuqaliya) suveren borc böhranının daha da dərinləşməsini göstərmək olar. Avrozonada 2010-cu ilə nisbətən ÜDM-in səviyyəsində geriləmə müşahidə olunsada inflasiyanın səviyyəsi cari ildə ciddi şəkildə yüksələrək 2,7% təşkil etmişdir. Bundan başqa, bir sıra üzv ölkələrin hökumətləri Avrozonanın tənzimləyici qurumları və investorların təkidləriylə müvafiq islahatlar və maliyyə yardımları həyata keçirməyə başladılar. Xüsusilə, cari ilin ikinci yarımilliyində maliyyə bazarlarında etibarlılığın azalması və maliyyələşmə şərtlərinin pisləşməsi ilə əlaqədar ÜDM-in əsas komponentlərindən olan investisiyaların çəkisi kifayət qədər aşağı düşmüşdür. Bundan başqa, regionda yaşanan suveren borc böhranı həmçinin region ölkələrinin bank sektoruna da ciddi zərər vurmuşdur. Belə ki, regionun ən böyük banklarının aktivlərində suveren borc böhranından əziyyət çəkən ölkələrin dövlət qiymətli kağızlarının xüsusi çəkisinin yüksək olması həmin banklarda müvafiq itkilərə səbəb olmuşdur. Eyni zamanda bankların kredit şərtlərindəki məhdudiyətlərin artırılması, bəzi şirkətlərin maliyyələşmə xərclərinin artmasına səbəb olmuş, bu da öz növbəsində cari ilin üçüncü və dördüncü rüblərindəki iqtisadi artımın geriləməsində xüsusi rol oynamışdır. 2011-ci ildə Avrozonada işsizliyin səviyyəsi keçən il olduğu kimi yüksək rəqəmlə (təxminən 10,2%) səciyələnməmişdir. ÜDM-in səviyyəsində olduğu kimi burada da üzv ölkələr arasında ciddi fərqlər müşahidə olunmuşdur. Almaniyada işsizliyin səviyyəsi cari ildə 7,04% təşkil etdiyi halda, bu rəqəm İspaniyada 21,66% təşkil etmişdir.

Avrozonada ötən il olduğu kimi suveren borc böhranı daha da dərinləşdi və Yunanıstan və Portuqaliya kimi ölkələrdə istər büdcə kəsiri, istərsə də dövlət borcu ciddi şəkildə artdı. Yunanıstanda dövlətin büdcə kəsirini azaltmaq istiqamətində həyata keçirilən islahatlara baxmayaraq bu sahədə ciddi irəliləyişlərə nail olunmadı. Ölkənin 2010-cu il üçün təkrar qiymətləndirilən büdcə kəsiri göstəricisi 10,5% ilə əvəz olundu və dövlət borcunun ÜDM-ə görə səviyyəsi təxminən 145% təşkil etdi. Ölkənin borc öhdəlikləri üzrə kredit reytingi "S end P" agentliyi tərəfindən "CCC" səviyyəsinə endirildi. Bu dərəcə iflas səviyyəsindən cəmi üç dərəcə yuxarı olub, dünyada hər hansı bir kredit reytingi agentliyi tərəfindən həmin vaxt üçün bir ölkəyə verilən ən aşağı dərəcə oldu. Portuqaliya hökuməti mart ayında ölkənin büdcə kəsirini 2011-ci il üçün 4,6% səviyyəsinə gətirmək üçün bir

sıra islahatlar paketini parlamente təqdim etsə də, bu təklif təsdiqlənmədi və ölkə bir ay sonra Avrozonada ölkələri və Beynəlxalq Valyuta Fondundan 78 milyard avro həcmində maliyyə yardımı istəmək məcburiyyətində qaldı.

Böyük Britaniyada da 2011-ci ildə iqtisadi artımda geriləmə müşahidə olunmuşdur. Ölkədə 2010-cu ildə 2,1% təşkil edən ÜDM-in səviyyəsi 2011-ci ildə 0,68% təşkil etmişdir. Böyük Britaniyada da il ərzində müxtəlif maliyyə yardım paketləri və büdcə xərclərinin azaldılması istiqamətində islahatlar həyata keçirilmişdir. Cari ildə ölkədə işsizliyin səviyyəsi 8,01%, inflasiya isə 4,48% təşkil etmişdir.

Qrafik 3.1.3. ABŞ, Avrozona və Böyük Britaniya üzrə işsizliyin dinamikası (2005-2011-ci illər, faiz ilə)

*Mənbə: Blumberq

Cari ildə aparıcı ölkələrin monetar siyasətlərini xarakterizə edərkən iki əsas məqamı ön plana çıxarmaq olar. Belə ki, ilin ilk yarımilliyində mərkəzi banklar əsasən inflyasiyanı yol verilə bilən həddə saxlamaq üzrə müvafiq tədbirlər görürdülərsə, ilin ikinci yarısında mərkəzi banklar qeyri-ənənəvi monetar siyasətin hesabına yenidən ciddi vüsət alan iqtisadi tənəzzülə qarşı mübarizə aparırdılar.

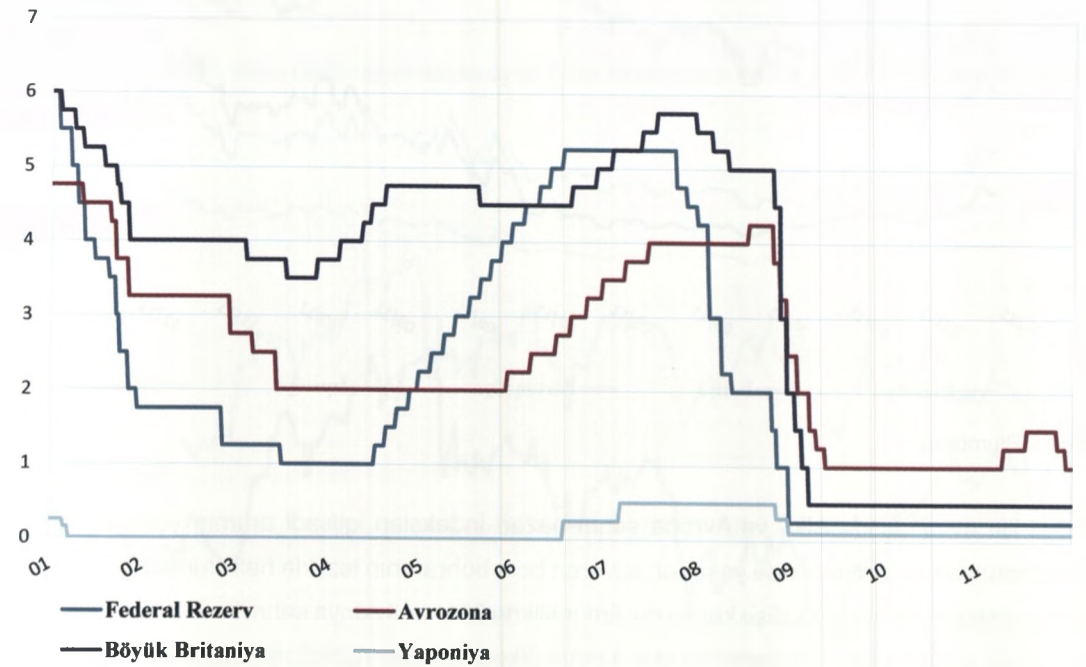
ABŞ Mərkəzi Bankı səlahiyyətlərini həyata keçirən Federal Rezerv 2010-cu ildən başlayan dövlət borc öhdəliklərinin alınması siyasətini davam etdirmiş və 2011-ci ilin ilk yarımilliyində təxminən 600 milyard ABŞ dolları həcmində dövlət borc öhdəlikləri Mərkəzi Bank tərəfindən alınmışdır. Ölkədə əsas faiz uçot dərəcəsi keçən il olduğu kimi 0-0,25% aralığında saxlanılmış və Federal Rezervin avqust ayında keçirilən iclasında bu səviyyənin 2013-cü ilin ortasına qədər olduğu kimi saxlanılacağına dair açıqlama verilmişdir. Sentyabr ayında Federal Rezerv monetar siyasətdə yeni dəyişiklik edərək qısamüddətli dövlət borc öhdəliklərinin (3 ilə qədər) satılmasına və uzunmüddətli dövlət borc öhdəliklərinin (6-30 il arası) alınmasına başladı. Burada əsas məqsəd uzunmüddətli faiz dərəcələrinin aşağı səviyyədə saxlanması olmuşdur. Bu əməliyyatların ümumi dəyəri 400 milyard ABŞ dolları və başa çatma müddəti 2012-ci ilin iyun ayı olaraq açıqlandı. Federal Rezervin sentyabr ayında keçirilən görüşü zamanı eyni zamanda bankın portfelinə daxil olan qaytarılma müddəti başa çatan ipotekaya bağlı qiymətli kağızların yenidən ipotekaya bağlı qiymətli kağızlara investisiya olunacağı (buna qədər onlar yalnız dövlət istiqrazlarına investisiya edilirdi) ictimaiyyətə çatdırıldı.

Avropa Mərkəzi Bankı da öz növbəsində artan inflyasiya riskləri ilə mübarizə zəminində ilin ilk yarımilliyində əsas uçot faiz dərəcələrini yüksəltməsinə baxmayaraq, ilin ikinci yarısında iqtisadi tənəzzülün yenidən vüsət alması və maliyyə sistemində baş qaldıran likvidlik problemləri ilə bağlı qeyri-ənənəvi monetar siyasət həyata keçirməyə başladı. Belə ki, uzun zamandan bəri 1% təşkil edən əsas faiz uçot dərəcəsi aprel və iyul aylarında hər birində 0,25% olmaqla 1,5% səviyyəsinə yüksəldildi. İqtisadi artımın zəifləməsi, suveren borc böhranının daha da dərinləşməsi və bununla əlaqədar bank sektorunda baş qaldıran problemlərlə bağlı bankın noyabr və dekabr aylarında keçirilən iclaslarında əsas faiz uçot dərəcəsi azaldılaraq yenidən 1% həddinə gətirildi. Ümumiyyətlə, ilin ikinci yarısında Avrozonda ciddi iqtisadi və maliyyə problemləri ilə əlaqədar Avropa Mərkəzi Bankı tərəfindən bir sıra ciddi tədbirlər görüldü. Belə ki, ilk öncə bank dövlət borc öhdəliklərinin alınması üzrə proqramı yenidən intensivləşdirdi. İyul ayında 74 milyard avro təşkil edən bu proqramın dəyəri dekabr ayında 211 milyard avroya qədər yüksəldildi. Bank tərəfindən alınan dövlət borc öhdəliklərinin çəkisində böhrandan ciddi əziyyət çəkən ölkələrdən olan İtaliya və İspaniyanın suveren istiqrazları xüsusi yerə malik olmuşdur. Avropa Mərkəzi Bankı kommersiya banklarının xüsusilə uzun müddətdə likvidlik problemlərinin həll edilməsi istiqamətində onlarla maliyyələşmə zəminində aparılan uzunmüddətli əməliyyatlar (6 ay, 1-3 il) üzrə limitin qaldırılmasına qərar verdi. Bundan başqa, Avropa Mərkəzi Bankı bankların ehtiyat tələblərinə

tətbiq edilən normanı 2%-dən 1%-ə qədər endirdi və banklar ilə maliyyələşmə əməliyyatları zamanı girov kimi tələb edilən qiymətli kağızlar üzrə siyahının daha da genişləndirilməsinə (daha aşağı kredit reytinginə malik qiymətli kağızlar hesabına) qərar verdi.

Avropada yaşanan suveren borc böhranının dərinləşməsinə qarşı mübarizədə Avropa ölkələrinin hökumətləri də müvafiq tədbirlər gördülər. Xüsusilə Avropa İttifaqı ölkələrinin oktyabr ayında keçirilən sammitində hələ keçən ildən əsası qoyulan Avropa Maliyyə Sabitliyi Fondunun 2,5 dəfə artırılmasına, birliyə daxil olan ölkələrin aparıcı maliyyə qurumlarının aktivlərindəki Yunanıstan dövlət borc öhdəliklərinin könüllü şəkildə 50%-ə silinməsinə qərar verildi.

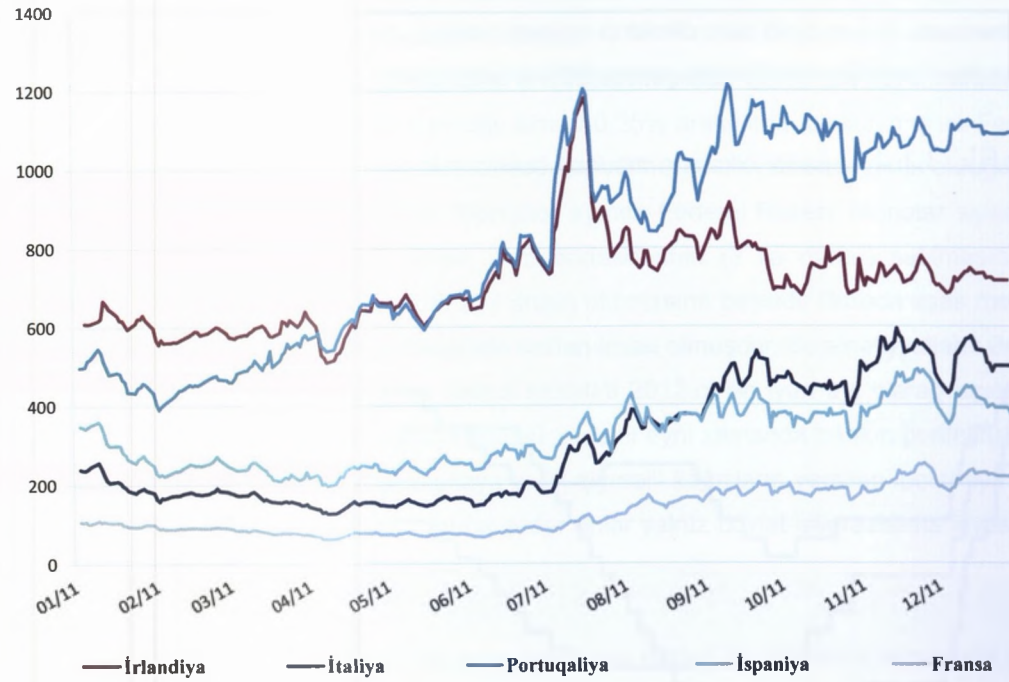
Qrafik 3.1.4. Aparıcı ölkələrin mərkəzi banklarının uçot dərəcələri (2001-2011-ci illər, faiz ilə)

*Mənbə: Blumberq

İngiltərə Mərkəzi Bankı da öz növbəsində 2011-ci ildə artan inflyasiya risklərinə baxmayaraq əsas faiz uçot dərəcəsini 0,5% həddində saxlamış və dövlət borc öhdəliklərinin alınması proqramını davam etdirmişdir.

Qrafik 3.1.5. Bəzi Avropa ölkələrinin 5 illik Kredit Defolt Svopu (CDS)

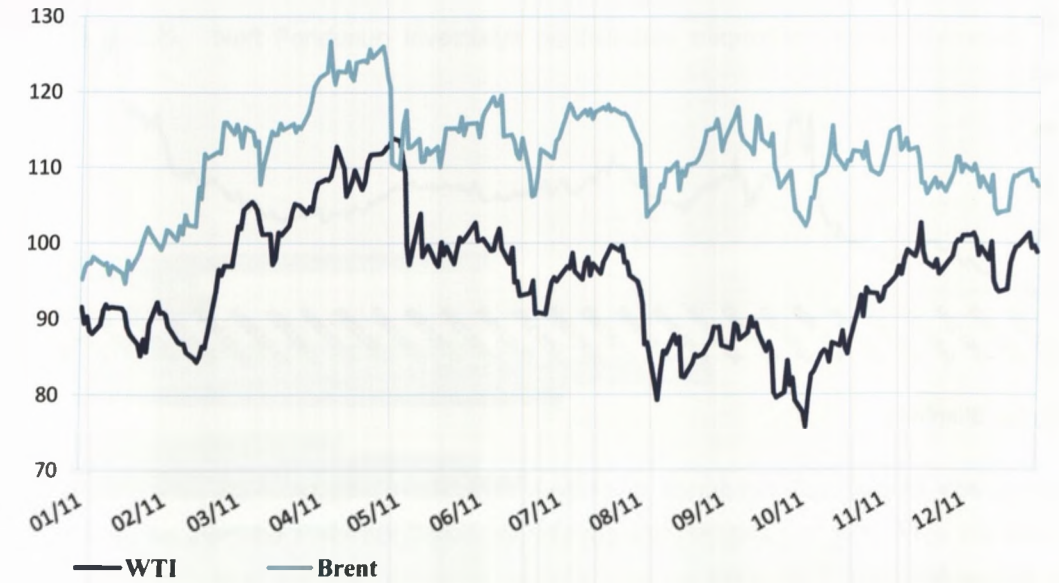
*Mənbə: Blumberq

2011-ci ilin əvvəllərində ABŞ və Avropa səhm bazarı indeksləri iqtisadi artımın yüksələcəyi və Avrozonanın bir sıra ölkələrində yaşanan suveren borc böhranının tezliklə həll olunacağı yönündə gələn pozitiv xəbərlərlə yüksəlişə keçsə də, ümumilikdə 2011-ci il dünya səhm bazarı indekslərində ciddi enişlə yadda qaldı. Dünyanın bir çox aparıcı ölkəsinin əsas nüfuzlu şirkətlərinin səhmlərinin yer aldığı MSCI World indeksi 2011-ci ili -7,4%, Avropa və inkişaf etməkdə olan ölkələrin önəmli səhm bazarı indeksləri olan Eurostoxx və MSCI EM isə müvafiq olaraq -18,1% və -20% zərərle bağlamışdır. Bu nəticələrdə Avropada yaşanan suveren borc böhranının daha da dərinləşməsi, ümumdünya iqtisadi artımındakı geriləmə və bəzi Şimali Afrika və Yaxın Şərq ölkələrində yaşanan siyasi problemlərdən dolayı əsas səhm investorlarının inkişaf etməkdə olan ölkələrin səhm bazarlarındakı payını azaltması böyük rol oynadı. ABŞ-ın əsas səhm bazarı indekslərindən olan Dow Jones Industrial indeksi isə 2011-ci ildə 5,6% gəlirlilik göstərmişdir. Buna əsas səbəb kimi 2011-ci ildə ABŞ şirkətlərindəki yüksək mənfəət artımını göstərmək olar. 2010-cu ildə Avropada müxtəlif ölkələrin səhm bazarı indekslərinin dinamikasında ciddi fərqlər qeydə alınmışdısa, 2011-

ci ildə demək olar ki, regionun bütün ölkələrinin əsas səhm bazarı indeksləri mənfə gəlirliliklə yadda qaldı. Belə ki, 2010-cu ili müsbət gəlirliliklə tamamlayan Almaniyanın DAX, Hollandiyanın AEX və İsveçin OMX səhm bazarı indeksləri cari ili müvafiq olaraq -14,7%, -12% və -14,5% zərərle bağlamışlar. Fransanın CAC 40, İtaliyanın FTSE MIB, İspaniyanın IBEX indeksləri isə cari ildə müvafiq olaraq -16,9%, -25,2% və -13,3% mənfə gəlirlilik göstərmişlər. İflasın bir addımlığında olan Yunanistanın Athex səhm bazarı indeksi isə ili -52% zərərle tamamlamışdır.

2011-ci il xammal bazarları üçün də kifayət qədər qiymət dəyişkənliyi ilə səciyyələnmişdir. Xüsusilə, Şimali Afrika və Yaxın Şərq ölkələrində yaşanan siyasi iğtişaların güclənməsi ilə əlaqədar dünya bazarlarında 1 barel neftin qiyməti 120 ABŞ dollarını keçmişdir. Bundan başqa, Yaponiyada Fukuşima AES-dəki qəza, ümumdünya iqtisadi artımındakı geriləmə ilə əlaqədar əsas neft idxalçılarından olan Çin və Hindistan kimi ölkələrin yanacaq məhsullarına tələbatının azalması da 2011-ci ildə neftin qiymət dinamikasına təsir edən digər amillərdən olmuşdur.

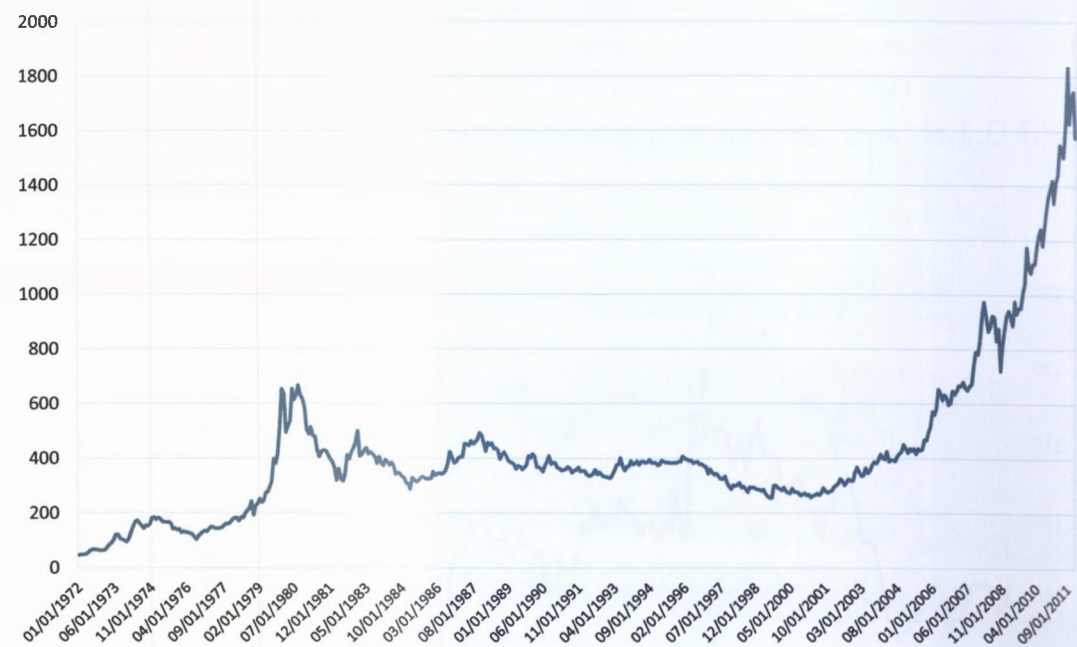
Qrafik 3.1.6. Xam neftin qiymətinin aylar üzrə dinamikası (2011-ci il, ABŞ dolları/barel)

*Mənbə: Blumberq

2011-ci ildə dünya bazarlarında qızılın qiymətində 2010-cu ilə nisbətən ciddi artım müşahidə olunmuş və il ərzində 1 unsiya qızılın orta bazar qiyməti təxminən 1600 ABŞ dollarına bərabər olmuşdur. Bu artımda əsas səbəb kimi Çin və Hindistanda qızıla investisiya vasitəsi kimi tələbatın güclənməsi və bir çox mərkəzi bankların ehtiyatlarında qızılın çəkisinin artmasını göstərmək olar. Ümumilikdə, 2011-ci ildə qızıl da yüksək qiymət dəyişkənliyi ilə səciyyələnmiş və sentyabr ayında rekord həddə, 1 unsiyanın qiyməti 1900 ABŞ dollarına çatmışdır. Burada dünya iqtisadiyyatında baş verən qeyri-müəyyənliklər fonunda investorların nisbətən təhlükəsiz və etibarlı maliyyə aləti sayılan qızıla marağının ciddi şəkildə artmasını da qeyd etmək lazımdır.

Qrafik 3.1.7. Qızılın qiymətinin illər üzrə dinamikası (1972-2011-ci illər, ABŞ dolları/1 unsiya)

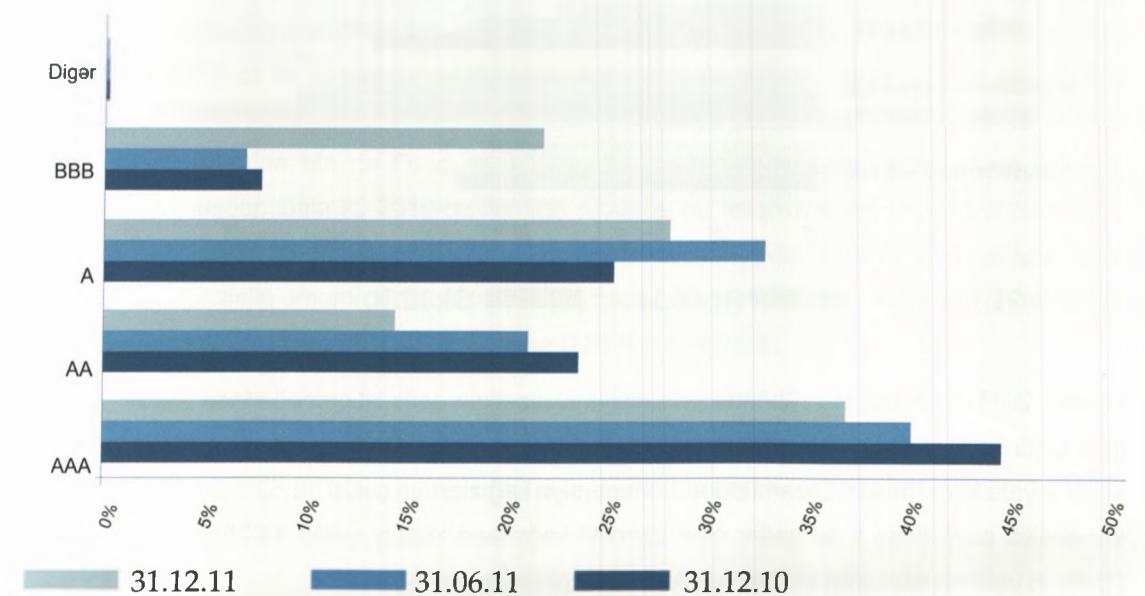

*Mənbə: Blumberq

2011-ci ildə Dövlət Neft Fondunun investisiya siyasətinin məqsədi Neft Fondunda toplanan vəsaitlərin aşağı risk və aşağı qiymət dəyişkənliyi şəraitində idarə edilməsi və belə investisiya siyasətinə uyğun olan gəlirliliyin əldə edilməsi olmuşdur. Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsinin əsas istiqamətlərində 2010-cu ilə nisbətən ciddi dəyişiklik edilməmiş, əsas məqsəd mühafizəkar, əsas kapitalın itirilməməsinə və təminatlı gəlirin əldə edilməsinə imkan verən investisiya siyasətinin yerinə yetirilməsi olmuşdur.

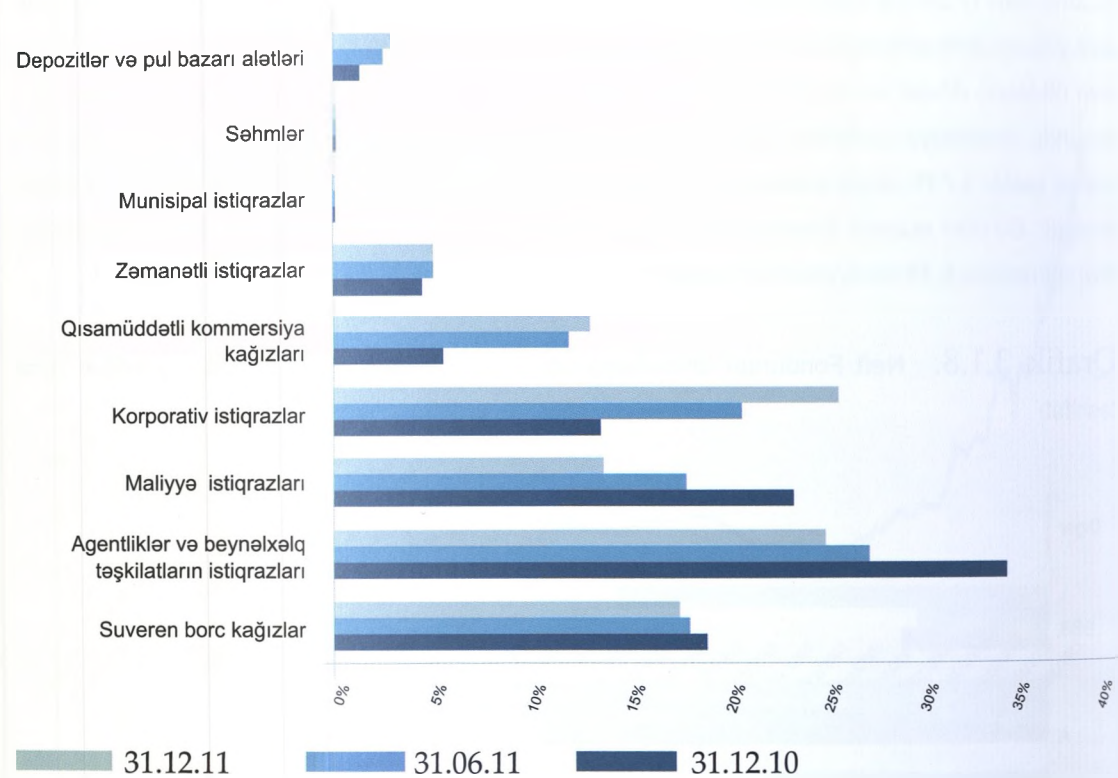
2011-ci ilin əvvəllərindən başlayaraq Neft Fondunun investisiyaları əsasən qısamüddətli sabit gəlirli qiymətli kağızlara (qısamüddətli kommersiya kağızları daxil olmaqla) və dəyişkən kuponlu qiymətli kağızlara yönəldilməyə başlanılmışdır. Neft Fondunun yeni investisiyalarında, o cümlədən daha aşağı kredit reytinginə malik qiymətli kağızlar yer almağa başladı. Fondun bu siyasətində əsas məqsəd dünya maliyyə bazarlarında faiz dərəcələrinin kifayət qədər aşağı olması səbəbindən daha az faiz dərəcəsi riski götürməklə mövcud şərtlər daxilində maksimum gəlirlilik əldə etmək, o cümlədən investisiya portfelinin yüksək diversifikasiyasını təmin etmək olmuşdur. Belə ki, 2010-cu ilin sonunda Neft Fondunun investisiya portfelində korporativ istiqrazların çəkisi 13,06% təşkil etmişdirsə, bu rəqəm 2011-ci ilin ilk rübünün sonunda, yəni mart ayının 31-nə 14,20%-ə çatdırılmışdır. Bu müddət ərzində eyni zamanda suveren borc istiqrazlarının xüsusi çəkisi 18,36%-dən 17,54%-ə qədər azaldılmışdır. Bundan başqa investisiya portfelinin coğrafi regionlar üzrə yüksək diversifikasiyasının təmin edilməsi istiqamətində portfelə daxil edilən inkişaf etməkdə olan ölkələrin dövlət və korporativ istiqrazlarının xüsusi çəkisi artırılmışdır. Belə ki, 2010-cu ilin sonunda investisiya portfelinin coğrafi regionlar üzrə təsnifatında inkişaf etməkdə olan ölkələrin xüsusi çəkisi 3,73% təşkil edirdisə, bu göstərici 2011-ci ilin birinci rübünün sonuna 5,67% təşkil etmişdir. Bu dövr ərzində Fondun investisiya portfelinin əsas hissəsini təşkil edən istiqraz portfelinin dürasiyası 0,48 səviyyəsində olmuşdur.

Qrafik 3.1.8. Neft Fondunun investisiya portfelindəki istiqrazların kredit reytingləri üzrə təsnifatı

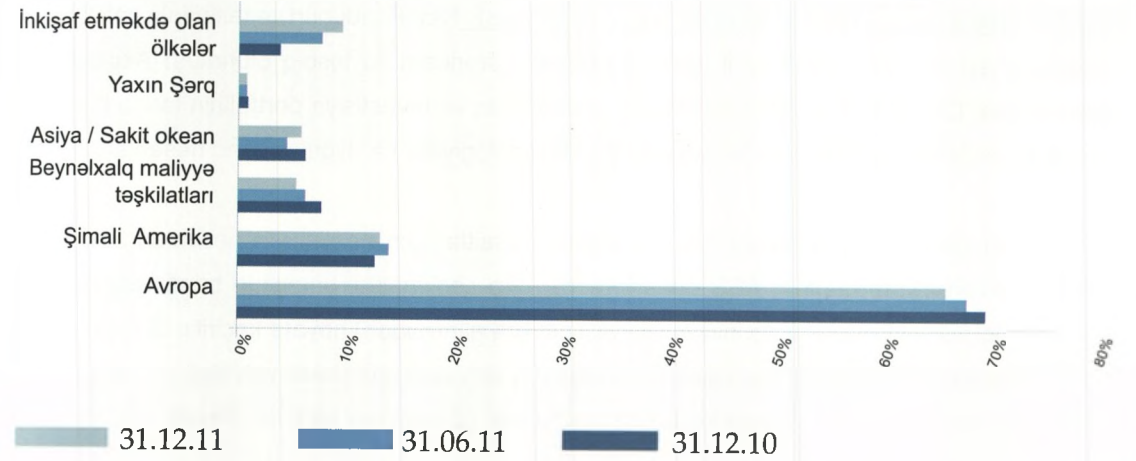
2011-ci ilin ikinci rübündə də Fondun investisiyalarında aşağı faiz dərəcəsi riskinə malik sabit gəlirli qiymətli kağızlar, o cümlədən qısamüddətli kommersiya kağızları böyük üstünlük təşkil etmişdir. Qısamüddətli kommersiya kağızlarının investisiya portfelindəki xüsusi çəkisi 2011-ci ilin birinci rübünün sonuna 6,79% təşkil etmişdirsə, ikinci rübün sonuna onların portfeldəki çəkisi 11,45%-ə qədər artırılmışdır. Bundan başqa 1 ilə qədər olan qiymətli kağızların çəkisi birinci rübün sonunda investisiya portfelinin 34,75%-i qədər idisə, bu göstərici ikinci rübün sonunda 38,68% təşkil etmişdir. Portfelin ikinci rübə olan dürasiyası 0,49 səviyyəsində olmuşdur.

Qrafik 3.1.9. Neft Fondunun investisiya portfelinin müxtəlif aktivlər üzrə bölgüsü

Fondun 2011-ci ilin üçüncü rübündə investisiya siyasətinin əsas istiqamətlərində əvvəlki rüblərə görə ciddi dəyişikliklər qeydə alınmamış, aşağı dürasiyanın saxlanılmasına yönəldilmiş investisiyalar həyata keçirilmişdir. Qısamüddətli kommersiya kağızlarının çəkisi 16,52%-ə qədər artırılmış, investisiya portfelində 1 ilə qədər olan qiymətli kağızların xüsusi çəkisi 44,25% təşkil etmişdir. Portfelin üçüncü rübə olan dürasiyası 0,41 səviyyəsində olmuşdur.

Qrafik 3.1.10. Neft Fondunun investisiya portfelinin coğrafi regionlar üzrə təsnifatı

2011-ci ilin yekun rübündə Fondun investisiya portfelindəki istiqrazların kredit reytingləri üzrə təsnifatında "BBB" reytinginə malik qiymətli kağızların xüsusi çəkisi 21,44% təşkil etmişdir ki, bu göstərici 2010-cu ilin analoji rübündə 7,57% olmuşdur. Yuxarıda da qeyd edildiyi kimi burada məqsəd mövcud şərtlər daxilində və risklərin yol verilə bilən həddində gəlirliliyin artırılması olmuşdur. Ümumiyyətlə, 2011-ci ildə Avropada yaşanan suveren borc böhranı, eləcə də dünya iqtisadiyyatındakı problemlərin təsiri ilə bir sıra ölkələrin, korporasiyaların, bankların kredit reytingləri aparıcı kredit reyting agentlikləri tərəfindən bir neçə dərəcə aşağı salınmışdır ki, bu da Fondun investisiya portfelindən yan keçməmişdir. Lakin Fondun istiqrazlarının orta kredit reytingində 2010-cu ilə nəzərən dəyişiklik baş verməmiş və yüksək reyting hesab edilən "AA-" dərəcəsi qorunub saxlanılmışdır. Neft Fondunun investisiya portfelində 2010-cu ilə nəzərən ən böyük dəyişikliklərdən biri də Fondun investisiya portfelində korporativ istiqrazların çəkisinin artırılması olmuşdur. Belə ki, 2010-cu ilin son rübündə bu istiqrazlar portfelin 13,06%-ni təşkil edirdisə, 2011-ci ilin yekun rübündə onların portfeldəki xüsusi çəkisi 24,90% təşkil etmişdir. Fond son rübdə də portfelin ümumi dürasiyasını kifayət qədər aşağı saxlamışdır. Belə ki, Fondun investisiya portfelinin dürasiyası 2011-ci ilin sonuna 0,36 təşkil etmişdir.

3.2. Fondun gəlirliliyi

Gəlirliliyin hesablanması metodologiyası. Neft Fondunun vəsaitlərinin gəlirliliyinin hesablanması 21 aprel 2009-cu il tarixli 5 nömrəli sərəncam ilə təsdiq olunmuş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitlərinin və investisiya portfelinin tərkib hissələri olan sub-portfellərin gəlirliliyinin hesablanması Metodologiyası"na uyğun olaraq hesablanır.

Bu metodologiyaya uyğun olaraq ümumi valyuta vəsaitləri üzrə gəlirliliyin hesablanması baza valyutası Azərbaycan manatı, ABŞ dolları və ya Avro seçilməklə, həmçinin baza valyutası olmadan (yəni valyuta məzənnələrinin dəyişməsi nəzərə alınmadan) həyata keçirilir. Sub-portfellər üzrə gəlirliliyin hesablanması bu portfellərin müvafiq valyutasında (lokal valyuta) və ABŞ dolları baza valyutası seçilməklə (valyuta komponentinin təsiri göstərilmək şərti ilə) həyata keçirilir.

Gəlirliliyin hesablanması prosesində aşağıda sadalanan zəruri məlumatlardan istifadə olunur:

Günün sonuna portfelin lokal valyutada bazar dəyəri. Günün sonuna portfelin lokal valyutada bazar dəyərinin müəyyən edilməsi üçün kastodial bankdan alınan və Neft Fondunun istifadə etdiyi portfelin idarə olunması sisteminin məlumat bazasında saxlanılan qiymətlər istifadə olunur. Ayın sonuna portfelin lokal valyutada bazar dəyərinin hesablanması zamanı isə kastodial bankdan alınan, auditdən keçmiş və Neft Fondunun istifadə etdiyi portfelin idarə olunması sisteminin məlumat bazasında saxlanılan qiymətlər nəzərə alınır.

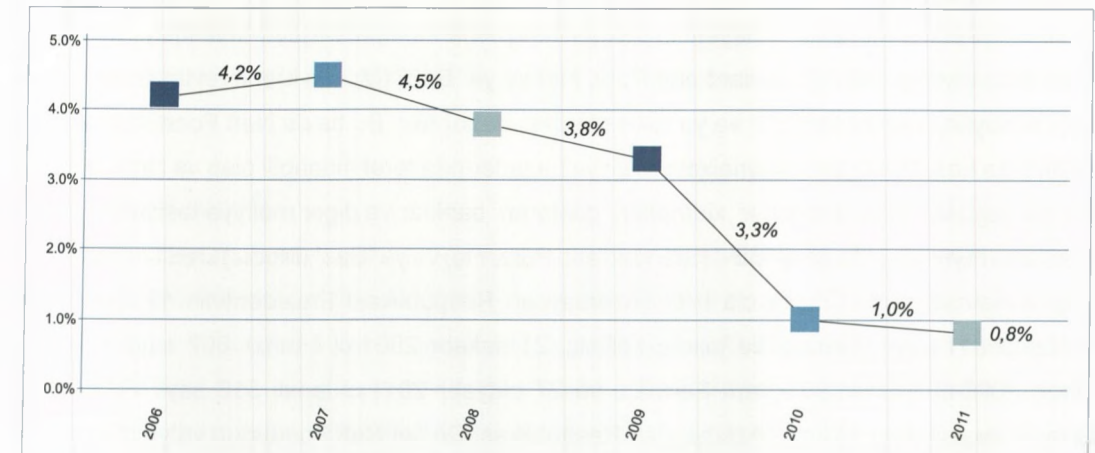
Dünənki günün sonuna portfelin lokal valyutada bazar dəyəri. Dünənki günün sonuna portfelin lokal valyutada bazar dəyərinin müəyyən edilməsi üçün kastodial bankdan alınan və Neft Fondunun istifadə etdiyi portfelin idarə olunması sisteminin məlumat bazasında saxlanılan qiymətlər istifadə olunur.

Günün sonuna Neft Fonduna daxil olmuş vəsaitlərlə Fonddan xaric olmuş vəsaitlərin fərqi nəticəsində formalaşan xalis daxilolmalar.

Xalis daxilolmalar Neft Fondunun istifadə etdiyi portfelin idarə olunması sistemindən gündəlik olaraq əldə edilir.

Neft Fondunun 2011-ci ildə gəlirliliyi. Neft Fondunun investisiya portfelinin ümumi gəlirliliyi 2006-cı, 2007-ci, 2008-ci, 2009-cu və 2010-cu illərdə müvafiq olaraq 4,2%, 4,5%, 3,8%, 3,3%, 1% təşkil etmişdir. 2011-ci ildə isə vəsaitlərin idarə edilməsi ilə bağlı ümumi gəlirlilik 0,8% təşkil etmişdir.

Qrafik 3.2.1. Neft Fondunun investisiya portfelinin gəlirliliyi

3.3. İnvestisiya məhdudiyyətləri

Neft Fondunun valyuta vəsaitləri, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 19 iyun tarixli 511 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında Qaydalar" (İnvestisiya Təlimatı) uyğun olaraq yerləşdirilir. Bu Qaydalara əsasən Neft Fondunun vəsaitləri aşağıda sadalanan aktivlərə investisiya edilə bilər:

- Mərkəzi (milli), kommersiya banklarındakı və digər maliyyə təsisatlarındakı depozitlər;
- İnvestisiya dərəcəli kredit reytinginə (Standard ənd Purz və ya Fiç və ya Mudiz) malik dövlətlər, dövlət təsisatlarının, beynəlxalq maliyyə təşkilatlarının, kommersiya təşkilatlarının və digər qurumların borc öhdəlikləri;
- Dövlətlərin, dövlət təsisatlarının, beynəlxalq maliyyə təşkilatlarının, kommersiya təşkilatlarının

və digər qurumların investisiya dərəcəli kredit reytinginə (Standard ənd Purz və ya Fiç və ya Mudiz) malik borc öhdəlikləri;

- Beynəlxalq nüfuzlu səhm bazarı indekslərinə daxil olan səhmlər;
- Pay fondlarının, o cümlədən alternativ investisiya fondlarının səhmləri (payları);
- London Qiymətli Metallar Bazarı İştirakçılarının Assosiasiyası tərəfindən tətbiq edilən tələblərə uyğun olan qızıl külçələr;
- Daşınmaz əmlak;
- İntestisiya portfelinin məcmu dəyərinin 5%-dən artıq olmaması şərtilə qeyri-investisiya reytinginə malik, lakin reytingi "BB-" (Standard ənd Purz, Fiç) və ya "Ba3" (Mudiz) kredit reytingindən aşağı olmayan qiymətli kağızlar və ya təsisatlardakı depozitlər. Bu halda Neft Fondunun valyuta vəsaiti üzrə hesablar açılan, beynəlxalq maliyyə bazarlarında tərəf müqabili olan və Neft Fonduna qiymətli kağızlar üzrə depozitar xidmətləri göstərən banklar və digər maliyyə təsisatları qeyri-investisiya reytinginə (reytingi "BB-" (Standart ənd Purz, Fiç) və ya "Ba3" (Mudiz) kredit reytingindən aşağı olmamaq şərtilə) malik ola bilər (Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 sayılı Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 21 dekabr 2001-ci il tarixli 607 sayılı Fərmanı, 1 mart 2005-ci il tarixli 202 sayılı Fərmanı və 27 oktyabr 2011-ci tarixli 519 sayılı Fərmanı ilə əlavə və dəyişikliklər edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında" Qaydalara əsasən).

Eyni zamanda Neft Fondunun valyuta vəsaitləri idarə edilərkən valyuta arbitrajı, svop, forvard, fyuçers tipli əməliyyatlar yalnız valyuta bazarlarında əməliyyatların aparılması zamanı qiymətin, yaxud məzənnənin dəyişməsi ilə əlaqədar mümkün riskin minimuma endirilməsi (hecinq) və ya investisiya portfelinin valyuta tərkibinin və aktivlər strukturunun optimallaşdırılması məqsədilə həyata keçirilə bilər.

İnvestisiya siyasəti

Neft Fondunun valyuta vəsaitlərinin idarə edilməsi onun hər il Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən təsdiq olunan investisiya siyasətinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

Sözügedən siyasətə əsasən:

Neft Fondunun vəsaitinin likvidlik dərəcəsi büdcə xərcləri üzrə planlaşdırılan pul və digər köçürmələrinin tam və vaxtında yerinə yetirilməsini təmin etmək üçün yetərli səviyyədə saxlanılmalıdır. Bu səviyyəni təmin etmək məqsədilə Neft Fondunun vəsaitinin 100 milyon ABŞ

dollarından az olmayan hissəsi nağd vəsait və ya onun ekvivalentlərində saxlanmalıdır. Bu vəsaitin həcmnin göstərilən məbləğdən az olması halı 7 iş günündən çox davam etməməlidir.

Neft Fondunun investisiya portfelinin faktiki ortaçəkili investisiya müddəti (dürasiyası) dünya bazarlarındakı cari vəziyyətdən asılı olaraq Neft Fondu tərəfindən müəyyən edilir və 48 ayı üstələməməlidir.

Bir maliyyə qurumunun (depozitar banklar istisna olmaqla) və ya bir investisiya aktivinin investisiya portfelindəki maksimal xüsusi çəkisi investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 15 faizi həddində müəyyən edilir.

Xarici menecerlər

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 21 dekabr 2001-ci il tarixli 607 nömrəli, 1 mart 2005-ci il tarixli 202 nömrəli və 27 oktyabr 2011-ci tarixli 519 sayılı Fərmanları ilə əlavə və dəyişikliklər edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında Qaydalar"a uyğun olaraq Fondun valyuta vəsaitinin idarə edilməsinə xarici menecer (bundan sonra menecer) cəlb edildikdə menecerin özünün və ya onun əsas təsisçisinin kredit reytingi investisiya dərəcəli kredit reytingindən (Baa3 (Mudiz) və ya BBB- (Standard ənd Purz, Fiç)) aşağı olmamalı, və ya onun aktivlərinin idarə edilməsində beş ildən az olmayan müsbət təcrübəsi, və yaxud dəyəri 1 milyard ABŞ dolları məbləğindən az olmayan aktivlərin idarə edilməsi sahəsində sənəti olmalıdır. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərini idarə edən xarici menecerlər bunlardır: Dünya Bankı, Deutsche AM və Clariden Leu.

3.4. Risklərin idarə edilməsi

Risklərin idarə olunması Neft Fondunun fəaliyyətinin ən vacib istiqamətlərindən biridir. Fond bu istiqamətdə dünya səviyyəsində tanınan, mütərəqqi modellərdən, proseduralardan və göstəricilərdən istifadə edir. 2010-cu ilin fevral ayında satın alınmış RiskMetriks proqram təminatı risklərin idarə olunması sahəsində Fondun imkanlarını xeyli artırmışdır. Fondada risklərin idarə olunması iki istiqamətdə həyata keçirilir: maliyyə riskləri və əməliyyat riskləri.

Maliyyə riskləri

Bazar riski. Eyni zamanda sistemə risk kimi tanınan bazar riski bazar risk amillərinin dəyişməsi ilə əlaqədar portfelin qiymətinin aşağı düşməsi riskidir. Bazar risk amilləri dedikdə qiymətli kağızın qiymətləri, faiz dərəcələri, xarici valyuta məzənnələri və əmtəə qiymətləri başa düşülür. Bazar riskləri investisiya fəaliyyəti ilə məşğul olan hər bir şirkət tərəfindən nəzarətdə saxlanılan ən vacib risklərdən biridir və Neft Fondu da bu istiqamətdə öz söylərini artırmaqda davam edir. Fondun investisiya portfelinə qısamüddətli istiqrazlar üstünlük təşkil edir. Digər tərəfdən Fondun aktivlərinin yerləşdirildiyi ölkələrin mərkəzi banklarının faiz dərəcələri daimi nəzarətdə saxlanılır və faiz dərəcələrinin dəyişməsinə uyğun olaraq müvafiq sabit gəlirli qiymətli kağızlar üzrə dürasiyalar nizamlanır.

Kredit riski. Bu risk növü ümumi olaraq borc götürənin borcun əsas hissəsini və onun faiz ödənişlərini vaxtında ödəyə bilməməsi və ya müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Kredit riski bir neçə mənbədən qaynaqlana bilər, məsələn borc götürən şirkətin iflas olması, kredit reytinginin aşağı salınması və s. Kredit riskləri artıqca investorlar öz aktivlərini daha yuxarı faiz dərəcəsi ilə borc verirlər. Kredit riski sabit gəlirli aktivlər üzrə investisiyalarda çox mühüm əhəmiyyət daşıyır və əsas kredit təşkilatları minlərlə şirkətin, agentliyin və maliyyə qurumlarının kredit reytingini mütəmadi olaraq hesablayırlar. Fondun vəsaitlərinin qiymətli kağızlara yerləşdirildiyi maliyyə qurumlarının, habelə qiymətli kağızların kredit reytingi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 19 iyun tarixli 511 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Fondun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında Qaydalar"la tənzimlənir.

Əməliyyat riskləri

Əməliyyat riski daxili proseslər, insan amili və xarici amillərlə əlaqədar gözlənilməyən maliyyə və qeyri-maliyyə itkilərinə məruz qalma riskidir.

İnsan riski. Bu risklər işçi qüvvəsinin davranışının təşkilatın prosedura və qaydalarına uyğun olan davranış normalarından kənarlaşması ilə bağlı olan risklərdir. Bu kənarlaşmalar məqsədli və ya təsadüfi qaydada baş verə bilər. Neft Fondunda işçilərin Fondun prosedura və qaydalarına əməl etməsi, qeyri-qanuni bazar əməliyyatları ilə məşğul olmasının qarşısının alınması və korporativ sirin qorunub saxlanması ciddi nəzarətdə saxlanılır. Digər tərəfdən Neft Fondunun aidiyyəti bölmələrinin işçilərinin ixtisas səviyyəsinin artırılması məqsədi ilə onlar mütəmadi olaraq Fondun əməkdaşlıq etdiyi investisiya banklarının təşkil etdiyi bir sıra tədris seminarları və kurslara göndərilir.

Reputasiya riski. Reputasiya riski təşkilatın maraqlı olan tərəflərdən təşkilat haqqında mənfi fikirlərin yaradılması nəticəsində keçmiş biznes əlaqələrinin qorunub saxlanması və yaxud yenilərinin yaradılması, eləcə də təşkilata yeni resursların cəlb edilməsində problemlərin yaranması ilə bağlı olan risklərdir. Təşkilatın maraqlı olan tərəfləri onun müştəriləri, tərəf müqabilləri, səhmdarları, tənzimləyiciləri və s. ola bilər. Təşkilat hər hansı qanun pozuntusu etmədən də reputasiya riskinə məruz qala bilər. Fond tərəfindən reputasiya riskinə xüsusi diqqət yetirilir və fəaliyyət göstərdiyi 12 il ərzində, xüsusən də, Mineral Ehtiyatların Hasilatı ilə Məşğul olan Sənaye Sahələrində Şəffaflıq Təşəbbüsü (MHŞT) sahəsində əldə etdiyi uğurları sayəsində Fond təkcə Azərbaycanda deyil, həmçinin beynəlxalq aləmdə öz nüfuzunu xeyli artırmış və müsbət reputasiya qazanmışdır.

Füzulinin gənc yaşlarında doğma türk dilində qələmə aldığı və Azərbaycan Səfəvi dövlətinin yaradıcısı, eyni zamanda Azərbaycan poetik dilinin inkişafında müstəsna xidmətləri olan şair kimi tanınan Şah İsmayıl Xətayiyə (1487-1524) həsr etdiyi "Bəngü Badə" (Tiryək və Şərab) poemasının yazıldığı tarix dəqiq məlum olmasa da, onun 1514-cü ildən öncə, yəni türk tarixi üçün faciəli səhifələrdən birini təşkil edən Çaldıran döyüşündəki qardaş qırğınının əvvəl yazılması ehtimal olunur.

Əsərinin görə alleqorik poemadır. Füzuli bu simvolik obrazlardan istifadə edərək, hökmdarların mənəm-mənəmlik ucbatından boş yerə qanlı qırğınlar törətməsini humanist bir sənətkar kimi tənqid və ifşa etmişdir.

Badə öz həmcinsləri olan başqa alkohollu içkiləri başına yığaraq məclis qurmuşdur. Məclisin sonunda məst olan Badə, özünün hamıdan üstün olduğunu, heç kəsin ona tay ola bilməyəcəyini iddia edərək lovğalanmağa başlayır. Məclisdə iştirak edən və hamı kimi sərxoş olan Saqi Badəyə baş əyərək deyir ki, eyni sözləri dünən məclisində olduğum Bəng də söyləyirdi. Bundan qəzəblənən Badə, Saqiyə əmr edir ki, gedib Bəngin başını gətirsin və iki hökmdar arasında hərbi münaqişə də bundan sonra başlanır. İlk öncə Badə sözlə Bəngi məğlub etmək üçün Buzəni (Pivə) ona elçi göndərir. Ancaq Buzə öz hökmdarına xəyanət edərək Bəngin tərəfinə keçir və müharibə qaçılmaz olur.

Poemanın sonunda Badənin qalib gəldiyini təsvir etsə də, Füzuli əslində insan xarakterindəki zəiflikləri – lovğalığı, ikiüzlülüüyü, satqınlığı və s. bu alleqorik obrazların köməyi ilə tənqid etmək yolu tutduğunu oxucudan gizlətmir və bunu öz incə yumorunun vasitəsilə çatdırmağa nail olur.

BƏNGÜ BƏDƏ

Var idi İsfəhanda bir meykaş,
Bəng manənd müttasil sərxoş.
Bir əcəb qəsrda tutub mənzi,
Meyə olmuşdu ruzü şəb mayil.
Bir gün ol rind məclisində şərab
Oldu manəndi-kimiya nayab.
Hasil oldu ona sədə'i-xumar,
Yedi dəfinə zərreyi-əsrar.
Əsəri-bəng edib hücumı-təməm,
Tapdı mir'ati-aqli jəngi-zülam.
Şəb idi, leyk mahi-şəbəfruz
Qılmış idi cahanı qeyrəti-ruz.
Rəngi-məhtab idi nümuneyi-ab,
Qəsr ol ab içində şəkli-hübab.
Qəsrdən rind dışra qıldı nigah,
Su göründü gözünə pərtövi-mah,
Dedi: - Ey vay, oldu iş müşkil,
Seyl tutmuş cahanı, mən qafil.
Suya, çarəm budur, özüm buraxım,
Dolmadan qəsr bir kənara çıxım.
Özümü qurtarım səbahət ilən,
Bir kənara çıxım fərağət ilən.
Ələ bir taxta parəsin aldı,
Yerə məhtab tək özün saldı.
Lət görüb başı fərş daşından,
Zərblən bəngi uçdu başından.
Dərdi-sər gördü, gəldilər hükəmə,
Dedilər dərdinə şərab dəvə.
Sənə budur hünər ki, şərh etdim,
Əhli-idrakə sor ki, mən netdim?
Mənim əslim, köküm təfəhhüs qıl,
Hörmətim səndən artıq olmağı bil.

4. İDARƏETMƏ

Dövlət Neft Fondunun fəaliyyətinə operativ rəhbərliyi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən vəzifəyə təyin edilən İcraçı direktor həyata keçirir.

Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurası

Dövlət Neft Fondunun fəaliyyətinə ümumi nəzarət dövlət orqanlarının və ictimai təşkilatların nümayəndələrindən təşkil edilmiş Müşahidə Şurası tərəfindən həyata keçirilir. Şura Fondun illik büdcə layihəsini, illik hesabat və maliyyə hesabatını auditor rəyi ilə birlikdə nəzərdən keçirir və rəy verir. Müşahidə Şurasının üzvləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq olunur. Müşahidə Şurasının fəaliyyəti ictimai (əvəzi ödənilmədən) əsaslarla həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 noyabr 2008-ci il tarixli 73 nömrəli Sərəncamı ilə Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurasının aşağıdakı üzvlərdən ibarət yeni tərkibi təsdiq edilmişdir:

Artur Rasi-Zadə

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Valeh Ələsgərov

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclis sədrinin müavini

Vahid Axundov

Azərbaycan Respublikasının İqtisadi siyasət məsələləri üzrə Dövlət müşaviri

Samir Şərifov

Azərbaycan Respublikasının Maliyyə naziri

Şahin Mustafayev

Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf naziri

Elman Rüstəmov

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının İdarə heyətinin sədri

Mahmud Kərimov

Azərbaycan Respublikasının Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti

2011-ci ildə Müşahidə Şurasının 2 iclası keçirilmişdir. Müşahidə Şurasının 30 iyun 2011-ci ildə keçirilmiş birinci iclasında Fondun 2010-cu ildə fəaliyyəti haqqında illik hesabat və maliyyə fəaliyyətinin auditinin nəticələri müzakirə edilərək məqbul hesab edilmiş və müvafiq qərar qəbul edilmişdir. Bundan başqa, Müşahidə Şurası Fondun 2011-ci il büdcəsinə dəyişikliklərin edilməsinə dair müvafiq qərar çıxarmışdır.

Müşahidə Şurasının 16 dekabr 2011-ci ildə keçirilmiş ikinci iclasında Neft Fondunun 2012-ci il üçün büdcə layihəsi, o cümlədən Fondun vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (investisiya siyasəti daxil olmaqla) və Fondun idarə edilməsi ilə bağlı illik xərclər smetasının layihələri müzakirə olunaraq məqbul hesab edilmiş və Fondun büdcə layihəsinin təsdiq edilmək üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edilməsi barədə qərar çıxarılmışdır.

Dövlət Neft Fondunun təşkilati strukturu

Dövlət Neft Fondu tərəfindən xarici maliyyə bazarlarında həyata keçirilən investisiya fəaliyyəti Fondun tərkibində fəaliyyət göstərən üç ofis – Ön, Orta və Arxa ofislər vasitəsilə aparılır. Ön və orta ofislərin funksiyalarını Vəsaitlərin idarə edilməsi müdiriyyəti nəzdində yaradılmış İntestisiya və Risklərin idarə edilməsi departamentləri həyata keçirir.

İntestisiya departamenti (Ön ofis)

İntestisiya departamenti maliyyə bazarlarındakı vəziyyəti təhlil edərək investisiya strategiyasının hazırlanmasını və mövcud strategiyaya uyğun olaraq sabit gəlirli qiymətli kağızlar, pul bazarı alətləri, səhm, qızıl və müxtəlif valyutaların alqı-satqısını həyata keçirir. Departamentdə 3 şöbə fəaliyyət göstərir:

- Sabit gəlirli qiymətli kağızlar üzrə şöbə;
- Səhmlər və alternativ investisiyalar üzrə şöbə;
- Pul bazarları və valyuta əməliyyatları üzrə şöbə.

Risklərin idarə edilməsi departamenti (Orta ofis)

Risklərin idarə edilməsi departamenti Fondun investisiya siyasəti və vəsaitlərin strateji bölüşdürülməsi (VSB) ilə əlaqədar təhlil və təkliflərin hazırlanması, seçilmiş VSB-yə uyğun bənçmarkın seçilməsi və ya kompozit bənçmarkın qurulması, "risk büdcəsi" - bənçmarkdan mümkün kənarlaşmalar üzrə təkliflərin hazırlanması işini həyata keçirir. Eyni zamanda, risklərin ölçülməsi və idarə edilməsi, gəlirliliyin hesablanması və gəlirlilik maddələrinə görə bölüşdürülməsi, İntestisiya departamenti tərəfindən həyata keçirilən investisiya fəaliyyətinin və Fondun investisiya portfelinin müvafiq qaydalara uyğun olmasına nəzarət, hesablamalar və araşdırmaların həyata keçirilməsi, modelləşdirmə və xarici menecerlərin fəaliyyətinə nəzarət funksiyaları da bu departamentdə həyata keçirilir. Departamentdə 2 şöbə fəaliyyət göstərir:

- Vəsaitlərin Strateji Bölüşdürülməsi/ Risklərin və gəlirliliyin ölçülməsi şöbəsi;
- Xarici menecerlərə nəzarət / Təhlil şöbəsi.

Hesablaşmalar departamenti (Arxa ofis)

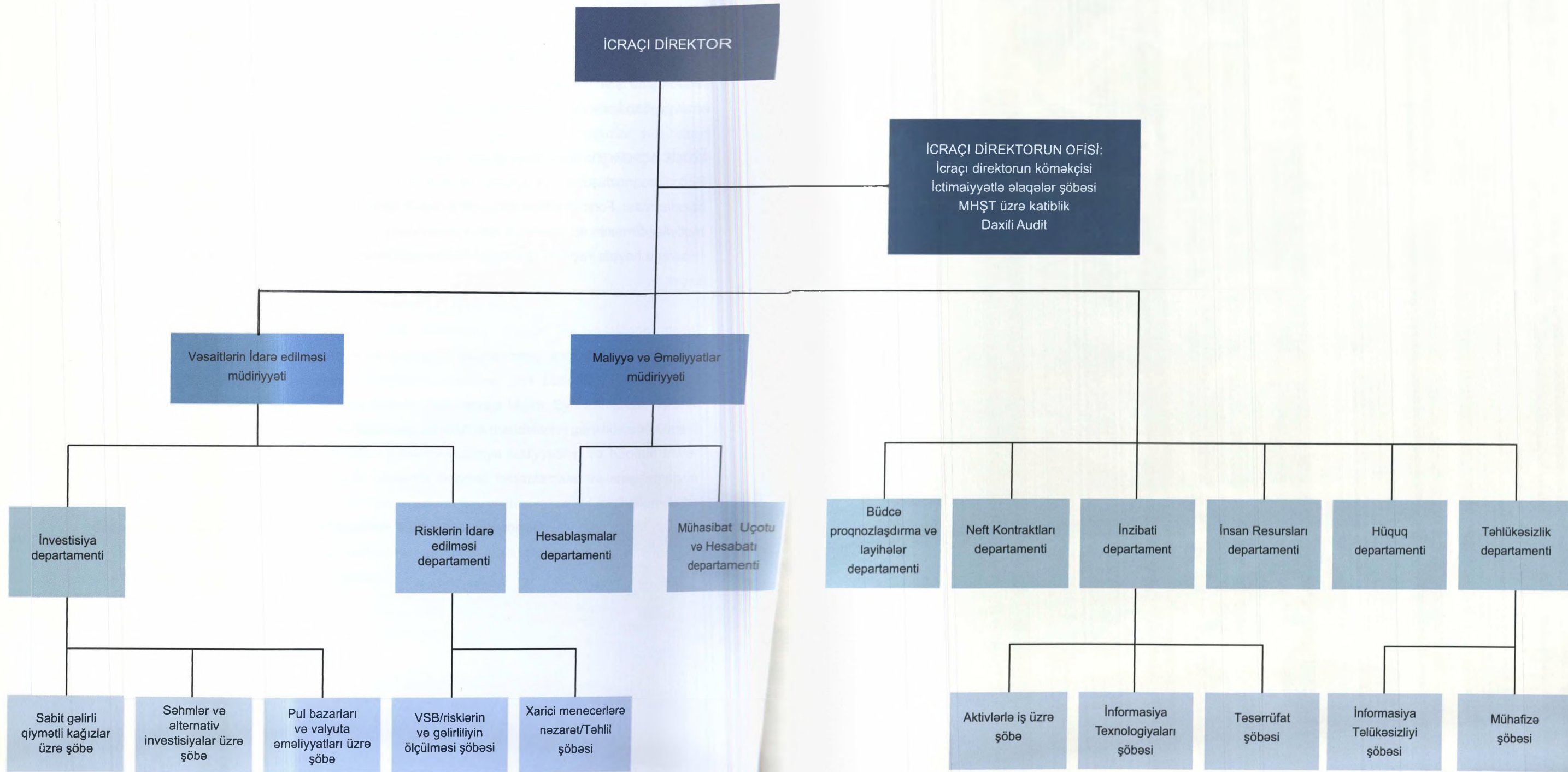
Arxa ofisin funksiyalarını Fondun Maliyyə və əməliyyatlar müdiriyyəti nəzdində fəaliyyət göstərən Hesablaşmalar departamenti həyata keçirir.

Hesablaşmalar departamentində əqdlərin müəyyən edilmiş norma və qaydalara uyğunluğu yoxlanılır, əqdlərin verifikasiyası və icrası təmin edilir, eləcə də hesabların açılmasına dair sənədləşmə işləri həyata keçirilir, nağd vəsaitlər və əqdlər bank çıxarışları ilə, xarici menecerlərin əməliyyatları kastodial bankın məlumatları ilə gündəlik və aylıq olaraq tutuşdurulur.

Büdcə proqnozlaşdırma və layihələr departamenti

Büdcə proqnozlaşdırma və layihələr departamenti Fondun gəlir və xərcləri haqqında proqnozların hazırlanması, Fondun büdcə fəaliyyətinin təşkili, iqtisadi təhlil, strateji araşdırma və makroiqtisadi modelləşdirmənin aparılması, Fondun Müşahidə Şurasının fəaliyyətinin təşkili və Fondun vəsaiti hesabına həyata keçirilən layihələrin maliyyələşdirilməsinin təşkili istiqamətində fəaliyyəti həyata keçirir.

Sxem 4.1. Dövlət Neft Fondunun təşkilati strukturu

Füzuli yaradıcılığına janr əlvanlığı və mövzu rəngarəngliyi xas olsa da, o, hər şeydən öncə böyük lirikdir. Şairin hər üç dildə (türk, fars və ərəb) divanları olsa da, türk və fars divanlarına nisbətən ərəb divanı daha az poetik örnəyi əhatə edir.

Şairin türk divanı, xüsusən bu divandakı qəzəllər türkdilli şeirdə bu poetik formanın misilsiz örnəkləri sayılır. Füzuli öz qəzəllərinin hər beytini mükəmməl bir sənət incisi kimi cilalayaraq, dərinləndən bələd olduğu poetik məntiqin vasitələrindən yüksək istedadla yararlanmaqla onlara heyrətamiz bir mənə dərinliyi və forma gözəlliyi aşılamağa nail olmuş, bir növ, təkrarsız poetik sillogizmlər yarada bilmişdir. Bədii sözün çoxmənalılığından maksimum dərəcədə istifadə etməyi bacaran Füzuli qəzəllərində poetosemantik mənənin çoxlaylılığı aparıcı əlamətlərdən birini təşkil edir və oxucu evristik yolla bu mənələri bir-bir kəşf etdikcə çox böyük estetik həzz duyğusu keçirir.

Füzuli qəzəllərinin başlıca mövzusunun insan gözəlliyinin və bu gözəllik qarşısında yaranan məhəbbət duyğusunun tərənnümü təşkil edir. Kamil bədii formada gerçəkləşdirilən bu tərənnüm oxucu qəlbini ulvi duyğularla dolmasına səbəb olur ki, dahi Azərbaycan şairinin "Qəlb şairi" (E.C.U.Gibb) adlandırılmasına da bununla haqq qazandırmaq olar.

Füzulinin yaratdığı Aşiq obrazının bir özəlliyi də onun fədakar və təmənnəsiz eşqi, Məşuqənin verdiyi əzablardan, bu yolda çəkdiyi dərd-qəmdən şikayət etməməsi, əksinə, bütün bunları bir Tanrı lütfü kimi qəbul etməsidir. Bu baxımdan Füzulini həm də "dərd şairi" adlandırmaq olar. Bu, fərdi kədər deyil, ədalətsiz cəmiyyətdə insanların düçar olduğu zülmərə şərik olmaq dərdidir. Bu yöndə Füzuli humanizmi onun lirikasında da özünü parlaq şəkildə göstərir. Füzuli qəzəllərinin müxtəlif xalqların dillərinə tərcümə olunaraq bu gün də insanlara estetik həzz verməsi və onları bəşəriyyətin taleyi üçün narahatlığa səsləməsi – bu poetik örnəklərin mükəmməl forma və mənə vəhdəti ilə izah oluna bilər.

Füzuli qəzəllərində sufi-irfani çalar da yox deyildir; ancaq bu, abstrakt məzmun daşımayıb, insanın kamilliyi uğrunda sənətkar düşüncələrinin bir yönü kimi nəzərə çarpır.

DİVAN

Səba, lütf etdin, əhli-dərdə dərmandan xəbər verdin,
Təni-məhzunə candan, canə canandan xəbər verdin.

Xəzani-qəmdə gördün iztirabın bülbüli-zarın,
Bahar əyyamı tək gülbərgi-xəndandan xəbər verdin.

Sözünü vəhyi-nazil gər deyərsəm hiç küfr olmaz,
Cəhanı tutmuş ikən küfr, imandan xəbər verdin.

Dedilər yar, üşşaqın gəlir cəm' etməyə könlün,
Məgər kim, yarə üşşaqi-pərişandan xəbər verdin?
Süleyman məsnədindən divi-gümrah rəğibətin kəsdin,
Dənizdə xətəmi-hökmi-Süleymandan xəbər verdin.

Füzuli, ruzigarın tirə gördün şami-hicrandan,
Nəsimi-sübh tək xurşidi-rəxşandan xəbər verdin.

Ey vücudi-kamilin, əsrari-hikmət məsdəri,
Məsdəri-zatın olan əşya sifatin məzhəri.
Məzhəri hər hikmətin sənsən ki, kilki-qüdrətin
Səfheyi-əflakə nəqş etmiş xütuti-əxtəri.
Əxtəri məs'ud olan oldur ki, təb'i-pakinin
Qabili-feyz ola lütfündən səfayi-cövhəri.
Cövhəri mə'yub olan naqis mənəm kim, müttəsil
Sadədir xəttin xəyalilə zəmirim dəftəri.
Dəftəri-ə'malımın xətti xətadəndir siyah,
Qən tökər çeşmim, xəyal etdikcə hövli-məhşəri.
Məhşəri əşkim verər seylabə, gər ruzi-cəza
Olmasa məqbul dərgahə sirişkim gövhəri.
Gövhəridir eşq bəhrinin, Füzuli, abi-çəşm,
Leyk bir gövhər ki, lütfi-həq onadır müştəri.

Nola gər rəşki-rüxsarinlə bağı xubların qandır,
Daşı tə'sir ilə lə'l eyləyən xurşidi-rəxşandır.
Müjən gər səngdillər könlünü alsa əcəb olmaz,
Onun tək abnüs ox layiqi-fulad peykandır.
Pərivəşlər dili-səxtinə düşmüş mehri-rüxsarın,
Sənin əksin alan fulad güzgülər firavandır.
Dəhanın dürüci kim, qeydin çəkərlər hurpeyərlər,
Pərilər ta'ətiçün xətəmi-mülki-Süleymandır.
Atın yolunda xublar sürsələr üz nola əmrinlə,
Mələk xəyli sücudi-Adəm etmək nəssi-Qur'andır.
Qatı könlünə bağı daşların düşmüş qəmi-eşqin,
Bir oddur eşqi-dilsuzun ki, daşlar içrə pünhandır.
Gəzər kuyində hər yan çox giribançak gülrüxlər,
Bu rəng ilə Füzuli, ol səri-ku bir gülüstandır.

Ruzigarım buldu dövrani-fələkdən inqilab,
Qan içər oldum, əyağın çəkdi bəzmimdən şərab.
Şö'leyi-ah ilə yandırdım dili-sərgəştəyi,
Bir od oldum, cizginən çevrəmdə olmazmı kəbab?
Lə'lin ilə badə bəhs etmiş, zəhi gümrahlıq,
Oldu vacib eyləmək ol biədəbdən ictimab.
Verməz oldu yol vüsələ piçi-zülfün, ah, kim,
Riştəyi-tədbirdən dövrani-kərov açdı tab.
Olmadı ol mahə rövşən yandıgım hicran günü,
Yandıgım şəb ta səhər şəm'in nə bilsin afitab.
Göz ki, peykanın qapub, gögdən saçar hər yan sirişk,
Bir sədəfdir, qətreysi-barani eylər dürri-nab.
Oldu əbri-dudi-ahim pərdeysi-rüxsari-mah,
Ah kim, almaz cəmalindən hənz ol məh niqab.
Kəsmədi məndən səri-kuyində azarın rəqib,
Ey Füzuli, cənnət içrə nişə yox, derlər əzab?

5. NEFT FONDU - ŞƏFFAF SUVEREN FOND

5.1. Neft Fondunun ictimaiyyətlə əlaqələri

Yaradıldığı gündən etibarən şəffaflıq Dövlət Neft Fondunun fəaliyyətinin əsas prinsiplərindən birini təşkil edir. Neft Fondu tərəfindən şəffaflığın təmin edilməsi ilk növbədə Fondun maliyyə fəaliyyəti haqqında hesabatının müstəqil beynəlxalq nüfuzlu auditor tərəfindən yoxlanılması vasitəsilə həyata keçirilir. Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il üzrə maliyyə fəaliyyətinin auditini Ernst ənd Yanq şirkəti tərəfindən keçirilib.

Dövlət Neft Fondunun İnformasiya Siyasəti. Dövlət Neft Fondunun ictimaiyyətlə əlaqələri Neft Fondunun İnformasiya Siyasətinə uyğun olaraq qurulur. Fondun İnformasiya Siyasəti Dövlət Neft Fondunun İcraçı direktorunun 20 aprel 2007-ci il tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir. Neft Fondunun İnformasiya siyasəti "İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq, Fondun ictimaiyyətlə əlaqələrinin düzgün koordinasiya edilməsini, effektiv idarə edilməsini, ictimaiyyətin Fondla bağlı informasiya ehtiyaclarının ödənilməsini və Fondun şəffaf dövlət təşkilatı imicinin qorunmasını və inkişaf etdirilməsini təmin etmək məqsədi ilə hazırlanmışdır. Neft Fondunun ictimaiyyətə informasiya açıqlama vasitələrinə əsasən aşağıdakılar daxildir:

- Pres-revizlər;
- Rüblük və illik hesabatlar;
- Neft Fondunun rəsmi internet sahifəsi;
- Mətbuat konfransları;
- Kütləvi informasiya vasitələri (KİV).

İctimaiyyət Neft Fondunun aktivləri, həyata keçirilən layihələr, gəlirlər və xərcləri, Fondun İcraçı direktorunun işgüzar səfərləri, Fondda keçirilən müxtəlif tədbir və görüşlər barədə pres-revizlər vasitəsilə məlumatlandırılır.

Neft Fondu şəffaflığın təmin olunması məqsədilə gəlir və xərcləri haqqında rüblük məlumatları, fəaliyyəti barədə illik hesabatları, MHŞT-nin tətbiqi barədə məlumatları mətbuatda və Neft Fondunun internet sahifəsində (www.oilfund.az) mütəmadi olaraq dərc etdirir.

Neft Fondunun fəaliyyəti ilə bağlı ictimaiyyətə dəqiq məlumatların çatdırılması məqsədi ilə media nümayəndələri üçün hər rüb mətbuat konfransları təşkil edilir. Fondun İcraçı direktorunun bir çox nüfuzlu yerli və beynəlxalq KİV-ə müsahibələri təşkil edilir.

Neft Fondu ictimaiyyət nümayəndələrinin suallarının cavablandırılmasında hər zaman maraqlıdır. Hər gün Fonda daxil olan müxtəlif şifahi və yazılı sorğular "İnformasiya əldə etmək" haqqında Qanunda nəzərdə tutulmuş vaxt çərçivəsində və sahibi olduğumuz informasiyanın təmin edilməsi şərtlə cavablandırılır.

Bu gün bir çox KİV-lər, QHT-lər, müstəqil ekspertlər Neft Fondunu vətəndaşların sorğu, sual və məktublarını vaxtında və ətraflı cavablandırın dövlət qurumu kimi yüksək qiymətləndirirlər.

Tədbirlər. 2011-ci ildə Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpasının 20-ci il-dönümü ilə əlaqədar bir sıra qurumların təşkilatçılığı ilə mühüm tədbirlər, sərgilər, konfranslar və s. keçirilmişdir. 2011-ci il sentyabrın 27-29-da Dövlət Neft Fondu Bakı Ekspo Mərkəzində təşkil edilmiş "Müstəqil Azərbaycan-20 ildə" adlı milli sərgidə iştirak etmişdir. Sərgidə Neft Fondunun fəaliyyətinə dair məlumatları, Fondun vəsaitlərinin illər üzrə artım dinamikasını özündə əks etdirən eksponat, Fondun fəaliyyətinə həsr olunmuş film, Neft Fondu tərəfindən maliyyələşdirilən layihələrə dair təqdimat, Fondun layiq görüldüyü mükafatlar nümayiş etdirilmişdir.

2 noyabr 2011-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu tərəfindən Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyinin 20-ci ildönümünə həsr edilmiş "Milli neft strategiyasında Dövlət Neft Fondunun yeri və rolu" mövzusunda konfrans keçirilmişdir.

Konfrans "Dövlət Neft Fondu milli neft strategiyasının ayrılmaz hissəsi kimi", "Neft Fondunun investisiya siyasəti: əsas prinsiplər, mövcud istiqamətlər və gələcək prioritetlər", "Dövlət Neft Fondunun maliyyələşdiriyi layihələr: məqsəd və nəticələr", "Mineral Ehtiyatların Hasilatı ilə Məşğul olan Sənaye Sahələrində Şəffaflıq Təşəbbüsünün (MHŞT) tətbiqi: nailiyyətlər və gələcəyə baxış" mövzularını əhatə etmişdir.

Konfransda Azərbaycan Respublikasının hökumət nümayəndələri, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən xarici ölkə səfirləri, beynəlxalq təşkilatların, neft-qaz hasilatı sənayesində fəaliyyət göstərən xarici və yerli şirkətlərin, qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri, müstəqil xarici ekspertlər, media nümayəndələri, tələbələr iştirak etmişdir.

5.2. Mineral Ehtiyatların Hasilatı ilə Məşğul olan Sənaye Sahələrində Şəffaflıq Təşəbbüsü (MHŞT) sahəsində fəaliyyət

MHŞT barədə

Mineral Ehtiyatların Hasilatı ilə Məşğul olan Sənaye Sahələrində Şəffaflıq Təşəbbüsü (MHŞT) hasilat sənayesində şəffaflığın və hesabatlılığın təmin edilməsinə yönəldilmiş bir təşəbbüsdür. Təşəbbüs 2002-ci ilin sentyabrında Yohannesburqda Böyük Britaniyanın baş naziri Toni Bleyer tərəfindən bəyan edilib. MHŞT üzrə 1-ci beynəlxalq konfrans 2003-cü il iyunun 17-də Londonda keçirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti həmin konfransda iştirak etmiş və Azərbaycanın bu beynəlxalq Təşəbbüsə qoşulduğunu bəyan etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 13 noyabr 2003-cü il tarixli Sərəncamı ilə MHŞT üzrə Komissiya yaradılmışdır. Neft Fondunun İcraçı direktorunun sədrlik etdiyi Komissiyanın tərkibinə Xarici İşlər, İqtisadi İnkişaf, Sənaye və Energetika, Maliyyə, Vergilər, Ekologiya və Təbii Sərvətlər nazirliklərinin, Dövlət Statistika Komitəsinin, Dövlət Neft Şirkətinin nümayəndələri, eləcə də Azərbaycan Respublikasının Böyük Britaniyadakı səfiri daxil edilmişdir.

MHŞT şirkətlər, hökumətlər, sərmayəçilər və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları tərəfindən dəstəklənən könüllü təşəbbüsdür. MHŞT-ni tətbiq edən ölkələr üçün təşəbbüsün əhəmiyyəti hökumət tərəfindən sərmayəçilər və beynəlxalq maliyyə institutları üçün tam şəffaf investisiya mühitinin yaradıldığını nümayiş etdirməkdən ibarətdir. MHŞT hesabatlılığın genişlənməsinə, yüksək tempi iqtisadiyyat və siyasi sabitlik ilə təmin edilmiş dövlət idarəçiliyinin formalaşmasına təkan verir. Bu da öz növbəsində neft, qaz və digər mədən sənayesi sektorları sahəsində gəlirlər ətrafında olan mübahisələrin qarşısını almağa köməklik edir.

2004-cü il noyabrın 24-də MHŞT üzrə Komissiya, yerli və xarici neft və qaz şirkətləri və qeyri-hökumət təşkilatlarının Mədən Sənayesində Şəffaflığın Artırılması Koalisiyası arasında MHŞT-nin Azərbaycanda tətbiqinə dair Qarşılıqlı Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır.

Memorandumda nəzərdə tutulmuş mexanizmə uyğun olaraq Azərbaycan hökuməti Təşəbbüs üzrə hesabatlarını açıqlayır. Memoranduma əsasən hökumətin və şirkətlərin hesabatlarını təhlil edərək tutuşdurmaq üçün hər hesabat dövrü üzrə beynəlxalq nüfuzlu audit şirkəti seçilir. Audit şirkətinin seçilməsi məqsədilə müsabiqə keçirilir və onun qalibi Memorandum tərəflərinin nümayəndələrindən ibarət MHŞT üzrə Çoxtərəfli Qrup (ÇQ) tərəfindən müəyyən edilir.

2011-ci ildə Neft Fondu MHŞT-nin heyata keçirilməsi istiqamətində fəaliyyətini davam etdirmişdir.

2011-ci il fevralın 11-də Azərbaycanda mineral ehtiyatların hasilatı sahəsində fəaliyyət göstərən "Bahar Energy Operating Company Limited" şirkəti MHŞT-nin Azərbaycanda tətbiqinə dair Qarşılıqlı Anlaşma Memorandumuna qoşulması barədə aktı imzaladı. Bununla, MHŞT-nin Azərbaycanda tətbiqinə dair Memorandumu imzalamış şirkətlərin sayı 31-ə çatdı.

2011-ci il martın 1-də Fransanın paytaxtı Paris şəhərində, 2011-ci il iyunun 9-da Hollandiyanın paytaxtı Amsterdam şəhərində MHŞT üzrə Beynəlxalq İdarə Heyətinin iclasları keçirilmiş, MHŞT üzrə hökumət Komissiyasının sədri, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (ARDNF) İcraçı direktorunun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti qeyd edilən icaslarda iştirak etmişdir.

2011-ci il martın 2-3-də Fransanın paytaxtı Paris şəhərində MHŞT üzrə 5-ci Qlobal Konfrans keçirilmişdir. MHŞT üzrə hökumət Komissiyasının sədri, ARDNF-nin İcraçı direktoru Şahmar Mövsümovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti konfransda iştirak etmişdir. Konfransda MHŞT üzrə Beynəlxalq İdarə Heyətinin fəaliyyətinə dair müxtəlif məsələlər, o cümlədən İdarə Heyətinin yenidən seçilməsi müzakirə edilmişdir. Azərbaycan Beynəlxalq İdarə Heyətinə yenidən üzv və Şahmar Mövsümov İdarə Heyətinin alternativ nümayəndəsi seçilmişdir. MHŞT üzrə 5-ci Qlobal Konfrans çərçivəsində MHŞT üzrə Milli Sərgi keçirilmişdir. Azərbaycan nümayəndə heyəti Sərgidə iştirak etmişdir. Sərgidə Azərbaycana aid video və foto materiallar, MHŞT-nin Azərbaycanda tətbiqinə dair müxtəlif broşür və kitabçalar, xatirə hədiyyələri konfrans iştirakçılarına təqdim edilmişdir.

2011-ci il iyunun 7-də Bakı şəhərində Neft Fondu və Norveç Krallığının Azərbaycandakı Səfirliyinin təşkilatçılığı ilə "MHŞT: Neft gəlirlərinin idarə edilməsində şəffaflıq, hesabatlılıq və yaxşı idarəçilik" mövzusunda seminar keçirilmişdir. Seminarda Norveç Krallığının Vəliəhdli Hookonun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti, Dövlət Neft Fondunun İcraçı direktoru Ş. Mövsümov, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən xarici ölkə səfirləri, Azərbaycan Respublikasının hökumət nümayəndələri, ölkədə fəaliyyət göstərən yerli və xarici mədən hasilatı şirkətlərinin və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri iştirak etmişdir.

2 noyabr 2011-ci il tarixində Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun təşkilatçılığı ilə "Milli neft strategiyasında Dövlət Neft Fondunun yeri və rolu" mövzusunda keçirilmiş konfransın dördüncü sessiyası "Mineral Ehtiyatların Hasilatı ilə Məşğul olan Sənaye Sahələrində Şəffaflıq Təşəbbüsünün (MHŞT) tətbiqi: nailiyyətlər və gələcəyə baxış" mövzusunda həsr edilmişdir.

2011-ci il iyunun 20-də keçirilmiş MHŞT üzrə ÇQ-nin iclasında Mur Stefens audit şirkəti tərəfindən yoxlanılmış Azərbaycan Respublikası Hökumətinin mədən hasilatı sənayesində əldə etdiyi məcmu daxilolmaları barədə 14-cü hesabatı (2010-cu il üzrə) açıqlanmışdır. Hesabata eyni zamanda hasilat sənayesində fəaliyyət göstərən şirkətlərin təqdim etdikləri fərdi hesabatların təhlili əsasında audit şirkətinin verdiyi rəy də daxildir.

2011-ci il sentyabrın 15-də keçirilmiş MHŞT üzrə ÇQ-nin iclasında Mədən Sənayesində Şəffaflığın Artırılması üzrə QHT Koalisiyası MHŞT üzrə 14-cü hesabat (2010-cu il üzrə) - hökumətin hesabatı və Müstəqil Mühasiblərin Rəyi ilə bağlı öz rəyini açıqlamışdır.

2011-ci il noyabrın 18-də MHŞT üzrə ÇQ-nin 2011-ci il üzrə son iclası keçirilmişdir. İclasda ÇQ-nin 2012-ci il üçün iş planı təsdiqlənmiş, MHŞT-nin Azərbaycanda tətbiqinə dair digər məsələlər müzakirə edilmiş və müvafiq qərarlar qəbul edilmişdir.

5.3. Suveren Fondların Beynəlxalq Forumu

Suveren Fondların Beynəlxalq Forumu (SFBF və ya Forum) Suveren Fondların Beynəlxalq İşçi Qrupunun 2009-cu il aprelin 5-6-da Əl-Küveyt şəhərində keçirilmiş iclasında yaradılmışdır. SFBF könüllü qrup olub, əsas məqsədi Suveren Fondların ümumi maraqlarına dair məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparmaq və Santyaqo prinsipləri və Suveren Fondların fəaliyyətinin anlaşılmasını asanlaşdırmaqdır.

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu SFBF-nin aktiv üzvüdür və davamlı olaraq Forumun iclaslarında iştirak edir. Təsadüfi deyil ki, SFBF-nin ilk görüşü 2009-cu il 8-9 oktyabr tarixlərində Azərbaycan hökuməti və Dövlət Neft Fondunun təşkilatçılığı ilə Bakı şəhərində keçirilmişdir.

İllik əsasda baş tutan SFBF-nin üçüncü görüşü 2011-ci ilin 10-12 may tarixlərində Çinin Pekin şəhərində keçirildi. Çin İnvestisiya Korporasiyası tərəfindən təşkil olunmuş görüşdə, digər məsələlər ilə yanaşı, qlobal miqyasda vəsaitlərin bölüşdürülməsi ilə əlaqəli risklərin idarə edilməsi üzrə müzakirələr aparılmış, SFBF-nin üzvləri tərəfindən Santyaqo Prinsiplərinin tətbiqi üzrə nail olunmuş irəliləyiş nəzərdən keçirilmişdir. Görüşdə müzakirə olunan vacib məsələlərdən biri daimi katibliyin yaradılması da daxil olmaqla Forumun fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi olmuşdur. Forumun üzvlərinin xahişi ilə katibliyin müvəqqəti olaraq Beynəlxalq Maliyyə Fondunda yerləşməsi razılaşdırılmışdır. Katibliyin fəaliyyətinin maliyyələşdirilməsi suveren fondlara dair məsələlər üzrə aparılan işlərdə katibliyin daha fəal iştirakına, Forumun missiyasının dəstəklənməsinə, habelə, suveren fondların investisiya yatırdığı ölkələr, müvafiq beynəlxalq təşkilatlar, siyasətçilər, elm adamları və özəl sektor ilə daha aktiv dialoqun qurulmasına yardım edəcəkdir.

2010-2011-ci illər ərzində Dövlət Neft Fondunun iştirakı ilə SFBF tərəfindən Santyaqo prinsiplərinin tətbiqi ilə əlaqədar SFBF-nin üzvü olan suveren fondlar arasında sorğu keçirilmişdir. Sorğunun nəticələri əsasında hazırlanan hesabat SFBF-nin 2011-ci ilin may ayında Çinin Pekin şəhərində keçirilən görüşündə Forumun bütün üzvləri tərəfindən müzakirə olunmuş və iyul ayında SFBF-nin internet sahifəsi vasitəsi ilə ictimaiyyətə açıqlanmışdır.

Santyaqo Prinsiplərinin 24-cü prinsipinə əsasən Neft Fondu bu prinsiplərin tətbiqi ilə bağlı ilk hesabatını 2011-ci ilin may ayında ictimaiyyətə açıqlamışdır və hesabat illik əsasda nəzərdən keçirilir. Hesabat ilə ətraflı şəkildə Əlavə 1-də tanış olmaq olar.

6. BİZİM DƏYƏRLƏRİMİZ: HÖRMƏT, KOLLEKTİV İŞ, İNAM, ŞƏFFAFLIQ

Yarandığı gündən etibarən Dövlət Neft Fondu Azərbaycanın, eləcə də dünyanın bir çox təşkilatları, maliyyə qurumları, bankları ilə sıx əməkdaşlıq edir. Fond əməkdaşlıq etdiyi bütün təşkilatlarla münasibətlərini hörmət, şəffaflıq, qarşılıqlı inam, etibarlı tərəfdaşlıq prinsipləri əsasında qurur.

Dövlət Neft Fondu tərəfindən qısa müddət ərzində yüksək uğur əldə etmənin səbəbi kollektivin öz işinə yaradıcı yanaşması, fədakar əməyi, əsasən də, peşəkarlığın artırılması və korporativ mədəniyyətin qurulmasıdır. Yüksək ixtisaslı, peşəkar və gənc kadrlardan formalaşmış komanda şəxsiyyətə hörmət, qarşılıqlı inam, məsuliyyət, komanda halında çalışmaq kimi meyarları əsas tutur.

Dövlət Neft Fondu kollektivin həmrəyliyinə, işçilər arasında etibarın olmasına, qarşılıqlı anlaşmaya, düzgünlüyə, vicdanlılığa və kollektiv işə böyük önəm verir. Məhz kollektiv iş və ümumi səylər nəticəsində Dövlət Neft Fondu böyük uğurlar əldə etmiş və nəinki Azərbaycanda, o cümlədən beynəlxalq arenada da yüksək nüfuz qazanmışdır. Şəffaflıq Təşəbbüsünün tətbiqi nəticəsində Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişlərinə uyğun olaraq ölkənin hər barel neftin, hər kub metr qazın satışından əldə etdiyi bütün vəsaitləri barədə istənilən məlumatı vətəndaşlarımız Dövlət Neft Fondunun rəsmi internet saytından əldə edə bilərlər. Əldə edilən vəsaitlərin geniş ictimaiyyətə açıqlanması vətəndaşların və beynəlxalq təşkilatların Dövlət Neft Fondunun şəffaf fəaliyyətinə yüksək inam hissini yaradır.

Dövlət Neft Fondu yüksək ixtisaslaşmış qurum olaraq fəaliyyətini şəffaflıq prinsipi və kriteriyaları əsasında qurur. Tərəfdaş təşkilatlarla, işçilər və xarici menecerlər ilə birlikdə şəffaflıq prinsiplərinə əsaslanan, müasir standartlara uyğun fəaliyyət göstərən Fond Azərbaycanda və beynəlxalq aləmdə etibarlılıq və şəffaflıq nümunəsi olan qurum kimi yüksək dəyərləndirilir. MHŞT-nin prinsip və meyarlarına tam cavab verən ölkə olması və MHŞT-nin tətbiqi sahəsində əldə etdiyi nailiyyətlərə görə Neft Fondu "BMT-nin Dövlət Qulluğu Mükafatı" və "2009-cu il MHŞT mükafatı"na layiq görülmüşdür.

Müasir texnologiyalar tətbiq edərək ölkəmizin resurslarından səmərəli istifadə etmək, əldə edilən gəlirləri xalqın və ölkənin rifahına yönəltmək, neftdən əldə edilən vəsaitdən yalnız bugünkü deyil, gələcək nəsillərin də faydalana bilməsi, vəsaitlərin nəsillər arasında ədalətli bölüşdürülməsinin təmin edilməsi Dövlət Neft Fondunun əsas məqsədləridir. Qarşılıqlı hörmət, inam, komanda ruhunda çalışmaq, şəffaf fəaliyyət isə bu məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün əlverişli zəmin yaradır.

7. DÖVLƏT NEFT FONDUNUN 2011-Cİ İL BÜDCƏSİNİN İCRASI

Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il üçün büdcəsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2010-cu il 28 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, Fondun gəlirlərinin 9 132,9 milyon manat, xərclərinin 6 886,2 milyon manat təşkil etməsi nəzərdə tutulmuşdur. Azərbaycan Respublikası 2011-ci il dövlət büdcəsi haqqında Qanunda dəyişikliklərin edilməsi ilə əlaqədar, habelə xam neftin qiymətlərinin yüksək səviyyədə qalması şəraitində karbohidrogenlərin istismarı ilə əlaqədar hasilatın pay bölgüsü barədə sazişlərdən Neft Fonduna əlavə gəlirlərin daxil olacağını nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 14 iyul tarixli Fərmanı ilə Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il üçün büdcəsində dəyişikliklər edilmişdir. Dəyişikliklərə əsasən, Neft Fondunun gəlirlərinin ümumi həcmi 9 132,9 milyon manatdan 12 796,2 milyon manata qədər, xərclərinin ümumi həcmi 6 886,2 milyon manatdan 9 939,9 milyon manata qədər, o cümlədən dövlət büdcəsinə transfertin məbləği 6 480 milyon manatdan 9 203,2 milyon manata qədər, qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial məişət və məskunlaşma məsələlərinə dair bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı xərc maddəsi 110 milyon manatdan 140 milyon manata qədər, Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı xərc maddəsi 110 milyon manatdan 200 milyon manata qədər, Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı xərc maddəsi 80,2 milyon manatdan 260,8 milyon manata qədər, Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər 57,5 milyon manatdan 87,5 milyon manata qədər artırılmışdır.

Gəlirlər

2011-ci ildə Dövlət Neft Fondunun büdcəsinin gəlirləri proqnoza (12 796,2 milyon manat) nisbətən 22,1% artıq icra olunaraq 15 628,4 milyon manat təşkil etmişdir, o cümlədən gəlir maddələri üzrə:

Mənfəət neftinin və qazın satışından əldə edilən gəlirlər

2011-ci il ərzində Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından Dövlət Neft Fonduna 15 257,5 milyon manat və ya 19 329,5 milyon ABŞ dolları daxil olmuş və bu gəlirlər Fondun büdcəsində nəzərdə tutulmuş (12 137 milyon manat) gəlir maddəsinə nisbətən 25,7% artıq yerinə yetirilmişdir (gəlirlərin neft və qaz yataqları üzrə strukturu hesabatın 2.2.2. qrafikində verilir).

Mənfəət neftinin və qazın satışı ilə bağlı Fondun gəlirlərinin daha çox icra olunması 2011-ci il ərzində beynəlxalq bazarlarda xam neftin qiymətlərinin Fondun büdcəsində nəzərdə tutulana nisbətən yuxarı olması ilə izah olunur. Belə ki, Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il büdcəsinin bu gəlir maddəsi formalaşdırılarkən, xam neftin 1 barelinin ixrac qiyməti icmal büdcədə nəzərdə tutulduğu qədər - 80 ABŞ dolları səviyyəsində götürülmüşdür, halbuki 2011-ci ildə faktiki olaraq Fondun payına düşən neftin 1 barelinin orta çəkili satışı qiyməti təqribən 111 ABŞ dolları təşkil etmiş və bununla əlaqədar, bu gəlir maddəsi 25,7% artıq icra olunmuşdur.

Şahdəniz-I fazasının icrası çərçivəsində hasil olunmuş qazın satışı üzrə müqavilə qiymətində edilmiş dəyişiklik nəticəsində yaranmış fərqləndirilmələr

2011-ci ildə Dövlət Neft Fondunun növbəti daxilolmasını Şahdəniz-I fazasının icrası çərçivəsində hasil olunmuş qazın satışı üzrə BOTAS şirkəti ilə müqavilə qiymətində edilmiş dəyişiklik nəticəsində yaranmış fərqləndirilmə Dövlət Neft Fondunun payına düşən 101,7 milyon manat və yaxud 128,1 milyon ABŞ dolları məbləğində gəlirlər təşkil etmişdir.

Neft-qaz layihələrinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının payına düşən dividendlər (BTC layihəsi üzrə)

2011-ci ildə Fondun növbəti daxilolmasını neft-qaz layihələrinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının payına (Dövlət Neft Fonduna) düşən 66,8 milyon manat və yaxud 84,5 milyon ABŞ dolları məbləğində dividend (BTC layihəsi üzrə) ödənişləri təşkil etmişdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 22 iyul 2011-ci il tarixli 1648 nömrəli Sərəncamına əsasən Bakı-Tbilisi-Ceyhan Əsas ixrac Boru Kəməri layihəsində iştirak edən "Azərbaycan BTC limited" şirkətinin Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyində saxlanılan dövlətə məxsus olan payları üzərində sahiblik hüququ Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinə verildiyindən, Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il büdcəsinin bu maddə üzrə daxilolmaları büdcədə nəzərdə tutulmuş məbləğə (132,0 milyon manat) nisbətən 50,6% icra olunmuşdur.

Karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar sərmayəçilər tərəfindən müqavilə sahəsindən istifadə üçün ödənilən akrhesabı ödənişlər

2011-ci ildə karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar xarici sərmayəçilər tərəfindən müqavilə sahəsindən istifadə üçün Dövlət Neft Fonduna köçürülmüş akrhesabı ödənişlər 1,3 milyon manat və yaxud 1,7 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Belə ki, 2011-ci ildə "Xəzər Dənizinin Azərbaycan Sektorunda Abşeron Dəniz Yatağı Blokunun Kəşfiyyatı, İşlənməsi və Hasilatın Pay Bölgüsü Haqqında Sazişin 28.2-ci Maddəsinin icrasına uyğun olaraq Total TSY şirkəti tərəfindən 1,0 milyon ABŞ dolları, GDF Suez E&P Abşeron Bi.Vi. şirkəti tərəfindən 0,5 milyon ABŞ dolları məbləğində akrhesabı ödənişlər həyata keçirilmişdir. Eyni zamanda "Xəzər Dənizinin Azərbaycan Sektorunda Bahar Yatağının və Qum-Dəniz Yatağının Daxil Olduğu Blokun Kəşfiyyatı, Bərpası, İşlənməsi və Hasilatın Pay Bölgüsü Haqqında" Sazişin 31.2-ci Maddəsinə uyğun olaraq Bahar Energy şirkəti tərəfindən 0,2 milyon ABŞ dolları məbləğində ödəniş həyata keçirilmişdir. Bununla əlaqədar akrhesabı ödənişlər ilə bağlı gəlir maddəsi Fondun büdcəsində nəzərdə tutulana (1,7 milyon manat) nisbətən 79,8% səviyyəsində icra olunmuşdur.

Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər

2011-ci ildə neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər (tranzit haqqı) 7,5 milyon manat və yaxud 9,5 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdir. Transzit haqları ilə bağlı daxilolmalar Fondun büdcəsində nəzərdə tutulmuş məbləğə (8,9 milyon manat) nisbətən 84,1% səviyyəsində yerinə yetirilmişdir. Bu gəlir maddəsinin 15,9%-nin kəsr ilə icra olunmasının səbəbi cari ildə hasilatın aşağı düşməsi və müvafiq olaraq kəmərlə xam neftin nəqlinin azalması ilə əlaqədardır.

Neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar (mükafatlar)

"Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Şəfəq-Asiman dəniz yatağının daxil olduğu blokun kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında" yeni sazişin imzalanması ilə əlaqədar olaraq Dövlət Neft Fonduna BP Exploration Limited şirkəti tərəfindən 15,7 milyon manat və yaxud 20,0 milyon ABŞ dolları məbləğində bonuslar (mükafatlar) ödənilmişdir.

"Balaxanı-Sabunçu-Ramana və Kürdaxanı yataqlarının daxil olduğu blokun bərpası, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında" Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti, UGE-LANSER PTE. LTD və SOCAR OİL affiliate şirkətləri arasında imzalanmış saziş üzrə (qüvvəyə minmə tarixindən 30 gün ərzində) ödənilməsi proqnozlaşdırılan 2,0 milyon ABŞ dolları məbləğində vəsaitin ödənilməsi 2012-ci ilin əvvəlinə keçdiyindən, bonus ödənişləri ilə bağlı gəlir maddəsi Fondun 2011-ci il büdcəsində nəzərdə tutulana (17,6 milyon manat) nisbətən 89,4% səviyyəsində icra olunmuşdur.

Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə olunmasından əldə edilən gəlirlər

2011-ci ildə Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsindən əldə edilən gəlirlər 176,4 milyon manat təşkil etmişdir və bu mənbə üzrə gəlirlər Fondun 2011-ci il üzrə büdcəsində nəzərdə tutulmuş məbləğə (396,4 milyon manat) nisbətən 44,5% səviyyəsində yerinə yetirilmişdir. 2011-ci ildə Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsi ilə bağlı gəlirliliyi 0,83% təşkil etmişdir. Dövlət Neft Fondunun investisiya portfelinin proqnoza nisbətən (1,42%) aşağı gəlirliliyi və müvafiq olaraq vəsaitlərinin idarə edilməsindən gəlirlərin aşağı səviyyədə yerinə yetirilməsi 2011-ci ildə dünya maliyyə bazarlarında davam edən aşağı faiz dərəcələri ilə bağlı olmuşdur. Belə ki, 2011-ci ildə ABŞ dolları üzrə bankların qısamüddətli kredit faiz dərəcələri üzrə əsas istinad meyarı olan 3 aylıq LIBOR dərəcəsi bu göstəricinin dərc olunması tarixində ən aşağı (0,245% - 0,581%) səviyyəyə düşərək il ərzində bu səviyyədə qalmışdır. Eyni vəziyyət Avro və Britaniya funt sterlinqi ilə denominasiya olunmuş kredit faiz dərəcələrində müşahidə edilib. Belə ki, 2011-ci ildə Avro ilə qısamüddətli kreditlər üzrə istinad meyarı olan 3 aylıq EURIBOR 0,995% - 1,615% arasında, funt sterlinqi üzrə 3 aylıq LIBOR isə 0,76% – 1,08% arasında dəyişib.

Digər gəlirlər və daxilolmalar

2011-ci ildə neft-qaz sazişləri çərçivəsində sərmayəçilər tərəfindən (xarici neft şirkətləri) verilən aktivlərin (köhnəlmiş və ya istifadə olunmayan metal qırıntıları, borular) satışı təşkil olunmuş və bu aktivlərin satışından Dövlət Neft Fondunun daxilolmaları 1,4 milyon manat təşkil etmişdir. Bu gəlir maddəsi üzrə icra Fondun 2011-ci il üçün büdcəsində nəzərdə tutulana (0,9 milyon manat) nisbətən 56,8% artıq icra olunmuşdur (Gəlirlərin icra səviyyəsi cədvəl 7.1.-də əks etdirilir).

Cədvəl 7.1. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il üzrə büdcə gəlirlərinin icrası

GƏLİR MƏNBƏLƏRİ	GƏLİRLƏRİN MƏBLƏĞİ (MİLYON MANAT)		İCRA FAİZİ
	təsdiq olunmuş	faktiki	
Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər (karbohidrogenlərin nəql edilməsi üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (sörveyer), marketinq və sığorta xərcləri çıxılmaq şərti ilə, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin sərmayəçiləri, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirlər istisna olmaqla)	12 137,0	15 257,5	125,7
Şahdəniz-I fazasının icrası çərçivəsində hasil olunmuş qazın satışı üzrə müqavilə qiymətində edilmiş dəyişiklik nəticəsində yaranmış fərqləndirilmələr	101,7	101,7	100,0
Neft-qaz layihələrinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının payına düşən dividendlər (BTC layihəsi üzrə)	132,0	66,8	50,6
Karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar sərmayəçilər tərəfindən müqavilə sahəsindən istifadə üçün ödənilən akrhesabı ödənişlər	1,7	1,3	79,8
Neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər	8,9	7,5	84,1
Neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkətinə və ya səlahiyyətli dövlət orqanına sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar (mükafatlar)	17,6	15,7	89,4
Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinin idarə edilməsindən əldə edilən gəlirlər	396,4	176,4	44,5
Digər gəlirlər və daxilolmalar	0,9	1,4	156,8
CƏMI GƏLİRLƏR	12796,2	15628,4	122,1

Xərclər

2011-ci ildə Dövlət Neft Fondunun büdcəsinin xərcləri proqnoza (9 939,9 milyon manat) nisbətən 96,6% icra olunaraq 9 606,6 milyon manat təşkil etmişdir, o cümlədən xərc maddələri üzrə:

Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət vəziyyətinin yaxşılaşdırılması tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi

Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il büdcəsinin icrası çərçivəsində il ərzində bu tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə ümumilikdə 140 milyon manat vəsait ayrılmışdır. Bu xərc maddəsi Fondun büdcəsində bu məqsəd üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitə nisbətən (140 milyon manat) 100% səviyyəsində icra olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının 2011-ci il üzrə dövlət büdcəsinə transfert

2011-ci ildə Dövlət Neft Fondunun büdcə xərclərinin mühüm hissəsini (93,7%) dövlət büdcəsinə transfert ödənişləri təşkil etmişdir. 2011-ci ildə Dövlət Neft Fondundan dövlət büdcəsinə 9 milyard manat məbləğində vəsait köçürülmüşdür. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin məlumatına əsasən 2011-ci il üzrə dövlət büdcəsinə proqnozla nəzərdə tutulduğundan əlavə vəsaitin daxil olması təmin olunduğundan, bu maddə üzrə xərclər Fondun 2011-ci il üzrə büdcəsində nəzərdə tutulana (9,2 milyard manat) nisbətən 203,3 milyon manat az və yaxud 97,8% səviyyəsində icra edilmişdir.

Oğuz-Qəbələ zonasından Bakı şəhərinə su kəmərinin çəkilməsi layihəsinin maliyyələşdirilməsi

2011-ci ildə Dövlət Neft Fondunun 32,6 milyon manat məbləğində vəsaiti "Oğuz-Qəbələ zonasından Bakı şəhərinə su kəmərinin çəkilməsi" layihəsinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmiş və 2011-ci ildə Neft Fondu tərəfindən bu layihənin maliyyələşdirilməsi başa çatmışdır. Layihənin icraçısı olan Azərsu ASC-nin sifarişlərinə əsasən 2011-ci ildə Neft Fondundan ayrılmış vəsaitin 1,4 milyon manatı məsləhətçi xidmətlərinin həyata keçirilməsinə, 1,8 milyon manatı şüşəli poliestr boru və boru məmulatlarının təchizatına, 20,8 milyon manatı boru kəmərinin layihələndirilməsi və tikintisinə, 3,4 milyon manatı sugötürücü qovşağın tikintisinə, 3,9 milyon manatı quyuların qazılması və tikintisinə, 1,2 milyon manatı elektrik şəbəkəsinin tikintisinə yönəldilmişdir. Bu maddə üzrə xərclər Fondun büdcəsində nəzərdə tutulana (33,4 milyon manat) nisbətən 97,5% icra olunmuşdur.

Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi

2011-ci ildə Dövlət Neft Fondunun 200 milyon manat məbləğində vəsaiti Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmişdir və bu maddə üzrə Fondun xərcləri büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən (200 milyon manat) 100% səviyyəsində yerinə yetirilmişdir.

Layihənin sifarişçisi olan Meliorasiya və Su Təsərrüfatı ASC-nin sifarişlərinə əsasən 2011-ci ildə ayrılmış vəsaitin 54,5 milyon manatı Taxtakörpü su anbarının Su Elektrik Stansiyası ilə birgə tikintisinə, 90,0 milyon manatı Taxtakörpü-Ceyranbatan kanalının tikintisinə, 52,5 milyon manatı Vəlvələçay-Taxtakörpü kanalının tikintisinə, 2,7 milyon manatı Taxtakörpü Ceyranbatan kanalının tikintisi ilə bağlı torpaq sahələrinin ayrılmasına, mülkiyyətçilərə dəyən ziyanə və itkilərə görə kompensasiya ödənişlərinə, 0,3 milyon manatı layihə işçi qrupunun saxlanılmasına ayrılmışdır.

Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi

2011-ci ildə Dövlət Neft Fondu tərəfindən 161,9 milyon manat Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilmiş və bu maddə üzrə Neft Fondunun xərcləri Fondun büdcəsində nəzərdə tutulana nisbətən (260,8 milyon manat) 62,1% səviyyəsində icra olunmuşdur.

Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət proqramının maliyyələşdirilməsi

2011-ci ildə Dövlət Neft Fondu tərəfindən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 16 aprel tarixli 2090 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı"nın maliyyələşdirilməsinə 15 milyon manat vəsait yönəldilmişdir. Bu xərc maddəsi büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən 100% icra olunmuşdur. 2011-ci ildə layihənin sifarişçisi, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin sifarişlərinə əsasən, Dövlət Neft Fondundan ayrılmış vəsaitlərin 9,9 milyon manatı yaşayış, 4,4 milyon manatı təhsil, 0,4 milyon manatı yol, 0,1 milyon manatı tibbi sığorta, 0,05 milyon manatı viza və qeydiyyat, 0,1 milyon manatı isə Dövlət proqramı çərçivəsində Azərbaycan gənclərinin xaricdə təhsilini təşkil etmək məqsədilə Təhsil Nazirliyinin əməkdaşlıq etdiyi beynəlxalq tərəfdaş qurumların idarəetmə və təşkilatı xərclərinin ödənilməsinə yönəldilmişdir.

Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərcləri

2011-ci ildə Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərcləri Fondun təsdiq edilmiş smeta xərclərinə nisbətən (87,5 milyon manat) 65,3% yerinə yetirilərək 57,1 milyon manat təşkil etmişdir.

Smeta xərclərinin büdcədə nəzərdə tutulana nisbətən aşağı faizlə yerinə yetirilməsi Fondun yeni inzibati binasının tikintisi, eləcə də xarici menecerlərin idarəetmə haqlarının ödənilməsi üçün ayrılan xərclərdən il ərzində aşağı səviyyədə istifadə olunması ilə izah edilir.

Büdcədənkənar xərclər

2011-ci il ərzində valyuta məzənnələrinin dəyişməsindən yaranan mənfəət fərq üzrə Neft Fondunun 749,8 milyon manat məbləğində əlavə xərcləri yaranmışdır.

Cədvəl 7.2. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il üzrə xərc istiqamətləri

XƏRC İSTİQAMƏTLƏRİ	XƏRCLƏRİN MƏBLƏĞİ (MİLYON MANAT)		İCRA FAİZİ
	təsdiq olunmuş	faktiki	
Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial məişət və məskunlaşma məsələləri ilə bağlı bəzi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi	140,0	140,0	100,0
Azərbaycan Respublikasının 2011-ci il dövlət büdcəsinə transfert	9 203,2	9 000,0	97,81
Oğuz-Qəbələ zonasından Bakı şəhərinə su kəmərinin çəkilməsi layihəsinin maliyyələşdirilməsi	33,4	32,6	97,47
Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması layihəsinin maliyyələşdirilməsi	200,0	200,0	100,0
Bakı-Tbilisi-Qars yeni dəmir yolu layihəsinin maliyyələşdirilməsi	260,8	161,9	62,1
2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramının maliyyələşdirilməsi	15,0	15,0	100,0
Dövlət Neft Fondunun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər	87,5	57,1	65,3
CƏMI GƏLİRLƏR	9 939,9	9 606,6	96,65
BÜDCƏDƏNKƏNAR XƏRCLƏR		749,8	

Dünya ədəbiyyatında böyük lirik kimi şöhrət tapmış Məhəmməd Füzuli, hər şeydən öncə, qəzəlin dahi ustadı olsa da, başqa kiçik lirik janrlarda da onun qələmi təkraredilməz poetik incilər yaratmışdır. Qasida, rübai, qita, tərçibənd, tərkiqbənd, mürəbbə, müləmmə, taxmis kimi poetik janrlarda yaratdığı əsərlərin hər birində Füzuli öz qarşısına konkret ideya-estetik məqsəd qoyaraq, bu məqsədə yüksək səviyyədə nail olmuşdur.

Füzuli öz lirik qəhrəmanının aşiqanə duyğu və düşüncələrini ifadə etmək üçün müxəmməs (hər bəndi beş misradan ibarət olan lirik şeir) və müsəddəs (hər bəndi altı misradan ibarət olan lirik şeir) kimi poetik formalarda da bu günün özündə belə oxucuların estetik zövqünü yüksək səviyyədə oxşayan və bədii təravətini saxlayan ölməz əsərlər yaratmışdır.

Öz həməsri olan Azərbaycan şairi Həbibinin müsəddəsinə cavab kimi yazdığı poetik örnəkdə Füzuli sələfinin yüksək sənətkarlığına layiqli qarşılıq qoya bilmişdir. Xüsusən, hər bəndin sonunda Aşiqin sual verməsi və Məşuqənin gözlənilməz cavablarla onun gümanlarını inkar etməsi şeirin bədii drammatizmini gücləndirməklə onun şirin dilini oxucu üçün daha da təsirli etmişdir.

Füzuli lirikasının aparıcı əlamətləri: yüksək emosionallıq və ekspresivlik, orijinal poetik obrazlar, bədii sözün çoxmənalılığından maksimum yararlanma, poetik məntiqdəki dəqiqlik və hədəfə dəymə, beyt və bəndlərdən evristik nəticənin çıxarılmasından yaranan estetik həzz və s. onun müsəddəs və müxəmməslərində də özünü bütün parlaqlığı ilə göstərir.

Füzulinin "Ey hərir içrə tənin..." sözləri ilə başlayan müxəmməsində də şirin və səmimi bir dillə məşuqənin gözəlliyi təsvir və tərənnüm

edilir, bu məqsədin gerçəkləşdirilməsi üçün Şərq poeziyasının ənənəvi obrazları yeni rakursdan oxucuya təqdim edilir. Bu əsərlərin indi də sevilə-sevilə oxunmasını, bir çox başqa özəllikləri ilə yanaşı, həm də onların səmimi insan duyğularını əks etdirməsində axtarmaq lazımdır.

MÜSƏDDƏS

Dün sayə saldı başımə bir sərv-i-sərbülənd
Kim, qəddi dilruba idi, rəftarı dilpəsənd.
Göftərə gəldi nəgəh açıb lə'li-nuşxənd,
Bir püstə gördüm onda təkər rizə-rizə qənd,
Sordum: - məgər bu dürri-dəhəndir – dedim, dedi:
– Yox, yox, dəvayi-dərdi-nihanındürür sənin!

Əymiş hilali üstünə tərfi-küləhini,
Çox dilşikəstənin gögə yetirmiş ahini,
Zülfün dağıtdı, gizlədi əbr içrə mahini,
Gördüm üzündə həlqeyi-zülf-i-siyahini,
– Ol piçü tabi çox nə rəsəndir? – dedim, dedi:
– Dövri-rüxümdə rişteyi-canındürür sənin!

Vermiş fəruğ şəm'i-rüxi gün çirağına,
Salmış şikəst sərv qədi gül budağına.
Dün sərv tək basanda qədəm göz bulağına,
Bir neçə xardən ələm ırmış əyağına,
– Gül bərginə batan nə digəndir? – dedim, dedi:
– Müjgani-çəşmi-əşkfəşanındürür sənin!

Ceyr ilə saldı bağə güzər ol səmən'üzər,
Ənvai-zibü zinat ilə fəsli-növbəhar,
Açmış gül üzrə sünbülü giysuyi-mişkbar,
Yaxmış lətif ayağına gülbərg tək nigər,

– Nəsrinə rəngi-lalə nədəndir? – dedim, dedi.
– Qəmzəm xədəngi tökdüyü qanındürür sənin!

Düşmüş üzər üzrə müənbər səlasili,
Aşuftəhal edib neçə bisəbrü bidili,
Əqlimi valeh eylədi, şəkli şəmali,
Göz gördü qəmətini, dilü can oldu maili,
– Vəh, bu nə türfə sərv-i-çəməndir? – dedim, dedi:
– Mənzuri-dideyi-nigəranındürür sənin!

Seyli-sirişkim oldu rəvan xaki-kuyinə,
Can valeh oldu lə'li-ləbü göftguyinə,
Dil düşdü dami-silsileyi-mişkbuyinə,
Ol ləhzə kim, sataşdı gözüm zülfü ruyinə,
– Əqrəb məhi-münirə vətəndir? – dedim, dedi:
– Ey çox xətalı, kəndi qiranındürür sənin!

Dün sübhədən ki, lələvü nəsrin salıb niqab,
Gül çöhrəsindən atdı səbə pərdəyi-hicab,
Gülzarə çıxdı seyr ilə ol rəşki-afitab,
Şəbnəm nisarın etdi yüküş lö'löi-xoşab,
– Bunlar nədir, nə dürri-Ədəndir? – dedim, dedi:
– Əbsəm, Füzuli, əşki-rəvanındürür sənin!

MÜXƏMMƏS

*Ey hərir içrə tənin, mütləq bülür içrə gülab,
Köksün abi-rövşən, ol ab üzrə dügməndir hübab.
Böyləsən məhbub, yox nəzzarənə aləmdə tab,
Vay əgər tezcik çıxıb, sərpib ləçək, salsan niqab,
Hiç şək yox kim, səni görçək olur aləm xərab.*

*Dil çəkib zərrin o tağın, verdi lə'lindən soraq,
Tutdu ol göftar üçün lə'li-binaguşin qulaq,
Zülfünə həmdəm daraq, aşüftə mən ondan iraq,
Diş salıb hər piçü tab açdıqca zülfündən daraq,
Riştəyi-canımğa rəşkimdən düşür yüz piçü tab.*

*Ey üzü gül, köynəgi gülünü donu qırmızı!
Atəşin kisvət geyib, odlara yandırdın bizi.
Adəm oğulundan sənin tək doğmaz, ey zalım qızı.
Ayü gündür hüsn bəhsində cəmalin acizi,
Guiya atan məhi-tabandır, anan afitab.*

*Al saç bağında mişkin saç pərişanhaliyəm,
Sim-saq üzrə qızıl xəlxallər pamaliyəm,
Sanma xəlxalın kimi mehrindən, ey məh, xaliyəm,
Arizin dövründə zərrin silsilən timsaliyəm,
Qəmzən oxundan həzin canımda yüz min izzirab.*

*Sürmədən gözlər qara, əllər hənədən lalərəng,
Hiç şahid yox bu rəng ilə ki, sənsən şuxü şəng,
Vəsməli qaşın yaşıl tozlu kəman, qəmzən xədəng,
Qəmzəvü qaşınə meyl eylər Füzuli bidirəng,
Quş acəbdır qılmamaq tirü kəmandan ictinab.*

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu Maliyyə Hesabatları

31 DEKABR 2011-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATAN İL ÜZRƏ
MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI İLƏ BİRLİKDƏ

MÜNDƏRİCAT

MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat
Maliyyə nəticələri haqqında hesabat
Xalis aktivlərdə/kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat
Büdcə və faktiki məbləğlərin müqayisəsi haqqında hesabat

MALİYYƏ HESABATLARI İLƏ BAĞLI QEYDLƏR

1. Fond haqqında məlumat
2. Hesabatların tərtibatının əsası
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı
4. Mühüm mühakimələr və proqnozlar
5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri
6. Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri
7. Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyaları
8. Əmlak və avadanlıqlar
9. Digər uzunmüddətli və qeyri-maddi aktivlər
10. Daxil olmuş vəsaitlər
11. Fond tərəfindən köçürmələr
12. Faiz gəliri
13. Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə xalis zərər
14. Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi
15. Əməliyyat xərcləri
16. Mənfəət vergisi
17. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri
18. Risklərin idarə edilməsi
19. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar
20. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər
21. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr

Müstəqil auditorun hesabatı

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurasına

Biz Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 31 dekabr 2011-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələri, xalis aktivlərdə/kapitalda dəyişikliklər, pul vəsaitlərinin hərəkəti və büdcə və faktiki məbləğlərin müqayisəsi haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici qeydlərin icmalından ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Mühasiblərin Beynəlxalq Federasiyasının İctimai Sektor üzrə Komitəsi tərəfindən dərc edilən İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir. Biz auditə beynəlxalq audit standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar auditorun mühakiməsindən, eləcə də fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlər riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditor müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi məqsədilə müəssisənin maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmür. Auditə, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və rəhbərlik tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsas təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, maliyyə hesabatları 31 dekabr 2011-ci il tarixinə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

9 Mart 2012-ci il

	Qeydlər	2011	2010
Aktivlər			
Cari aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	771,095	313,783
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	6	22,282,480	17,851,820
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyaları	7	57,143	-
Vergi hesablaşmaları, mənfəət vergisi istisna olmaqla		9,407	2,242
Cari mənfəət vergisi aktivləri		10,710	10,710
Cəmi cari aktivlər		23,130,835	18,178,555
Uzunmüddətli aktivlər			
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyaları	7	326,959	-
Əmlak və avadanlıqlar, xalis	8	2,611	4,710
Digər uzunmüddətli və qeyri-maddi aktivlər	9	52,393	13,403
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		381,963	18,113
Cəmi aktivlər		23,512,798	18,196,668
Öhdəliklər			
Cari öhdəliklər		429	343
Xalis aktivlər		23,512,369	18,196,325
Xalis aktivlər/kapital			
Kapital qoyuluşu		24,343,928	18,441,696
Əmlak üzrə yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı		1,836	4,441
Yığılmış defisit		(833,395)	(249,812)
Cəmi xalis aktivlər /kapital		23,512,369	18,196,325

	Qeydlər	2011	2010
Faiz gəliri	12	540,261	353,264
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə xalis zərər	13	(363,830)	(197,358)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi üzrə xalis zərər	14	(749,751)	(502,738)
Cəmi əməliyyat zərəri		(573,320)	(346,832)
Əməliyyat xərcləri	15	(10,794)	(6,702)
Mənfəət vergisindən əvvəl defisit		(584,114)	(353,534)
Mənfəət vergisi xərci	16	-	-
İl üzrə xalis defisit		(584,114)	(353,534)

MALİYYƏ HESABATLARI

Xalis aktivlərdə/kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat
31 dekabr 2011-ci il tarixində başa çatan il üzrə (Min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	Kapital qoyuluşu	Əmlak üzrə yenidənqiy- mətləndirmə ehtiyatı	Yığılmış artıqlıq / (defisit)	Cəmi xalis aktivlər / kapital
31 dekabr 2009-cu il		11,881,919	5,267	103,722	11,990,908
Fonda daxil olmuş vəsaitlər	10	12,932,367	-	-	12,932,367
Binanın yenidən qiymətləndirilməsi	8	-	(826)	-	(826)
İl üzrə xalis defisit		-	-	(353,534)	(353,534)
Dövlət Büdcəsinə köçürülmüş vəsaitlər		(5,915,000)	-	-	(5,915,000)
Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(130,999)	-	-	(130,999)
Oğuz -Qəbələ -Bakı su kəmərinin çəkilməsi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(199,618)	-	-	(199,618)
Dövlət Qaçqınlar Komitəsinə və Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fonduna vəsait köçürmələri		(104,948)	-	-	(104,948)
Bakı-Tiflis-Qars yeni dəmir yol xəttinin çəkilməsi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(12,420)	-	-	(12,420)
Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət proqramı ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(9,605)	-	-	(9,605)
31 dekabr 2010-cu il		18,441,696	4,441	(249,812)	18,196,325
Fonda daxil olmuş vəsaitlər	10	15,451,696	-	-	15,451,696
Binanın yenidən qiymətləndirilməsi	8	-	(2,074)	-	(2,074)
Bina üçün köhnəlmənin köçürülməsi		-	(531)	531	-
İl üzrə xalis defisit		-	-	(584,114)	(584,114)
Dövlət Büdcəsinə köçürülmüş vəsaitlər		(9,000,000)	-	-	(9,000,000)
Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(199,998)	-	-	(199,998)
Bakı-Tiflis-Qars yeni dəmir yol xəttinin çəkilməsi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(161,926)	-	-	(161,926)
Dövlət Qaçqınlar Komitəsinə və Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fonduna vəsait köçürmələri		(139,974)	-	-	(139,974)
Oğuz -Qəbələ -Bakı su kəmərinin çəkilməsi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(32,567)	-	-	(32,567)
Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət proqramı ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(14,999)	-	-	(14,999)
31 dekabr 2011-ci il		24,343,928	1,836	(833,395)	23,512,369

93-127 səhifələrdə əlavə edilən qeydlər hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

MALİYYƏ HESABATLARI

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat
31 dekabr 2011-ci il tarixində başa çatan il üzrə (Min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	2011	2010
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti:			
Mənfəət vergisindən əvvəl defisit		(584,114)	(353,534)
Defisiti əməliyyat fəaliyyətində istifadə edilmiş xalis pul vəsaiti ilə uyğunlaşdırmaq üçün edilmiş düzəlişlər			
Əmlak və avadanlığın köhnəlməsi	8	101	196
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	9	88	158
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə reallaşdırılmamış zərər	13	331,381	153,311
Məzənnə fərqləri üzrə xalis reallaşdırılmamış zərər	14	695,520	474,199
Hesablanmış faizlərdə dəyişiklik		(22,205)	12,376
<i>Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklər:</i>			
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivlərində artım		(5,419,139)	(6,977,029)
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyalarında artım		(384,248)	-
Vergi hesablaşmalarında artım, mənfəət vergisi istisna olmaqla		(7,165)	(1,137)
Digər uzunmüddətli aktivlərdə artım		234	-
Digər cari öhdəliklərdə artım / (azalma)		86	(251)
Əməliyyat fəaliyyətində istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(5,389,461)	(6,691,711)
İnvestisiya fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti:			
Əmlak və avadanlığın alınması	8	(78)	(60)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	9	(282)	(146)
Digər uzunmüddətli aktivlərdə artım	9	(39,027)	(5,878)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(39,387)	(6,084)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti:			
Fonda daxil olmuş vəsaitlər	10	15,451,696	12,932,367
Dövlət büdcəsinə köçürülmüş vəsaitlər		(9,000,000)	(5,915,000)
Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(199,998)	(130,999)
Oğuz -Qəbələ -Bakı su kəmərinin çəkilməsi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(32,567)	(199,618)
Dövlət Qaçqınlar Komitəsinə və Məcburi Köçkünlərin Sosial İnkişaf Fonduna köçürülmüş vəsaitlər		(139,974)	(104,948)
Bakı-Tiflis-Qars yeni dəmir yol xəttinin çəkilməsi ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(161,926)	(12,420)
Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət proqramı ilə əlaqədar köçürülmüş vəsaitlər		(14,999)	(9,605)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən xalis pul vəsaitləri		5,902,232	6,559,777
Pul vəsaitləri və pul vəsaitləri ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		(16,072)	20,557
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım / (azalma)		457,312	(117,461)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin əvvəlinə	5	313,783	431,244
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ilin sonuna	5	771,095	313,783
Əməliyyat fəaliyyətindən əldə olunmuş faizlər		518,056	365,547

93-127 səhifələrdə əlavə edilən qeydlər hazırkı birləşdirilmiş maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

	İllik büdcə olunmuş məbləğlər			Müqayisəli əsasla faktiki məbləğlər
	Qeydlər*	İlkin	Yekun	
Daxilolmalar				
Mənfəət neftinin və qazın satışından əldə olunan daxilolmalar	10	8,349,564	12,137,044	15,257,482
Aktivlərin yerləşdirilməsindən və idarə edilməsindən əldə edilən gəlirlər		340,253	396,362	176,431
Şah Dəniz-I fazası çərçivəsində hasil edilmiş qazın müqavilə qiymətlərində dəyişikliklərdən irəli gələn fərqlərdən gəlirlər	10	283,249	101,666	101,666
Bakı-Tiflis-Ceyhan layihəsi üzrə dividendlər	10	148,024	131,992	66,784
İnvestorlar tərəfindən Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinə və ya səlahiyyətli dövlət orqanına ödənilmiş neft və qaz razılaşmalarının imzalanması və ya yerinə yetirilməsi üçün mükafatlar	10	-	17,600	15,730
Neft və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər	10	10,452	8,920	7,502
Karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar müqavilə sahəsinin istifadə edilməsi üçün investorlar tərəfindən ödənilən akrhesabı ödənişlər	10	499	1,688	1,346
Digər gəlirlər və daxilolmalar		900	900	1,412
Cəmi daxilolmalar		9,132,941	12,796,172	15,628,353
Ödənişlər				
Dövlət büdcəsinə köçürülmüş vəsaitlər		(6,480,000)	(9,203,200)	(9,000,000)
Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması		(110,000)	(200,000)	(199,998)
Azərbaycan Respublikası Qaçqınların və Məcburi köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinə və Məcburi köçkünlərin Sosial İnkişaf Fonduna köçürmələr		(110,000)	(140,000)	(139,974)
Bakı-Tiflis-Qars yeni dəmir yol xəttinin çəkilməsi		(80,215)	(260,800)	(161,926)
Oğuz -Qəbələ -Bakı su kəmərinin çəkilməsi		(33,446)	(33,446)	(32,567)
Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili		(15,000)	(15,000)	(14,999)
Fondun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər		(57,494)	(87,539)	(57,130)
Cəmi ödənişlər		(6,886,155)	(9,939,985)	(9,606,594)
Xalis daxilolmalar		2,246,786	2,856,187	6,021,759

* Fondun məsul olduğu illik ilkin və yekun büdcə arasında, eləcə də yekun büdcə və faktiki illik məbləğlər arasında mühüm fərqlərin izahı Fondun illik hesabatına daxildir.

1. Fond haqqında məlumat

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu ("Fond") Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 dekabr 1999-cu il tarixli 240 sayılı "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondunun Yaradılması haqqında" Fərmanı (Fərman) ilə yaradılmışdır. Fond, neft və qaz ehtiyatlarının kəşfiyyatı və inkişafına dair müqavilələr çərçivəsində gəlirlərin, digər pul axınlarının, habelə Fondun öz fəaliyyəti nəticəsində əldə edilən gəlirlərin toplanması, səmərəli idarə edilməsi və Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının və gələcək nəsillərin rifahı naminə istifadə edilməsi məqsədilə yaradılmışdır.

Aşağıda müzakirə olunmuş Fərman və əsasnamələrə uyğun olaraq, Fond ayrıca hüquqi şəxs kimi təsis edilmiş büdcədən kənar dövlət təsisatı olaraq, Azərbaycan Respublikası Prezidenti qarşısında hesabat verir və məsuliyyət daşıyır.

Fonda daxil olmuş vəsaitlər Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 dekabr 2000-ci il tarixli 434 sayılı Fərmanı ilə təsdiq edilmiş və "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun fəaliyyətini tənzimləyən bəzi qanunvericilik aktlarında dəyişikliklərin edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 7 fevral 2003-cü il tarixli 849 sayılı və 1 mart 2005-ci il tarixli 202 sayılı Fərmanlarına əsasən edilmiş əlavə və dəyişikliklər nəzərə alınmaqla Fondun Əsasnaməsinə ("Əsasnamə"), habelə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin yuxarıda qeyd edilən 849 və 202 sayılı Fərmanları ilə edilmiş əlavə və düzəlişlər nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 12 sentyabr 2001-ci il tarixdə təsdiq olunmuş 579 sayılı Fərmanına uyğun olaraq "Fondun illik gəlir və xərclər proqramının (Büdcəsinin) tərtibi və icrası Qaydalarının" 2.3 bəndində göstərilən aşağıdakı mənbələrə əsasən formalaşır:

a) Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkəti ("ARDNŞ") və ya səlahiyyətli dövlət orqanı ilə sərmayəçilər arasında bağlanmış Azərbaycan Respublikasında, o cümlədən Xəzər dənizinin Azərbaycan Respublikasına mənsub olan hissəsində neftin və qazın kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsünə dair Sazişlərin, habelə neft-qaz ehtiyatlarının kəşfiyyatı, işlənməsi və nəqliyə dair digər Sazişlərin həyata keçirilməsindən əldə edilən aşağıdakı gəlirlər:

- Azərbaycan Respublikasının payına düşən karbohidrogenlərin satışından əldə edilən xalis gəlirlər (karbohidrogenlərin nəql edilməsi üzrə məsrəflər, bank, gömrük rəsmiləşdirilməsi, müstəqil nəzarət (topoqraf), marketinq və sığorta xərcləri çıxılmaq şərti ilə, habelə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin sərmayəçisi, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirləri istisna olmaqla);
- Şah Dəniz-I Fazası üzrə qiymətin təshih edilməsindən gəlirlər;
- neft-qaz sazişlərinin imzalanması və ya icrası ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkətinə və ya səlahiyyətli dövlət orqanına sərmayəçilər tərəfindən ödənilən bonuslar (mükafatlar);
- karbohidrogen ehtiyatlarının işlənməsi ilə əlaqədar sərmayəçilər tərəfindən müqavilə sahəsindən istifadə üçün Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Şirkətinə və ya səlahiyyətli dövlət orqanına ödənilən akrhesabı ödənişlər;
- neft-qaz layihələrinin həyata keçirilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının payına düşən dividendlər və mənfəətin bölüşdürülməsindən əldə edilən gəlirlər (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin sərmayəçisi, payçısı və ya tərəfdaşı olduğu layihələrdə onun sərmayəsinə və ya iştirak payına düşən gəlirləri istisna olmaqla);
- neftin və qazın Azərbaycan Respublikasının ərazisi ilə Bakı-Supsa, Bakı-Tiflis-Ceyhan və Bakı-Tiflis-Ərzurum ixrac boru kəmərləri vasitəsi ilə ötürülməsindən əldə edilən gəlirlər;

vii. neft-qaz sazişləri çərçivəsində Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinə və ya səlahiyyətli dövlət orqanına sərmayəçilər tərəfindən verilən aktivlərdən əldə edilən gəlirlər;

b) Neft Fondu tərəfindən Fondun vəsaitinin (aktivlərinin) (o cümlədən, maliyyə aktivlərinin və neft-qaz sazişləri çərçivəsində sərmayəçilərin verdiyi aktivlərinin) yerləşdirilməsindən, idarə olunmasından, satışından və ya digər təqdim edilməsindən və yaxud satışdankənar əldə edilən gəlirlər, Fondun aktivlərinin hesabat valyutasında (Azərbaycan manatı) yenidən qiymətləndirilməsindən alınan gəlirlər və sair;

c) Qrantlar və digər təmənnəsiz yardımlar;

d) Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq digər gəlirlər və daxilolmalar.

Fondun Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq olunmuş Əsasnaməsinə uyğun olaraq, ARDNŞ və ya səlahiyyətli hökumət orqanı yuxarıda göstərilən vəsaitlərin və gəlirlərin yığılmasını və Fonda köçürülməsini həyata keçirir.

Qaydalara əsasən, Fondun gəlir və aktivlərinin mənbələri siyahısından aşağıdakılar istisna olunmuşdur:

- xarici şirkətlərlə bağlanmış müqavilələr çərçivəsində dövlət əmlakından istifadə üçün icarə haqqı;
- Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (ARDNŞ) sərmayəçi, iştirakçı və ya saziş bağlayan tərəf olan layihədə ARDNŞ-nin iştirak payı və ya sərmayəsi ilə bağlı karbohidrogen satışından əldə edilən gəlirləri;
- xarici şirkətlərlə birgə fəaliyyət nəticəsində əldə edilən digər gəlirlər.

2011-ci və 2010-cu illərdə Fond vəsaitlərin saxlanılmasına dair Bank of New York Mellon ilə bir və investisiyaların idarə edilməsi üzrə üç maliyyə qurumu ilə (Deutsche Asset Management International GmbH, Klariden Leu Ltd. və Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankında (Dünya Bankı) sazişə tərəf olmuşdur. Vəsaitlərin saxlanılmasına dair sazişlər əsasında maliyyə qurumları Fondun aldığı qiymətli kağızları saxlayır və investisiyaların idarə edilməsi haqqında sazişlərə uyğun olaraq Fondun vəsaitlərini Fondun qəbul etdiyi ümumi investisiya qaydaları əsasında idarə edir.

Fondun ofisinin qeydiyyatdan keçdiyi ünvan: Bülbül prospekti 20, Bakı şəh., AZ1014 Azərbaycan. Fondun ofisinin faktiki yerləşdiyi ünvan: Neftçilər prospekti 24, Bakı şəh., AZ 1004 Azərbaycan.

31 dekabr 2011-ci il tarixinə bitən il üzrə Fondun maliyyə hesabatlarının buraxılması 9 Mart 2012-ci il tarixdə Fondun rəhbərliyi tərəfindən təsdiq edilmişdir.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Bu maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyasının İctimai Sektor Komitəsi tərəfindən nəşr olunmuş İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına (ISMUBS) uyğun olaraq hazırlanmışdır. İSMUBS Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarını (MHBS) ictimai sektora uyğunlaşdırmaqla hazırlanmışdır. "MHBS Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Şurası (MUBSS) tərəfindən təsdiq olunan standartlardan və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhləri üzrə Komitənin şərtlərindən ibarətdir."

Bu maliyyə hesabatları Fondun yaxın gələcəkdə öz fəaliyyətini fasiləsizlik prinsipi ilə davam etdirəcəyi ehtimalı ilə hazırlanmışdır.

Başqa qeydlər olmazsa, bu maliyyə hesabatları min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim olunmuşdur.

Bu maliyyə hesabatları artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyəri ilə qiymətləndirilməsi və "Əmlak, qurğu və avadanlıq" haqqında 17 sayılı İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına ("ISMUBS") uyğun olaraq binaların yenidən qiymətləndirilən məbləğlərlə ölçülməsi istisna olmaqla, ilkin dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

İl ərzində Fond düzəlişlər edilmiş aşağıdakı İSMUBS-ları qəbul etmişdir. Bu dəyişikliklərin əsas təsiri aşağıda göstərilir:

1 sayılı İSMUBS "Maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi"

1 sayılı İSMUBS-na düzəliş 2010-cu ilin yanvar ayında buraxılmışdır və 1 yanvar 2011-ci ildə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir. Əsas fərqlər cari aktivlər və cari öhdəliklər anlayışlarını əhatə edir və müəyyən edir ki, cari aktivlərə ilk növbədə 29 sayılı "Maliyyə alətləri: Tanınması və ölçülməsi" adlı İSMUBS-la müəyyən edilmiş ticarət məqsədləri üçün saxlanılan aktivlər, cari öhdəliklərə isə 29 sayılı "Maliyyə alətləri: Tanınması və ölçülməsi" adlı İSMUBS-la müəyyən edilmiş ticarət məqsədləri üçün saxlanılan öhdəliklər kimi təsnif edilmiş bəzi maliyyə öhdəlikləri daxildir. Bu düzəlişlər Fondun maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

17 sayılı İSMUBS-a düzəliş "Əmlak, qurğu və avadanlıq"

17 sayılı İSMUBS-a düzəliş 2010-cu ilin yanvar ayında buraxılmışdır və 1 yanvar 2011-ci ildə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir. 17 sayılı İSMUBS-nun əvvəlki variantında edilən dəyişikliyə görə adi fəaliyyəti çərçivəsində digər tərəflərə icarəyə vermək üçün saxladığı əsas vəsaitlərini satan müəssisə həmin aktivləri, onların icarəyə verilməsi və satış üçün saxlanması başa çatanda, balans dəyəri ilə mal-material ehtiyatlarına köçürməlidir. Bu aktivlərin satılmasından daxilolmalar 9 sayılı "Mübadilə əməliyyatlarından daxilolmalar" İSMUBS-na uyğun olaraq gəlir kimi tanınmalıdır. Bu düzəlişlər Fondun maliyyə hesabatlarına heç bir təsir göstərməmişdir.

Standartlara və şərtlərə aşağıdakı düzəlişlər Fondun mühasibat uçotu siyasətinə, maliyyə vəziyyətinə və ya nəticələrinə təsir göstərməmişdir:

- 3 sayılı İSMUBS Mühasibat uçotu siyasəti, mühasibat uçotu qiymətləndirmələrində dəyişikliklər və səhvlər
- 7 sayılı İSMUBS Asılı şirkətlərə investisiyalar
- 8 sayılı İSMUBS Birgə müəssisələrdə paylar
- 10 sayılı İSMUBS Hiperinflasiyalı iqtisadiyyatlarda maliyyə hesabatları
- 14 sayılı İSMUBS Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr
- 16 sayılı İSMUBS Investisiya əmlakı
- 25 sayılı İSMUBS İşçilərin mükafatlandırılması
- 26 sayılı İSMUBS Pul vəsaitlərini yaradan aktivlərin dəyərsizləşməsi

Maliyyə alətlərinin tanınması və ölçülməsi

Fond maliyyə aktivlərini və maliyyə öhdəliklərini müvafiq maliyyə aləti ilə bağlı müqaviləyə tərəf olduğu zaman maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirir. Maliyyə aktivlərinin alışı və yaxud satışı alqı-satqı tarixi əsasında əks olunur (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun Müşahidə Şurasının 13 iyun 2007-ci il tarixli 32 sayılı Qərarı). Alqı-satqı tarixi dedikdə Fondun aktivli alışı və satışı öhdəliyi daşdığı tarix nəzərdə tutulur.

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə göstərilir. Maliyyə aktivli və ya öhdəliyin artıqlıq və ya defisitdə ədalətli dəyərlə əks etdirilmədikdə isə, ilkin dəyərə maliyyə aktivinin alınması və ya maliyyə öhdəliyinin buraxılması ilə birbaşa bağlı olan əməliyyat xərcləri əlavə edilir. Bu maddələrin daha sonra yenidən ölçülməsi üçün uçot qaydaları aşağıdakı müvafiq hissələrdə açıqlanır.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması*Maliyyə aktivləri*

Maliyyə aktivləri (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda balansda əks etdirilmir:

- aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- Fond özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə keçirmiş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, onları "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- Fond: (a) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələr ötürmüş; (b) aktiv üzrə, demək olar ki, bütün risk və səmərələr ötürməmiş və onları özündə saxlamaqla, yalnız aktiv üzrə nəzarəti ötürmüşdür.

Maliyyə aktivinin tanınması maliyyə aktivli ötürüldükdə və tanınmanın dayandırılması üçün tələblər yerinə yetirildikdə dayandırılır. Ötürmə Fondan ya: (a) aktivlə bağlı pul vəsaitləri hərəkətinin əldə edilməsi üçün müqavilə hüquqlarını ötürməyi və ya (b) aktivlə bağlı pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqları özündə saxlamaqla, bu pul vəsaitlərinin hərəkəti üçün üçüncü tərəfə ödənilməsi ilə bağlı müqavilə öhdəliklərini öz üzərinə götürməyi tələb edir. Ötürmədən sonra, Fond ötürülmüş aktiv üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı özündə saxladığı risklərin və faydaların səviyyəsini yenidən qiymətləndirir. Risklərin və faydaların əsas hissəsi saxlandıqda, aktiv maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qalır. Risklərin və faydaların əsas hissəsi ötürülsə, aktivin tanınması dayandırılır. Risklərin və faydaların əsas hissəsi nə saxlanmayıb, nə də ötürülməyibsə, Fond aktiv üzrə nəzarətin saxlanıb-saxlanılmadığını qiymətləndirir. Əgər nəzarət saxlanılmayıbsa, aktivin tanınması dayandırılır. Fond aktiv üzrə nəzarəti saxladıqda isə aktivli öz iştirakı dərəcəsində tanımaqda davam edir.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitlərindən, ilkin ödəmə müddəti üç ay olan və qısamüddətli depozitlər, eləcə də ödəmə müddəti üç ay və ya daha az olan, müəyyən pul məbləğinə

çevrilə bilən və dəyərinin dəyişməsi riski cüzi olan yüksək likvidli investisiyalardan ibarətdir. Kassada və banklarda olan pul vəsaitləri və depozitlər ilkin dəyərə faiz əlavə olunmaqla (təbiiq edilsə) əks etdirilir.

Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri

Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri kapital və borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Bunlar satış üçün saxlanılmış aktivlər kimi təsnif olunur. Maliyyə aktivli aşağıdakı hallarda satış üçün saxlanılmış aktiv kimi təsnif olunur:

- a) yaxın gələcəkdə satılmaq və ya yenidən satılmaq məqsədilə alınmışdır;
- b) ilkin tanınma zamanı birgə idarə olunan və qısa bir müddətdə mənfəət əldə etmək qabiliyyətinə malik olması sübuta yetirilən, müəyyən maliyyə alətləri portfelinin bir hissəsidir;
- c) törəmə alətdir (maliyyə zəmanəti müqaviləsi və ya təyin olunmuş və effektiv hedcinq aləti olan törəmə alətlər istisna olmaqla).

Satış üçün saxlanılmış maliyyə aktivli olmayan maliyyə aktivli aşağıdakı hallarda ilkin tanınma zamanı artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivli kimi təyin edilə bilər:

- d) belə təyinat əks təqdirdə digər əsaslarla aktivlərin ölçülməsi və ya onlar üzrə gəlirlərin və ya zərərlərin tanınmasından yarana bilən ölçmə və ya tanıma uyğunsuzluğunu aradan götürür və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldır və ya
- e) maliyyə aktivli risklərin idarə olunması və ya investisiyaların qoyulmasına dair Fondun sənədləşdirilmiş strategiyasına uyğun olaraq ədalətli dəyər əsasında idarə edilən və əməliyyat nəticələri ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilən maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri qrupunun (və ya hər ikisindən ibarət olan qrupun) bir hissəsidir və təşkilat daxilində bu cür qruplaşma haqqında məlumat əsas idarə heyəti ilə eyni əsasla təqdim olunur.

Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivlərinin ilk olaraq qeydə alınması və sonradan ölçülməsi ədalətli dəyərlə aparılır. Fond artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək məqsədilə açıq bazar qiymətlərindən və qiymətləndirmə modelindən istifadə edir. Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə ədalətli dəyərə edilən düzəlişlər dövr üzrə maliyyə nəticələri haqqında hesabatda artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə xalis gəlir və ya zərərin bir hissəsi kimi əks olunur. Fond maliyyə aktivlərini saxladığı dövr ərzində onları bu kateqoriyaya və ya bu kateqoriyadan başqasına yenidən təsnifləşdirmir.

Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyaları

Müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli və müəyyən müddəti olan qeyri-törəmə maliyyə aktivləri Fondun onları ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlamaq niyyəti və imkanı olanda, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Qeyri-müəyyən müddətdə saxlanması nəzərdə tutulan investisiyalar bu sinfə daxil edilmir. Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar sonradan amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür. Gəlir və zərərlər maliyyə nəticələri haqqında hesabatda investisiyalar dəyərsizləşdikdə, habelə amortizasiya prosesində əks etdirilir.

Əmlak və avadanlıqlar

Fondun əmlak və avadanlığı əsasən inzibati məqsədlər üçün saxlanılan, faydalı istismar müddəti bir hesabat dövründən çox olan və qiyməti 100 Azərbaycan manatından (tam məbləğ) yuxarı olan maddi aktivlərdir.

Əmlak və avadanlıqların köhnəlməsi onların balans dəyərindən tutulur və onların faydalı istismar müddətləri üzrə silinir. Köhnəlmə aşağıdakı illərdən istifadə etməklə bərabər hissələrlə köhnəlmə metodu əsasında hesablanır:

	İllər
Binalar	50
Nəqliyyat vasitələri	7
Ofis avadanlığı	4
Mebel	5
Digər əsas vəsaitlər	3

Əmlakın və avadanlıqların balans dəyərləri onların bərpa dəyərlərindən artıq dəyərlə uçota alınıb alınmadığını qiymətləndirmək üçün hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir. Bərpa dəyəri aktivin satış xərclərini çıxmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyəri arasındakı ən yüksək məbləğdir. Balans dəyəri hesablanmış bərpa dəyərindən artıq olduğu halda, aktivlərin dəyəri bərpa dəyərindən azaldılır, dəyərsizləşmə müvafiq dövrdə tanınır və əməliyyat xərclərinə daxil edilir. Dəyərsizləşmə zərəri qeydə alındıqdan sonra əmlak və avadanlıqlar üzrə köhnəlmə xərclərinə gələcək dövrlərdə qalıq dəyərini (əgər varsa) çıxaraq aktivlərin balans dəyərini qalan faydalı istismar müddətlərinə bərabər şəkildə bölüşdürmək məqsədilə düzəliş edilir.

İnzibati məqsədlər üçün saxlanılan binalar maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda yenidən qiymətləndirmə tarixində ədalətli dəyəri əks etdirən yenidən qiymətləndirilmiş məbləği ilə əks olunur ki, bu da hər hansı sonradan yığılan köhnəlməni və sonradan yığılan dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla peşəkar müstəqil qiymətləndiricilərin apardığı qiymətləndirmə nəticəsində bazar sübutu əsasında müəyyən edilir. Yenidən qiymətləndirmələr kifayət qədər mütəmadi qaydada aparılır ki, balans dəyəri hesabat tarixində ədalətli dəyəri istifadə etməklə müəyyən edilə bilən balans dəyərindən əhəmiyyətli fərqlənməsin.

Bu cür binaların yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində yaranan yenidən qiymətləndirmə artımı əmlakın yenidən qiymətləndirmə ehtiyatının kreditinə yazılır, lakin əvvəllər xərc kimi tanınmış eyni aktiv üzrə yenidən qiymətləndirmə azalmasının bərpa edildiyi hal istisna təşkil edir, bu halda dəyər artması əvvəllər hesablanmış azalma həcmində dövr üzrə artıqlığın və ya defisitinin kreditinə yazılır. Belə binaların yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində aktivin balans dəyərində yaranan azalma həmin aktivin əvvəlki yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində yaranmış qalıqdan, əgər varsa, artıq olduğu məbləğdə xərc kimi tanınır.

Əmlak və avadanlıq üzrə yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından yığılmış defisitə və ya artıqlığa illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri üzrə köhnəlmə ilə aktivlərin ilkin dəyəri üzrə köhnəlmə arasında fərq üçün aparılır.

Yenidən qiymətləndirilmiş binalar üzrə köhnəlmə maliyyə nəticələri haqqında hesabatda daxil edilir. Yenidən

qiymətləndirilmiş əmlakın sonradan satılması və ya istismardan çıxarılması zamanı əmlakın yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında qalan yenidən qiymətləndirmə əlavəsi birbaşa yığılmış defisit və ya artıqlığa köçürülür.

Əmlakın bazar dəyəri aşağıdakı 3 metodun birindən istifadə etməklə qiymətləndirilir:

- Analoji daşınmaz əmlakın bazar satış qiymətlərinin təhlilini nəzərdə tutan müqayisəli satış metodu;
- Əmlakdan əldə olunmuş gəlirlə onun bazar dəyəri arasındakı birbaşa əlaqəni nəzərdə tutan gəlir metodu;
- Hər hansı köhnəlmə xərcləri çıxılmaqla əmlakın dəyərini onun bərpa dəyərinə bərabər olmasını nəzərə tutan xərc metodu.

Qeyri-maddi aktivlər

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq ilkin dəyəri ilə tanınır. İlkin tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla ilkin dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud və ya qeyri-müəyyən müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya dövrləri və metodlarına ən azından hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır.

Vergi

Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış vergi xərclərindən ibarətdir.

Cari vergi xərcləri il üzrə vergiyə cəlb olunan mənfəətə əsaslanır. Vergiyə cəlb olunan mənfəət maliyyə nəticələri haqqında hesabatda göstərilən vergidən əvvəlki xalis mənfəətdən fərqlənir, çünki vergiyə cəlb olunan mənfəətə digər illərdə vergiyə cəlb olunan və ya tutulan gəlir və xərc maddələri daxil deyil və bundan əlavə ona heç vaxt vergiyə cəlb olunmayan və ya vergi tutulmayan maddələr daxil deyil. Fondun cari vergi xərcləri hesabat dövründə qüvvədə olan vergi dərəcələrini istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodunu istifadə etməklə balans hesabatı tarixində aktiv və öhdəliklərin vergi bazası ilə maliyyə hesabatı məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasındakı bütün fərqlər üzrə ödənilir və ya təmin edilir. Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri bütün çıxılmalı müvəqqəti fərqlər üçün tanınır. Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Qudvildən və ya digər aktiv və öhdəliklərin (müəssisələrin birləşməsi istisna olmaqla) ilkin tanınmasından yaranan müvəqqəti fərqlər vergi mənfəəti və ya uçot mənfəətinə təsir etmirsə belə aktiv və öhdəliklər tanınır.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyəri hər bir hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və aktivlərin hamısının və ya bir hissəsinin istifadə edilməsi üçün kifayət qədər vergiyə cəlb olunan mənfəətin mövcudluğu ehtimal edilmədiyi halda azaldılır. Təxirə salınmış vergilər aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklər üzrə hesablaşmanın aparıldığı dövrdə tətbiq edilməsi gözlənilən vergi dərəcələri ilə ölçülür. Təxirə salınmış vergilər artıqlıq və ya defisitdə əks olunur, lakin onların maliyyə nəticələri haqqında hesabatın maddələri ilə bağlı olduğu hallar istisna edilir ki, bu halda təxirə salınmış vergilər də maliyyə nəticələri haqqında hesabatda göstərilir.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri aşağıdakı hallarda əvəzləşdirilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğdə əks olunur:

- Fond cari mənfəət vergisi aktivlərini cari mənfəət vergisi öhdəlikləri ilə qarşılıqlı əvəzləşdirmək hüququna malik olduqda və
- Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri eyni vergi orqanı tərəfindən eyni vergi subyektindən tutulan mənfəət vergisinə aid olduqda.

Azərbaycan Respublikasında Fondun əməliyyatlarına tətbiq edilən digər vergilər də vardır. Bu vergilər maliyyə nəticələri haqqında hesabatə əməliyyat xərclərinin bir hissəsi kimi daxil edilir.

Şerti aktivlər və öhdəliklər

Şerti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, onlarla bağlı yarana biləcək hər hansı bir ödəmələrin ehtimalı əhəmiyyətsiz dərəcədə az olması hallarından başqa, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şerti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Xalis aktivlər/Kapital

1-ci Qeyddə müzakirə olunduğu kimi, Fərmanlara və Qaydalara uyğun olaraq, Fond büdcədən kənar dövlət təsisatıdır. Fonda büdcə ilə bağlı olan bütün daxilolmalar və Fondan köçürmələr Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq olunmuş Fərmanlar əsasında həyata keçirilir. Fondun daxilolmaları/köçürmələri kapital qoyuluşlarını/çıxarışlarını əks etdirir və müvafiq olaraq, alınmış/ödənilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyəri ilə xalis aktivlərdə qeyd olunur.

Dövlət Büdcəsinə köçürmələr, habelə hökumət idarələri, hökumətə məxsus müəssisə və şirkətlərə köçürmələr ödəniş tarixində tanınır. Bütün köçürmələr Fondun təsdiq olunmuş büdcəsi çərçivəsində həyata keçirilir və büdcə ilə nəzərdə tutulmuş müvafiq benefisiarlara (dövlət təşkilatları, hökumətə məxsus müəssisə və şirkətlər) təqdim etdikləri sifariş məktublarının əsasında ödənilmək üçün Azərbaycan Respublikasının Dövlət Xəzinədarlığına köçürülür.

Gəlir və xərclərin tanınması

Faiz gəliri effektiv faiz metodunu istifadə etməklə hesablama metodu əsasında tanınır. Effektiv faiz metodu maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə öhdəliklərinin (və ya maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri qrupunun) amortizasiya xərclərinin hesablanması və faiz gəlirinin müvafiq dövrlər üzrə bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi hesablanmış gələcək pul ödənişlərini və ya gəlirlərini maliyyə alətinin gözlənilən faydalı istismar müddəti üzrə və ya müvafiq olduqda, daha qısa müddətdə maliyyə aktivinin xalis balans dəyəri üzrə dəqiq diskontlaşdırılan dərəcədir.

Dəyersizləşmə zərəri nəticəsində maliyyə aktivi və ya oxşar maliyyə aktivləri qrupu qiymətdən düşdükdə (və ya qismən qiymətdən düşdükdə), faiz gəliri dəyersizləşmə zərərinə müəyyən etmək məqsədilə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini diskontlaşdırmaq üçün istifadə olunan faiz dərəcəsi əsasında tanınır.

Ədalətli dəyərlə əks etdirilən aktivlər üzrə əldə edilən faizlər faiz gəlirinin tərkibində təsnifləşdirilir.

Xərclər hesablama metodu ilə, yəni, çəkildiyi zaman tanınır.

Funksional valyuta

Fondun maliyyə hesabatlarına daxil olan maddələr Fondun müvafiq hadisə və şəraitlərinin iqtisadi mahiyyətini daha yaxşı əks etdirən valyutadan ("funksional valyuta") istifadə etməklə ölçülür. Fondun aktivlərinin və gəlirlərinin əksəriyyəti xarici valyuta ilə ifadə edilmiş olsa da, maliyyə hesabatlarının funksional valyutası Azərbaycan manatıdır, çünki bütün xərclər və köçürmələr Azərbaycan manatı ilə çəkilir və ya qiymətləndirilir və Fondun maliyyə nəticələrinin qiymətləndirilməsi Azərbaycan manatı ilə ifadə edilmiş illik büdcə ilə müqayisə edilir.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Fondun maliyyə hesabatları onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası (onun funksional valyutası) ilə təqdim edilir. Fondun maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən Fondun funksional valyutasından fərqli olan valyutalarla (xarici valyutalar – əsasən ABŞ dolları, Avro və İngilis funt sterlinqi) ifadə olunmuş monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə qüvvədə olan müvafiq mübadilə məzənnələrini istifadə etməklə çevrilir. Funksional valyutadan fərqli valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əməliyyat tarixinə qüvvədə olan mübadilə məzənnələrini istifadə etməklə uçota alınır. Bu çevirmələrdən yaranan mənfəət və ya zərərlər xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi ilə xalis gəlirə/(zərəyə) daxil edilir.

Azərbaycan manatı Azərbaycan Respublikası ərazisindən kənarında tam sərbəst mübadilə olunan valyuta deyildir. Azərbaycan Respublikasında rəsmi mübadilə məzənnəsi Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən gündəlik müəyyən olunur. Dünya bazarında xarici valyutanın məzənnəsi rəsmi məzənnələrdən fərqlənə bilər, lakin adətən cüzi olan bu fərqlər Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının nəzarəti altında saxlanılır.

Mübadilə məzənnəsi

Fond ilin sonuna maliyyə hesabatlarının tərtib olunması zamanı aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	2011	2010
<u>AZN/1 ABŞ dolları</u>	0.7865	0.7979
<u>AZN/1 Avro</u>	1.0178	1.0560
<u>AZN/1 Funt sterlinqi</u>	1.2123	1.2377

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi

Fond maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəzləşdirmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı netto əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini realizasiya etmək və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Tanınmasının dayandırılmasına icazə verilməyən maliyyə aktivinin köçürülməsini uçota alarkən Fond köçürülmüş aktivini və ya onunla əlaqəli öhdəliyi əvəzləşdirmir.

Mühasibat uçotu prinsiplərində gələcək dəyişikliklər

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

2011-ci ildə İSMUBS-a edilmiş aşağıdakı düzəlişləri və yeni təkmilləşdirmələri Fond vaxtından əvvəl qəbul etməmişdir:

10 sayılı İSMUBS “Hiperinflyasiyalı iqtisadiyyatın maliyyə hesabatları”

2011-ci ilin sentyabr ayında 10 sayılı İSMUBS-a düzəliş edilərək, məqsəd haqqında bənd əlavə edilmişdir. Bu Standartın məqsədi maliyyə valyutası hiperinflyasiyalı iqtisadiyyatın valyutası olan müəssisənin konsolidasiya edilmiş və fərdi maliyyə hesabatlarının uçot qaydasını təsvir etməkdir. Standart həmçinin iqtisadiyyat artıq hiperinflyasiyalı olmayanda uçot qaydasını müəyyən edir. Bu standart 2013-cü ilin yanvar ayında və bundan sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilməlidir. Daha erkən tətbiqə yol verilir. Fond bu düzəlişi erkən tətbiq etmir. Rəhbərlik hazırda bu standartın təsirini qiymətləndirir.

17 sayılı İSMUBS “Əmlak, qurğu və avadanlıq”

2011-ci ilin sentyabr ayında 17 sayılı İSMUBS-a düzəliş edilərək müvafiq qaydada 26 sayılı “Pul vəsaitlərini yaradan aktivlərin dəyərsizləşməsi” İSMUBS-a istinad daxil edilmişdir. Həmçinin Standartın 83-ci bəndinin son cümləsi çıxarılmışdır. İSMUBS “gəlir” anlayışını MUBSS-dən daha geniş mənada istifadə edir. İSMUBS tərəfindən “gəlir”in tərifinə gəlir və daxilolmalar daxildir. Bu standart 2013-cü ilin yanvar ayında və bundan sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilməlidir. Daha erkən tətbiq təşviq edilir. Fond bu düzəlişi erkən tətbiq etmir. Rəhbərlik hazırda bu standartın təsirini qiymətləndirir.

19 sayılı İSMUBS “Ehtiyatlar, potensial öhdəliklər və potensial aktivlər”

19 sayılı İSMUBS-a düzəliş edilərək, sığorta müəssisələrinə istinad götürülmüş, eləcə də 29 sayılı İSMUBS “Maliyyə alətləri: Tanınması və ölçülməsi” İSMUBS-a daxil olan maliyyə alətlərinin 19 sayılı İSMUBS-dan çıxarılmasına istinadlar əlavə edilmişdir. Standartda həmçinin maliyyə zəmanətləri müqavilələri haqqında danışan 29 sayılı İSMUBS istinad edilərək yeganə zəmanət nümunəsinə düzəliş edilmişdir. Düzelis 2011-ci ilin sentyabr ayında edilmişdir və 2013-cü ilin yanvar ayında və bundan sonra başlayan dövrlərə tətbiq edilməlidir. Daha erkən tətbiq təşviq edilir. Fond bu düzəlişi erkən tətbiq etmir. Rəhbərlik hazırda bu standartın təsirini qiymətləndirir.

21 sayılı İSMUBS “Qeyri-pul vəsaitlərini yaradan aktivlərin dəyərsizləşməsi”

21 sayılı İSMUBS-a düzəliş edilərək, aktivin istifadə müddətini qeyri-müəyyən müddətdən məhdud müddətə yenidən qiymətləndirən digər dəyərsizləşmə əlaməti daxil edilmişdir. Düzelis 2011-ci ilin sentyabr ayında edilmişdir və 2013-cü ilin yanvar ayında və bundan sonra başlayan dövrlərə tətbiq edilməlidir. Daha erkən tətbiq təşviq edilir. Fond bu düzəlişi erkən tətbiq etmir. Rəhbərlik hazırda bu standartın təsirini qiymətləndirir.

4. Mühüm mühakimələr və proqnozlar

Fondun maliyyə hesabatlarının hazırlanması rəhbərlik tərəfindən hesabat tarixinə aktiv və öhdəliklərin hesabatlarında göstərilən məbləğlərinə və həmin tarixdə başa çatan dövr ərzində gəlir və xərclərin hesabatlarında göstərilən məbləğlərinə təsir edən proqnozların verilməsi və mühakimələrin çıxarılmasını tələb edir. Rəhbərlik öz proqnozlarını və mühakimələrini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Rəhbərlik öz proqnoz və mühakimələrində təcrübəsinə və mövcud şəraitə müvafiq hesab edilən digər amillərə əsaslanır. Müxtəlif fərziyyələrdən və ya şəraitlərdən asılı olaraq faktiki nəticələr həmin proqnozlardan fərqlənə bilər. Aşağıdakı proqnoz və mühakimələr Fondun maliyyə vəziyyətinin təsvir edilməsi üçün mühüm hesab olunur.

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi

Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış aktivlər kimi təsnif edilmiş maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə göstərilir. Bu cür maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri alətin məcburi və ya likvidasiya satışından başqa, könüllü tərəflər arasında aparılan cari əməliyyat nəticəsində mübadilə edildiyi məbləğdir. Əgər alətin bazar dəyəri açıqlanmışdırsa, onun ədalətli dəyəri bazar qiymətinə əsaslanmaqla hesablanır. Bazarda qiymətləndirmə parametrlərini müşahidə etmək mümkün olmadıqda və ya müşahidə edilən bazar qiymətlərinə istinad etmək mümkün olmadıqda, ədalətli dəyər hər bir məhsul üçün uyğun olan digər bazar məlumatını və qəbul edilmiş maliyyə nəzəriyyələrindən əsaslandığımız riyazi metodologiyayı istifadə edən qiymətləndirmə modelini təhlil etməklə əldə olunur. Qiymətləndirmə modelləri qiymətli kağızların müqavilə şərtlərini, habelə bazara əsaslanan qiymətləndirmə parametrlərini (məsələn, faiz dərəcələrini, dəyişkənliyi, mübadilə məzənnələrini və tərəf-müqabilərin kredit reytingini) nəzərə alır.

Bazara əsaslanan qiymətləndirmə parametrlərini müşahidə etmək mümkün olmadıqda, alətin bazarda necə qiymətləndiriləcəyinin məntiqi əksini müəyyən etmək məqsədilə rəhbərlik həmin parametrin ən yaxşı qiymətləndirilməsinə dair mühakimə işlədəcək. Bu mühakimə işlədilərək, müxtəlif vasitələrdən o cümlədən, müşahidə edilən məlumatın etibarlılığı, tarixi məlumatlar və ekstrapolyasiya mexanizmləri istifadə olunur. Alət bazarda müşahidə olunan məlumatla müqayisə edilməklə sübuta yetirildiyi hallar istisna olmaqla, ilkin tanınma zamanı maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin qiymətləndirilməsi üçün ən yaxşı sübut əməliyyat qiyməti olur. Əməliyyat qiyməti ilə qiymətləndirmə mexanizminə əsaslanmaqla müəyyən edilmiş dəyər arasındakı hər hansı fərq ilkin tanınma zamanı maliyyə nəticələri haqqında hesabatda daxil edilmir. Sonrakı gəlirlər və ya zərərər yalnız bazar iştirakçılarının qiymət təyin edərkən nəzərə ala biləcəkləri amillərdəki dəyişikliklərdən irəli gələrək tanınır.

Fond elan olunmuş bazar qiymətləri olmayan maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı mühasibat proqnozunu aşağıdakı səbəblərdən qeyri-müəyyənliyin əsas mənbəyi hesab edir: (i) onlar dövr-dövrə dəyişməyə çox həssasdır, çünki bu rəhbərliyin faiz dərəcələri, dəyişkənlik, mübadilə məzənnələri, tərəf-müqabilin kredit

reytinqi, qiymətləndirmə düzəlişləri və əməliyyatın spesifik xüsusiyyəti ilə bağlı fərziyyələr irəli sürməsinə tələb edir və (ii) qiymətləndirmələrdəki dəyişikliyin tanınmasından irəli gələn təsirin Fondun maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında, eləcə də mənfəət/zərər hesabında açıqlanan aktivlərinə əhəmiyyətli olması ehtimal edilir.

Rəhbərlik faiz dərəcələri, dəyişkənlik, mübadilə məzənnələri, partnyorun kredit reytingi, qiymətləndirmə düzəlişləri ilə bağlı müxtəlif fərziyyələrdən istifadə edərsə, elan edilmiş bazar qiyməti olmayan maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsində kiçik və ya böyük dəyişiklik Fondun hesabatda göstərilən xalis artıma əhəmiyyətli təsirlə nəticələnə bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivləri

Fondun rəhbərliyi hesab edir ki, hesabat tarixində təxirə salınmış vergi aktivləri üzrə qiymətləndirmə ehtiyatı tələb olunur, çünki təxirə salınmış vergi aktivinin reallaşdırılmayacağı ehtimalı daha yüksəkdir.

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
<u>Pul bazarı fondları</u>	545,535	12,626
<u>Bank hesabları</u>	225,560	101,571
<u>Depozitlər</u>	-	199,586
<u>Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</u>	<u>771,095</u>	<u>313,783</u>

Pul bazarı fondları

Pul bazarı fondlarına investisiyalar bu fondların tələb əsasında ödənilən səhmlərindən ibarətdir. Pul bazarı fondlarına investisiyalar yüksək dərəcədə likvidlidir. Pul bazarı fondları öz aktivlərini qısamüddətli borc və borcla bağlı alətlərə, misal üçün, kommersiya kağızlarına, depozit şəhadətnamələrinə, faiz dərəcəsi dəyişkən olan istiqrazlara, ABŞ xəzinə istiqrazlarına, Avrobondlara və aktivlərlə təmin edilmiş qiymətli kağızlara yatırır. Fonda ödəniləcək faiz və dividendlər yenidən investisiya edilir.

Fondun kredit reytingləri AAA olan aşağıdakı pul bazarı fondlarında investisiyaları olmuşdur:

	2011	2010
<u>BlackRock ICS-Institution Liquidity Funds plc</u>	545,305	11,028
<u>Royal Bank of Scotland plc, Global Treasury Funds plc</u>	230	233
<u>Goldman Sachs EURO Liquidity Funds</u>	-	1,365
<u>Cəmi pul bazarı fondları</u>	<u>545,535</u>	<u>12,626</u>

Bank hesabları

Bank hesabları aşağıdakı valyutalarla ifadə edilmişdir:

	2011	2010
<u>Azərbaycan manatı</u>	133,767	70,931
<u>ABS dolları</u>	91,643	30,551
<u>Funt sterlinq</u>	76	19
<u>Avro</u>	74	70
<u>Cəmi bank hesabları</u>	<u>225,560</u>	<u>101,571</u>

Fondun Azərbaycan manatı ilə hesabları Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında və Azərbaycan Beynəlxalq Bankında açılmışdır. 31 dekabr 2011-ci il tarixində Fond Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında və Azərbaycan Beynəlxalq Bankındakı bank hesablarında, müvafiq olaraq, 133,755 min Azərbaycan manatı və 31 min Azərbaycan manatı məbləğində vəsait saxlayırdı (2010: 70,889 min Azərbaycan manatı və 54 min Azərbaycan manatı).

Xarici valyuta ilə digər hesablar uzunmüddətli reytingləri A2/AA (Standard & Poor's/Fitch/Moody's) olan qeyri-rezident banklarda açılmışdır.

Depozitlər

Fondun depozitlərə investisiyaları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
<u>BNP Paribas</u>	-	119,794
<u>The Royal Bank of Scotland plc., Böyük Britaniya</u>	-	79,792
<u>Cəmi depozitlər</u>	<u>-</u>	<u>199,586</u>

31 dekabr 2010-cu ildə Fond 199,586 min Azərbaycan manatını kredit reytingləri AA/Aa2 (Standard & Poor's/Fitch/Moody's) olan qeyri-rezident banklarında müddəti 2011-ci ilin yanvar ayında başa çatan depozitlərdə yerləşdirmişdir.

6. Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri

Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
<u>Xarici dövlətlərin qiymətli kağızları</u>	11,087,696	9,992,468
<u>Korporativ borc qiymətli kağızları</u>	6,434,710	2,503,543
<u>Maliyyə institutlarının qiymətli kağızları</u>	4,726,843	4,916,188
<u>ABS agentliklərinin qiymətli kağızları</u>	13,269	420,002
<u>Kapital qiymətli kağızları</u>	11,614	11,145
<u>SPDR Trust</u>	8,348	8,472
<u>İpoteka ilə təmin edilmiş qiymətli kağızlar</u>	-	2
Cəmi artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	22.282.480	17.851.820

31 dekabr 2011-ci ildə Fond maliyyə təşkilatları ilə ("xarici menecerlərlə") aktivlərin idarə edilməsi haqqında razılaşmalar əsasında 210,364 min Azərbaycan manatı (267,469 min ABŞ dolları) məbləğində vəsait, o cümlədən pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərini saxlayırdı (2010: 210,701 min Azərbaycan manatı (264,069 min ABŞ dolları)). 2011-ci ildə bu təşkilatlar qarşısında idarəetmə haqqı 969 min Azərbaycan manatı (2010: 574 min Azərbaycan manatı) olmuşdur. 2011-ci və 2010-cu illər ərzində Fondun xarici menecerləri kimi Deutsche Bank AG, Clariden Leu Ltd. və Beynəlxalq Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (Dünya Bankı) çıxış etmişlər. Bütün qiymətli kağızlar Bank of New York Mellon kastodial bankda saxlanılmışdır.

Xarici dövlətlərin qiymətli kağızları

Xarici dövlətlərin qiymətli kağızları Avropa, Asiya, Afrika və Amerikada müxtəlif müstəqil və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyalarla təmsil olunur. Bu qiymətli kağızlar üzrə ildə 0.25% - 9.875% müəyyən dərəcə ilə faiz və ildə +0% dərəcəsinə +1.4% dərəcəsinədək geniş civarda olan USD LIBOR, EURIBOR, GBP LIBOR hesablanır (2010: ildə 0.5% - 9.875% və ildə +0.03% dərəcəsinə +2% dərəcəsinədək geniş civarda olan USD LIBOR, EURIBOR) və müddəti 2012-ci ilin yanvar ayından 2018-ci ilin iyun ayınadək dövrdə başa çatır (2010: 2011-ci ilin yanvar ayından 2017-ci ilin yanvar ayınadək dövrdə). Diskont qiymətli kağızları da bu qrupa daxildir. 31 dekabr 2011-ci il tarixində bu qiymətli kağızlar üzrə yığılmış faiz 76,483 min Azərbaycan manatı olmuşdur (2010: 92,247 min Azərbaycan manatı). Bu qiymətli kağızlar həm birbaşa Fond, həm də Fondun xarici menecerləri olan Deutsche Bank AG, Clariden Leu Ltd. və Dünya Bankı tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır.

Korporativ borc qiymətli kağızları

Korporativ borc qiymətli kağızları Avropa, Asiya, Afrika və Amerikadakı korporasiyalar tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyalarla təmsil olunur. Bu qiymətli kağızlar üzrə ildə 1.25% - 11.875% müəyyən dərəcə ilə faiz və ildə +0.15% dərəcəsinə +0.95% dərəcəsinədək geniş civarda olan USD LIBOR hesablanır (2010: ildə 1.9% - 8.875% müəyyən dərəcə ilə faiz və ildə +0.15% dərəcəsinə +1.05% dərəcəsinədək geniş civarda olan USD LIBOR) və müddəti 2012-ci ilin yanvar ayından 2016-cı ilin fevral ayınadək dövrdə başa çatır (2010: 2011-ci ilin yanvar ayından 2015-ci ilin dekabr ayınadək dövrdə). Diskont qiymətli kağızları da bu qrupa daxildir. 31 dekabr 2011-ci il tarixində bu qiymətli kağızlar üzrə yığılmış faiz 63,486 min Azərbaycan manatı olmuşdur (2010: 17,967 min Azərbaycan manatı). Bu qiymətli kağızlar həm birbaşa Fond, həm də Fondun xarici menecerləri olan Deutsche Bank AG və Clariden Leu Ltd. tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır.

Maliyyə institutlarının qiymətli kağızları

Maliyyə institutlarının qiymətli kağızları Avropa, Asiya və Amerikada müxtəlif təşkilatlar tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyalarla təmsil olunur. Bu qiymətli kağızlar üzrə ildə 1.875% - 6.75% müəyyən dərəcə ilə faiz və ildə +0.09% dərəcəsinə +3.5% dərəcəsinədək geniş civarda olan USD LIBOR, GBP LIBOR və EURIBOR hesablanır (2010: ildə 1.875% - 8.25% və ildə +0.03% dərəcəsinə +3.5% dərəcəsinədək geniş civarda olan USD LIBOR, GBP LIBOR və EURIBOR) və müddəti 2012-ci ilin yanvar ayından 2016-cı ilin fevral ayınadək dövrdə başa çatır (2010: 2011-ci ilin yanvar ayından 2016-cı ilin fevral ayınadək dövrdə). Diskont qiymətli kağızları da bu qrupa daxildir. 31 dekabr 2011-ci il tarixində bu qiymətli kağızlar üzrə yığılmış faiz 18,755 min Azərbaycan manatı olmuşdur (2010: 24,537 min Azərbaycan manatı). Bu qiymətli kağızlar həm birbaşa Fond, həm də Fondun xarici menecerləri olan Deutsche Bank AG, Clariden Leu Ltd. və Dünya Bankı tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır.

ABŞ agentliklərinin qiymətli kağızları

2011-ci ildə ABŞ agentliklərinin borc qiymətli kağızları Fannie Mae, Freddie Mac, Federal Farm Credit Bank və Federal Home Loan Banks tərəfindən buraxılmış borc qiymətli kağızlarına investisiyalarla təmsil olunur (2010: Fannie Mae, Freddie Mac və Federal Home Loan Banks). Bu qiymətli kağızlar üzrə ildə 0.5% - 3.05% müəyyən dərəcə ilə faiz hesablanır (2010: ildə 0.75% - 6.0% və ildə 0.75% dərəcəsinə - 1.5% dərəcəsinədək geniş civarda olan USD LIBOR) və müddəti 2012-ci ilin aprel ayından 2015-ci ilin iyun ayınadək dövrdə başa çatır (2010: 2011-ci ilin may ayından 2015-ci ilin avqust ayınadək dövrdə). 31 dekabr 2011-ci il tarixində bu qiymətli kağızlar üzrə yığılmış faiz 22 min Azərbaycan manatı olmuşdur (2010: 1,602 min Azərbaycan manatı). Bu qiymətli kağızlar həm birbaşa Fond, həm də Fondun xarici menecerləri olan Clariden Leu Ltd. və Dünya Bankı tərəfindən idarə olunan portfeldə saxlanılmışdır.

Kapital qiymətli kağızları

31 dekabrda kapital qiymətli kağızlarının balans dəyəri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2011	2010
Özəl kapital	8,969	6,126
İstehlakçı	915	1,474
Səhiyyə	504	588
Telekommunikasiya və informasiya texnologiyaları	475	1,153
Maliyyə	252	432
Materiallar	239	826
Enerji	160	168
Sənaye	100	105
Nəqliyyat	-	273
Cəmi kapital qiymətli kağızları	11.614	11.145

SPDR Trust

ARDNF Fondun daxilində idarə edilən portfelində Standard and Poor's Depository Receipt ("SPDR") Trust fondu vasitəsi ilə ABŞ-da yaradılmış S&P 500 birja indeksinə birbaşa investisiya edir. S&P 500 indeksi ABŞ-ın Apple Inc, Exxon Mobil Corp, IBM, Microsoft Corp, Chevron Corp, General Electric, Johnson & Johnson, Procter & Gamble, AT&T Inc, p Pfizer Inc kimi iri 500 şirkətin səhmlərini təmsil edən portfeldən ibarətdir. Əsas investisiya olunan sektorlar Neft və Qaz, Kompüter, Əczaçılıq, Bank, İstehlakçı, Telekommunikasiya və sairədir.

7. Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyaları

5 iyul 2011-ci il tarixində Fond 485,000 min ABŞ dolları olan nominal dəyərində AzAÇG şirkətinin (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin 100% mülkiyyətində olan törəmə müəssisə) istiqrazlarını almışdır. İstiqrazların alınması Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 dekabr 2010-cu il tarixli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "2011-ci ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (proqramı)" çərçivəsində alınmışdır. Proqrama uyğun olaraq ARDNF Xəzər Dənizi hövzəsində fəaliyyət göstərən neft və qaz şirkətlərinin qiymətli kağızlarına investisiya yatıra bilər. Bu qiymətli kağızların emitenti və ya onun əsas şirkəti uzunmüddətli investisiya dərəcəli kredit reytinginə malik olmalıdır.

İstiqrazların satılmasından daxilolmalar Azərbaycan (AÇG) Limited şirkətinin Azəri, Çıraq yataqlarının və Günəşli yatağının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi və neft hasilatının pay bölgüsü haqqında Sazişdə 1.6461%-lik payını artırmaq üçün istifadə edilmişdir.

İstiqrazların ödəmə müddəti 31 dekabr 2024-cü ildə başa çatır və kupon dərəcəsi 6-aylıq LIBOR + 1% təşkil edir.

İstiqrazlar saxlanıldığı müddət ərzində faiz gəlirini əldə etmək məqsədilə Fondun rəhbərliyi istiqrazları

planlaşdırılmış ödəmə tarixinə qədər saxlamaq niyyətindədir və imkanına malikdir. Bu qiymətli kağızların ödəmə cədvəlinə uyğun olaraq, nominal dəyər 31 dekabr 2024-cü ilə qədər 14 il ərzində hər ilin 31 dekabrında Fonda ödənilməli, müvafiq kupon isə 6-aylıq LIBOR dərəcəsi ilə yarım ildən bir ödənilməlidir.

8. Əmlak və avadanlıqlar

	Binalar	Nəqliyyat vasitələri	Ofis avadanlığı	Mebel	Digər əsas vəsaitlər	Cəmi
Dəyər və ya yenidən qiymətləndirilmiş məbləğ						
31 dekabr 2009	5.300	325	366	148	3	6.142
Daxilolmalar	-	5	37	16	2	60
Silinmələr	-	-	(3)	(8)	-	(11)
Yenidən qiymətləndirmə	(950)	-	-	-	-	(950)
31 dekabr 2010	4.350	330	400	156	5	5.241
Köhnəlmə xərci	-	22	45	11	-	78
Silinmələr	-	(5)	(42)	(14)	-	(61)
Yenidən qiymətləndirmə	(2,074)	-	-	-	-	(2,074)
31 dekabr 2011	2.276	347	403	153	5	3.184
Yığılmış köhnəlmə						
31 dekabr 2009	(18)	(36)	(285)	(127)	(3)	(469)
Köhnəlmə xərci	(106)	(44)	(37)	(8)	(1)	(196)
Silinmələr	-	-	2	8	-	10
Yenidən qiymətləndirmə	124	-	-	-	-	124
31 dekabr 2010	-	(80)	(320)	(127)	(4)	(531)
Köhnəlmə xərci	-	(48)	(40)	(12)	(1)	(101)
Silinmələr	-	3	42	14	-	59
Yenidən qiymətləndirmə	-	-	-	-	-	-
31 dekabr 2011	-	(125)	(318)	(125)	(5)	(573)
Xalis balans dəyəri						
31 dekabr 2009-cu ildə	5.282	289	81	21	-	5.673
31 dekabr 2010-cu ildə	4.350	250	80	29	1	4.710
31 dekabr 2011-ci ildə	2.276	222	85	28	-	2.611

Nazirlər Kabinetinin 27 may 2002-ci il tarixli 99 sayılı Qərarına əsasən Fonda dövlət tərəfindən inzibati bina verilmişdir. 31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərinə Fonda verilən bina müstəqil qiymətləndiricinin rəyinə uyğun olaraq bazar dəyəri ilə yenidən qiymətləndirilmişdir. Binaların ədalətli dəyərinin hesablanması üçün aşağıdakı metodlardan istifadə olunmuşdur: diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkəti metodu (gəlir yanaşması), ümumi xərclərin hesablanması metodu (xərcə əsaslanan yanaşma), satışların müqayisə edilməsi metodu (müqayisəli yanaşma). Hesablamaların informasiyanın etibarlılığı və tamlığı, qiymətləndirilən əmlakın xüsusiyyətləri və s. kimi meyarlara cavab verməsi dərəcəsindən asılı olaraq yekun dəyərin hesablanması üçün müxtəlif yanaşmaları istifadə etməklə əldə olunan nəticələrə müəyyən ölçülər tətbiq olunmuşdur. Nəticədə, 31 dekabr 2011-ci il tarixinə binaların balans dəyəri 2,276 min Azərbaycan manatı olmuşdur (2010: 4,350 min Azərbaycan manatı).

Binalarının ədalətli dəyərini müəyyən etmək məqsədilə Fond müstəqil qiymətləndirici cəlb etmişdir. Ədalətli dəyər bazara əsaslanan sübutlara istinadən müəyyən edilir. Binalar ilkin dəyərindən istifadə etməklə əks etdirilsəydi, balans dəyərləri belə olardı:

	2011	2010
Dəyər	559	559
Yığılmış köhnəlmə	(119)	(119)
Xalis balans dəyəri	440	440

9. Digər uzunmüddətli və qeyri-maddi aktivlər

Digər uzunmüddətli və qeyri-maddi aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Təxirə salınmış xərclər	51,639	12,612
Qeyri-maddi aktivlər	710	730
Satış üçün saxlanılan istifadə edilmiş avadanlıq	44	61
Cəmi uzunmüddətli aktivlər	52.393	13.403

31 dekabr 2011-ci il tarixinə təxirə salınmış xərclərə Fondun inzibati binasının tikintisi ilə bağlı çəkilmiş xidmət haqqı və xərclər daxildir.

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Lisen- ziyalar	Kompüter proqramı	Cəmi
Dəyər			
31 dekabr 2009-cu il	96	760	856
Daxilolmalar	145	1	146
31 dekabr 2010-cu il	241	761	1,002
Daxilolmalar	280	2	282
Silinmələr	(214)	(320)	(534)
31 dekabr 2011-ci il	307	443	750
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2009-cu il	(21)	(93)	(114)
Amortizasiya xərci	(114)	(44)	(158)
31 dekabr 2010-cu il	(135)	(137)	(272)
Amortizasiya xərci	(64)	(24)	(88)
Silinmələr	160	160	320
31 dekabr 2011-ci il	(39)	(1)	(40)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2009-cu il	75	667	742
31 dekabr 2010-cu il	106	624	730
31 dekabr 2011-ci il	268	442	710

10. Daxil olmuş vəsaitlər

Fonda daxil olmuş vəsaitlərdə hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2011	2010
Mənfəət neftinin və qazın satışından əldə olunan vəsaitlər	15,257,482	12,656,098
Şah Dəniz-I fazasının həyata keçirilməsindən daxilolmalar	101,666	105,022
Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsi üzrə ödənişlər	66,784	158,661
Bonus ödənişləri	15,730	1,602
Boru kəməri tranzit tarifləri	7,502	8,302
Akrhesabı ödənişlər	1,346	1,201
Digər	1,186	1,481
Cəmi daxil olmuş vəsaitlər	15.451.696	12.932.367

11. Fond tərəfindən köçürmələr

2011-ci il ərzində Dövlət Büdcəsinə, habelə, dövlət təşkilatlarına, dövlətə məxsus müəssisələrə və şirkətlərə köçürmələr aşağıdakılar əsasında həyata keçirilmişdir:

- Azərbaycan Respublikasının "2011-ci il üçün Dövlət Büdcəsi" 22 oktyabr 2010-cu il tarixli Qanununa
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il büdcəsinin təsdiq edilməsi" haqqında 29 dekabr 2010-cu il tarixli 365 sayılı Fərmanına, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2011-ci il büdcəsinin icrası ilə bağlı bəzi tədbirlər" haqqında 28 dekabr 2010-cu il tarixli 1266 sayılı Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "2011-ci ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri" haqqında Proqrama və
- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "2011-ci il üzrə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun büdcəsinə əlavələr və dəyişikliklər" haqqında 14 iyul 2011-ci il tarixli 469 sayılı fərmanına və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1631 sayılı müvafiq Qərarına uyğun olaraq həyata keçirilmişdir.

12. Faiz gəliri

	2011	2010
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	495,534	317,719
<i>Amortizasiya hesablanmış dəyərlə əks etdirilmiş aktivlər üzrə faiz gəliri:</i>		
Müddətli depozitlər üzrə faiz	38,533	28,552
Pul bazarı fondlarından gəlir	3,346	2,115
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyalarında gəlir	2,650	-
Tələbli depozitlər üzrə faiz	198	4,878
Cəmi faiz gəliri	540,261	353,264

13. Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə xalis zərər

Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə xalis zərər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Ədalətli dəyər düzəlişi üzrə reallaşdırılmamış zərər	(331,381)	(153,311)
Ticarət əməliyyatları üzrə reallaşdırılmış zərər	(32,449)	(44,047)
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri üzrə zərər	(363,830)	(197,358)

14. Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi

Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri ilə bağlı xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis məzənnə fərqi aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi reallaşdırılmamış xalis zərər	(695,520)	(474,199)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi reallaşdırılmış xalis zərər	(54,231)	(28,539)
Cəmi xalis məzənnə fərqi	(749,751)	(502,738)

15. Əməliyyat xərcləri

Əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2011	2010
Bank komissiyon haqları	(6,315)	(2,799)
Əmək haqqı, məvaciblər və işçilərə müavinətlər	(1,957)	(1,651)
İcarə xərcləri	(929)	(878)
Rabitə xərcləri	(303)	(231)
İşçilərlə bağlı digər xərclər	(267)	(187)
Köhnəlmə və amortizasiya (8-ci və 9-cu Qeydlər)	(189)	(354)
Peşəkar xidmətlər	(53)	(120)
Digər əməliyyat xərcləri	(781)	(482)
Cəmi əməliyyat xərcləri	(10,794)	(6,702)

16. Mənfəət vergisi

Fond vergi hesabatlarını İctimai Sektor üçün Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarından fərqlənə bilən Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinin tələbləri əsasında hazırlayır.

Fondun bəzi xərcləri vergiyə cəlb olunmadığından və bəzi gəlirləri vergidən azad olduğundan müəyyən daimi vergi fərqləri yaranır.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatı məqsədi üçün aktiv və öhdəliklərin balans dəyərləri ilə vergi məqsədləri üçün istifadə olunan məbləğlər olan müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirini əks etdirir. Müvəqqəti fərqlər əsasən, gəlirlərin və xərclərin müxtəlif tanınma üsullarına və bəzi aktivlərin qeyd edilmiş dəyərlərinə aiddir.

Müvəqqəti fərqlər aşağıdakılardan ibarətdir

	2011	2010
Cıxılan müvəqqəti fərqlər:		
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	420,091	171,745
Gələcək dövrlərə keçirilmiş vergi zərərləri	562,068	226,484
Hesablamalar	75	-
Cəmi çıxılan müvəqqəti fərqlər	982.234	398.229
Vergiye cəlb olunan müvəqqəti fərqlər:		
Əmlak və avadanlıq	(1,084)	(3,161)
Qeyri-maddi aktivlər	(123)	(11)
Digər aktivlər	(31)	(68)
Cəmi vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər	(1.238)	(3.240)
Xalis təxirə salınmış çıxılan müvəqqəti fərqlər	980.996	394.989
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan 20% dərəcəsi ilə xalis təxirə salınmış vergi aktivləri	196,199	78,998
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivləri	(196,199)	(78,998)
Xalis təxirə salınmış vergi aktivləri / (öhdəliyi)	-	-

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsindən fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	2011	2010
Mənfəət vergisindən əvvəl defisit	(584.114)	(353,534)
Yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsi	20%	20%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi ödənişi / (xərci)	116,823	70,707
Tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivində dəyişiklik	(117,201)	(70,964)
Müvəqqəti fərqlərin vergi təsiri	378	257
Maliyyə nəticələri haqqında hesabatda mənfəət vergisi xərcləri	-	-

17. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini qiymətləndirmə mexanizmləri ilə müəyyən etmək və açıqlamaq üçün Fond aşağıdakı iyerarxiyadan istifadə edir:

- Səviyyə 1: oxşar aktiv və öhdəliklər üçün fəal bazarda müəyyən edilmiş (düzəliş edilməmiş) qiymətlər;
- Səviyyə 2: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, bazarda birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən məlumatlardan istifadə olunan digər üsullar və
- Səviyyə 3: uçota alınmış ədalətli dəyərə əhəmiyyətli təsir göstərən, lakin bazarda müşahidə edilən məlumatlara əsaslanmayan üsullar.

Aşağıdakı cədvəldə Fondun qiymətləndirməyə yanaşması və ədalətli dəyərlə uçota alınmış maliyyə alətlərinin ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələr üzrə təhlili verilir:

31 dekabr 2011-ci il	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	17,893,566	4,379,945	8,969	22.282.480
31 dekabr 2010-cu il	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	17,735,319	110,375	6,126	17.851.820

Səviyyə 3 maliyyə aktivləri Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının (BMK) özəl kapital fonduna investisiya-dan ibarətdir. BMK-nın Afrika, Latin Amerikasını və Karib Fondu Afrika, Latin Amerikasını və Karib regionunun şirkətlərinə investisiya edilməsi məqsədi ilə yaradılmışdır.

18. Risklərin idarə edilməsi

Risklərin idarə edilməsi Fondun əməliyyatlarının mühüm elementidir. Fondun əməliyyatlarına xas olan risklər kredit riskinə, likvidlik, bazar və əməliyyat risklərinə aiddir. Həmin risklərlə bağlı Fondun risklərin idarə edilməsi siyasəti aşağıda icmal edilir.

Kredit riski

Fond kredit riskinə məruzdur ki, bu, maliyyə öhdəliyi olan bir tərəfin öhdəliyini yerinə yetirməməsi və nəticədə digər tərəfin maliyyə zərərinə məruz qalması riskidir. Fondun pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və investisiyaları kredit riskinə məruz qala bilər. Fond kredit risklərini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 sayılı Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 21 dekabr 2001-ci il tarixli 607 sayılı Fərmanı və 1 mart 2005-ci il tarixli 202 sayılı Fərmanı ilə əlavə və dəyişikliklər edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında" Qaydalara, həmçinin Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 dekabr 2010-cu il tarixli 365 sayılı Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "2011-ci ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri proqramı"na müvafiq olaraq idarə edir.

Kredit riski investisiya aktivlərinin düzgün seçilməsi, investisiya aktivlərinin kredit keyfiyyəti və hər investisiya aktivini üzrə investisiya məbləğinin limitlərinin müəyyən edilməsi ilə idarə olunur və nəzarət altında saxlanılır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 dekabr 2010-cu il tarixli 365 sayılı Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "2011-ci ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri proqramı"na uyğun olaraq bir maliyyə qurumunun və ya bir investisiya aktivinin Fondun investisiya portfelindəki maksimal xüsusi çəkisi investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 15%-i həddində müəyyən edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 sayılı Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 21 dekabr

2001-ci il tarixli 607 sayılı Fərmanı və 1 mart 2005-ci il tarixli 202 sayılı Fərmanı ilə əlavə və dəyişikliklər edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında" Qaydalara uyğun olaraq Fondun valyuta aktivləri investisiya dərəcəli kredit reytingindən (Baa3 (Moody's) və ya BBB- (Standard & Poor's, Fitch)) aşağı olmayan reytingə malik olan aktivlərə və ya emitenti investisiya dərəcəli kredit reytinginə malik olan aktivlərə investisiya edilə bilər.

Aşağıdakı cədvəldə Fondun saxladığı qiymətli kağızların kredit reytingi haqqında məlumat təqdim olunmuşdur. Cədvəldə beynəlxalq Standard & Poor's və Moody's agentliklərinin reytingləri üzrə təsnifat verilmişdir. Aktiv müxtəlif kredit reytinginə malik olduqda təyin edilən daha yüksək reyting istifadə olunur.

	AAA	AA	A	BBB	Qeyri-investisiya reytingi	Cəmi 2011
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	545,535	91,761	11	133,755	33	771,095
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	8,240,732	3,154,050	6,369,922	4,495,473	22,303	22.282.480
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyaları	-	-	-	384,102	-	384.102

	AAA	AA	A	BBB	Qeyri-investisiya reytingi	Cəmi 2010
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	12,626	230,212	2	-	70,943	313.783
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	7,879,254	4,184,071	4,634,818	1,128,197	25,480	17.851.820

31 dekabr 2011-ci və 2010-cu il tarixlərində qiymətli kağızların və ya onların emitentlərinin minimal uzunmüddətli kredit reytingləri Baa3 (Moody's) və ya BBB- (Standard & Poor's) olmuşdur. 31 dekabr 2011-ci il tarixində Kaupthing KAUP 08/12 tərəfindən buraxılmış balans dəyəri (ədalətli dəyəri) 2,341 min Azərbaycan manatı (2010: 900 min Azərbaycan manatı) məbləğlərində istiqrazlar mövcud olmuşdur.

Aşağıdakı cədvəldə həmin qiymətli kağızlar haqqında məlumat icmal edilir:

Qiymətli kağızlar KAUP	ISIN	Nominal dəyər (min)	Valyuta	Daxil olma tarixi	Ödəniş tarixi	Alış tarixində reyting (Moody's/S&P)	31 dekabr 2010-cu ildə reyting (Moody's/S&P)
08/12	XS0226781242	10,000	EUR	02.03.2007	17.08.2012	Aaa/AAA	NR/NR*

* reytingsiz

2008-ci ilin oktyabr ayının 9-da İslandiya Maliyyə Tənzimləmə Orqanı, ölkənin maliyyə bazarında xüsusi duruma əsaslanaraq və İslandiya Parlamentinin müvafiq qərarı ilə "Kaupthing Bank hf."in idarəetməsini öz nəzarəti altına aldığı elan etdi. 8 oktyabr 2008-ci il və 09 fevral 2009-cu il tarixlərində Kaupthing Bank hf.-in istiqrazlarının kredit reytingi müvafiq olaraq Ba1, Caa2 və C-yə düşür.

Bank hesabları

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 sayılı Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 21 dekabr 2001-ci il tarixli 607 sayılı Fərmanı və 1 mart 2005-ci il tarixli 202 sayılı Fərmanı ilə əlavə və dəyişikliklər edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında" Qaydalara uyğun olaraq Fondun valyuta hesabları üzrə hesablaşma hesabları uzunmüddətli kredit reytingi AA- (Standard & Poor's, Fitch) və ya Aa3 (Moody's) kredit reytingi dərəcəsindən aşağı olmayan banklarda saxlanıla bilər.

Azərbaycan Respublikasında Fond bank hesablarını yalnız Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında və Azərbaycan Respublikası Beynəlxalq Bankında açmaqla mümkündür.

Depozitar xidmətlər

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 sayılı Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 21 dekabr 2001-ci il tarixli 607 sayılı Fərmanı və 1 mart 2005-ci il tarixli 202 sayılı Fərmanı ilə əlavə və dəyişikliklər edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında" Qaydalara uyğun olaraq, Fonda qiymətli kağızlar üzrə depozitar xidmətləri uzunmüddətli kredit reytingi A- (Standard & Poor's, Fitch) və ya A3 (Moody's) kredit reytingindən aşağı olmayan kommersiya bankları və ya digər maliyyə qurumları göstərə bilər.

Maliyyə bazarlarında tərəf müqabiləri

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 sayılı Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 21 dekabr 2001-ci il tarixli 607 sayılı Fərmanı və 1 mart 2005-ci il tarixli 202 sayılı Fərmanı ilə əlavə və dəyişikliklər edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında" Qaydalara uyğun olaraq, Fondun beynəlxalq maliyyə bazarlarında tərəf müqabili investisiya dərəcəli uzunmüddətli kredit reytingindən (Baa3 (Moody's) və ya BBB- (Standard & Poor's, Fitch)) aşağı olmayan reytingə malik olan kommersiya bankları və digər maliyyə qurumları ola bilər.

Xarici menecerlər

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 19 iyun 2001-ci il tarixli 511 sayılı Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 21 dekabr 2001-ci il tarixli 607 sayılı Fərmanı və 1 mart 2005-ci il tarixli 202 sayılı Fərmanı ilə əlavə və dəyişikliklər edilmiş "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında" Qaydalara uyğun olaraq Fondun valyuta vəsaitinin idarə edilməsinə xarici menecer cəlb edildikdə xarici menecerin özünün və ya onun əsas təsisçisinin kredit reytingi investisiya dərəcəli kredit reytingindən (Baa3 (Moody's) və ya BBB- (Standard & Poor's, Fitch)) aşağı olmamalı, və ya onun aktivlərinin idarə edilməsində beş ildən az olmayan müsbət təcrübəsi, və yaxud dəyəri 1 milyard ABŞ dolları məbləğindən az olmayan aktivlərin idarə edilməsi sahəsində səriştəsi olmalıdır.

Xarici valyuta riski

Xarici valyuta riski xarici valyuta məzənnəsinin dəyişməsi nəticəsində maliyyə aktivinin dəyərinin dəyişməsi riskidir. Fondun pul vəsaitlərinin hərəkəti və aktivlərinin dəyəri əsas xarici valyutaların məzənnəsinin dəyişməsi riskinə məruz qalır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 dekabr 2010-cu il tarixli 365 sayılı Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "2011-ci ildə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun vəsaitinin istifadə edilməsinin əsas istiqamətləri (proqramı)"na 2011-ci il üçün Fondun investisiya portfelinin valyuta tərkibi (səbəti) üçün tələblər müəyyən edilmişdir. Bu tələblərə uyğun olaraq, Neft Fondunun investisiya portfelinin məcmu dəyərinin 50%-nin ABŞ dollarında ifadə olunan aktivlərə, 40%-nin Avroda ifadə olunan aktivlərə, 5%-nin İngilis funt sterlinqində ifadə olunan aktivlərə, qalan 5%-nin isə A (Standard & Poor's, Fitch) və ya A2 (Moody's) kredit reytingindən aşağı olmayan uzunmüddətli ölkə (suveren borc) reytinginə malik olan ölkələrin valyutalarında, və ya ABŞ dollarında və ya xüsusi çəkiddəki mütənasiblik əsasında bölüşdürülərək ABŞ dolları, Avro və İngilis funt sterlinqində ifadə olunan aktivlərə yerləşdirilməsi müəyyən edilmişdir. Yuxarıdakı tələblərdən kənarlaşma yarandıqda Fond hər rüb başa çatandan sonra 10 iş günü ərzində portfelin valyuta tərkibini yenidən balanslaşdırmalıdır. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə Fondun investisiya portfelinin 52% ABŞ dolları (2010: 53%), 42% - Avro (2010: 41%), 6% - İngilis funt sterlinqində (2010: 5%) yerləşdiyi müəyyən edilmişdir. 2011-ci il yanvar ayının 17-də Investisiya siyasəti ilə müəyyən olunmuş diversifikasiya meyarlarına əsasən Fondun investisiya portfelinin valyuta bölgüsünün yenidən balanslaşdırılması başa çatmışdır.

Aşağıdakı cədvəldə hesabat tarixinə Fondun xarici valyuta məzənnəsi riskinə məruz qalması icmal edilir:

2011	AZN	ABŞ dolları	Avro	İngilis funt sterlinqi	Cəmi
Maliyyə aktivləri					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	133,767	472,799	52,706	111,823	771,095
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	-	11,396,608	9,679,982	1,205,890	22,282,480
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyaları	-	384,102	-	-	384,102
Cəmi maliyyə aktivləri	133.767	12.253.509	9.732.688	1.317.713	23.437.677
Maliyyə öhdəlikləri					
Digər maliyyə öhdəlikləri	103	268	58	-	429
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	103	268	58	-	429
Açıq mövqe	133.664	12.253.241	9.732.630	1.317.713	23.437.248
	0.57%	52.28%	41.53%	5.62%	
2010	AZN	ABŞ dolları	Avro	İngilis funt sterlinqi	Cəmi
Maliyyə aktivləri					
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	70,931	241,046	1,436	370	313,783
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	-	9,417,185	7,502,219	932,416	17,851,820
Cəmi maliyyə aktivləri	70.931	9.658.231	7.503.655	932.786	18.165.603
Maliyyə öhdəlikləri					
Digər maliyyə öhdəlikləri	32	311	-	-	343
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	32	311	-	-	343
Açıq mövqe	70.899	9.657.920	7.503.655	932.786	18.165.260
	0.39%	53.17%	41.31%	5.13%	

Risklərə nəzarət və idarəetmə yuxarıda qeyd edilən limitlərə uyğun olaraq Investisiya Şurası və Fondun Rəhbərliyi tərəfindən həyata keçirilir. Bütün təkliflər/qərarlar Investisiya Şurası tərəfindən hazırlanır və daha sonra Fondun rəhbərliyi tərəfindən təsdiq edilməlidir. Risklərin gündəlik idarə edilməsi Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən həyata keçirilir.

Valyuta riskinə həssaslıq

Aşağıdakı cədvəldə Fondun 31 dekabrda monetar aktivləri və proqnoz edilən pul vəsaitlərinin hərəkətləri üzrə əhəmiyyətli riskləri göstərilir. Təhlil, maliyyə nəticələri haqqında hesabatda bütün digər dəyişən göstəricilər sabit qalmaqla, valyuta məzənnəsinin Azərbaycan manatına qarşı məntiqli baxımdan mümkün dərəcədə hərəkət etməsinin təsirini hesablayır. Xalis aktivlərə/kapitala təsir maliyyə nəticələri haqqında hesabatda təsirdən fərqlənir.

	AZN/ABŞ dolları		AZN/Avro		AZN/İngilis funt sterlini	
	+5.09%	-5.09%	+14.55%	-14.55%	+10%	-10%
31 dekabr 2011	623,690	(623,690)	1,416,097	(1,416,097)	131,771	(131,771)

İl üzrə artıqlıq/(defisitə) təsir

	AZN/ABŞ dolları		AZN/Avro		AZN/İngilis funt sterlini	
	+8.35%	-8.35%	+14.7%	-14.7%	+10%	-10%
31 dekabr 2010	806,436	(806,436)	1,103,037	(1,103,037)	93,279	(93,279)

İl üzrə artıqlıq/(defisitə) təsir

Coğrafi konsentrasiya

2011	Azərbaycan	Avropa	Amerika	Asiya	Afrika	Avstraliya və Okeaniya	Beynəlxalq təşkilatlar	Cəmi
Maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	133,786	546,436	90,873	-	-	-	-	771,095
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	-	15,452,916	3,467,644	1,355,347	193,108	568,832	1,244,633	22,282,480
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyaları	384,102	-	-	-	-	-	-	384,102
Cəmi maliyyə aktivləri	517,888	15,999,352	3,558,517	1,355,347	193,108	568,832	1,244,633	23,437,677
Maliyyə öhdəlikləri								
Digər maliyyə öhdəlikləri	429	-	-	-	-	-	-	429
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	429	-	-	-	-	-	-	429
Xalis mövqe	517,459	15,999,352	3,558,517	1,355,347	193,108	568,832	1,244,633	23,437,248

2010	Azərbaycan	Avropa	Amerika	Asiya	Afrika	Avstraliya və Okeaniya	Beynəlxalq təşkilatlar	Cəmi
Maliyyə aktivləri								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	70,943	212,376	30,464	-	-	-	-	313,783
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	-	12,676,761	2,334,723	902,512	20,372	535,181	1,382,271	17,851,820
Cəmi maliyyə aktivləri	70,943	12,889,137	2,365,187	902,512	20,372	535,181	1,382,271	18,165,603
Maliyyə öhdəlikləri								
Digər maliyyə öhdəlikləri	343	-	-	-	-	-	-	343
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	343	-	-	-	-	-	-	343
Xalis mövqe	70,600	12,889,137	2,365,187	902,512	20,372	535,181	1,382,271	18,165,260

Faiz dərəcəsi riski

31 dekabr 2011-ci il tarixinə depozitlər və borc qiymətli kağızları faiz gəliri gətirən idi və bu səbəbdən də onlar faiz dərəcəsi riskinə məruz qalmışdır. Fond bu riski maliyyə bazarlarındakı vəziyyətdən asılı olaraq, investisiya portfelinəki aktivlərin dərəcəsinə tədricən artırmaq və ya azaltmaqla idarə edir. Risklərə nəzarət və idarəetmə yuxarıda qeyd edilən limitlərə uyğun olaraq İnvestisiya Şurası və Fondun rəhbərliyi tərəfindən həyata keçirilir. Bütün təkliflər/qərarlar İnvestisiya Şurası tərəfindən hazırlanır və daha sonra Fondun rəhbərliyi tərəfindən təsdiq edilməlidir. Risklərin gündəlik idarə edilməsi Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən həyata keçirilir.

Aşağıdakı cədvəldə faiz dərəcəsi 1% dəyişərkən Fondun maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliyin xalis təsiri göstərilir. Faiz dərəcəsi riskinin həssaslığının təhlili "dəyişkən risk göstəricisində məntiqi baxımdan mümkün dəyişiklik" əsasında həyata keçirilmişdir. Belə dəyişmənin dərəcəsi rəhbərlik tərəfindən təyin edilir və rəhbərliyə təqdim edilən risk hesabatlarında əks etdirilir.

Vergidən əvvəl artıqlığa/(defisitə) təsiri:

	31 dekabr 2011		31 dekabr 2010	
	Faiz dərəcəsi+1%	Faiz dərəcəsi-1%	Faiz dərəcəsi+1%	Faiz dərəcəsi-1%
Aktivlər:				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	15	(15)	-	-
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	(81,843)	81,843	(90,466)	90,466
Vergidən əvvəl artıqlığa/(defisitə) xalis təsir	(81.828)	81.828	(90.466)	90.466

Həssaslıq analizi ilə bağlı məhdudiyyətlər

Yuxarıdakı cədvəllər digər ehtimallarda dəyişikliklər olmadıqda əsas ehtimalların dəyişməsinin təsirini əks etdirir. Əslində cədvəldə qeyd edilən ehtimallarla digər faktorlar arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. Qeyd etmək lazımdır ki, cədvəldəki həssaslıq göstəriciləri xətti funksiya üzrə hesablanır və valyuta məzənnəsinin daha çox və ya az dəyişməsinə qarşı həssaslığı cədvəldə göstərilən rəqəmlər əsasında birbaşa interpolasiya və ekstrapolyasiya edilə bilməz.

Həssaslıq analizi Fondun aktivlərinin və öhdəliklərinin fəal şəkildə idarə edildiyini nəzərə almır. Bundan əlavə, Fondun maliyyə vəziyyəti bazarda dəyişikliklər baş verdikdə dəyişə bilər. Məsələn, Fondun maliyyə riskinin idarə edilməsi strategiyası bazardakı dəyişikliklərə qarşı həssaslığın idarə edilməsini nəzərdə tutur. Bazardakı dəyişikliklər müəyyən həddi keçəndə Fondun rəhbərliyi bəzi investisiyaları satmaq, investisiya portfelinin strukturunu dəyişdirmək və ya müəyyən sığortalayıcı addımlar atmaq kimi qərarlar həyata keçirə bilər. Nəticədə, ehtimallardakı dəyişikliklər öhdəliklərə heç bir təsir göstərməyə bilər, aktivlər isə balans hesabatında bazar qiyməti ilə dəyərləndiriləcək. Belə hallarda aktivlər və öhdəliklər üçün müxtəlif qiymətləndirmə bazasından istifadə edilməsi xalis aktivlərin dəyişməsinə gətirib çıxara bilər.

Yuxarıda qeyd edilən həssaslıq təhlilləri ilə bağlı digər məhdudiyyətlərə aşağıdakılar daxildir: yaxın dövrdə mümkün bazar dəyişiklikləri ilə bağlı hər hansı əminlik olmadan qabaqcadan verilən və yalnız Fondun mövqeyini əks etdirən potensial riskin nümayiş etdirilməsi üçün hipotetik bazar dəyişikliklərindən istifadə və bütün faiz dərəcələrinin eyni qaydada hərəkət etməsi ehtimalı.

Likvidlik riski

Fondun siyasəti hər bir şəraitdə Fondun öhdəliklərini ödəmək üçün likvidliyin lazım olan səviyyədə saxlanılmasından ibarətdir.

Aşağıdakı cədvəldə balansdakı əməliyyatlar üzrə Fondun aktivlərinin likvidlik riski təhlili öz əksini tapmışdır:

2011	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Müddətsiz	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	771,095	-	-	-	-	-	771,095
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	2,017,784	2,461,882	5,157,833	12,200,388	424,631	19,962	22,282,480
Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə investisiyaları	29,897	-	27,246	136,233	190,726	-	384,102
Cəmi maliyyə aktivləri	2.818.776	2.461.882	5.185.079	12.336.621	615.357	19.962	23.437.677
Maliyyə öhdəlikləri							
Digər maliyyə öhdəlikləri	429	-	-	-	-	-	429
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	429	-	-	-	-	-	429
Likvidlik intervalı	2.818.347	2.461.882	5.185.079	12.336.621	615.357	19.962	23.437.248
2010	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilədək	5 ildən çox	Müddətsiz	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	313,783	-	-	-	-	-	313,783
Artıqlıq və ya defisitdə əks olunan ədalətli dəyəri ilə hesablanmış maliyyə aktivləri	562,704	1,547,613	3,953,441	11,038,575	729,870	19,617	17,851,820
Cəmi maliyyə aktivləri	876.487	1.547.613	3.953.441	11.038.575	729.870	19.617	18.165.603
Maliyyə öhdəlikləri							
Digər maliyyə öhdəlikləri	343	-	-	-	-	-	343
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	343	-	-	-	-	-	343
Likvidlik intervalı	876.144	1.547.613	3.953.441	11.038.575	729.870	19.617	18.165.260

Qiymət riski

Qiymət riski hər hansı qiymətli kağıza və ya onun emitentinə və ya ümumiyyətlə bazara təsir göstərən faktorlara görə maliyyə alətinin bazar qiymətinin dəyişməsi riskidir. Fondun aktivləri ümumi və xüsusi bazar faktorlarının təsiri nəticəsində qiymət riskinə məruz qalır.

Fond qiymət riskini bazarda şəraitin pisləşməsindən əmələ gələ biləcək itkilərin periodik hesablanması və aktivlərin idarə edilməsində "stop-loss" limitlərinin, marja və əlavə zəmanət tələblərinin tətbiq edilməsi ilə idarə edir.

Risklərə nəzarət və idarəetmə yuxarıda qeyd edilən limitlərə uyğun olaraq İnvestisiya Şurası və Fondun Rəhbərliyi tərəfindən həyata keçirilir. Bütün təkliflər/qərarlar İnvestisiya Şurası tərəfindən hazırlanır və daha sonra Fondun rəhbərliyi tərəfindən təsdiq edilməlidir. Risklərin gündəlik idarə edilməsi Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən həyata keçirilir.

	31 dekabr 2011		31 dekabr 2010	
	Qiymətli kağızların qiymətində 1% artım	Qiymətli kağızların qiymətində 1% azalma	Qiymətli kağızların qiymətində 1% artım	Qiymətli kağızların qiymətində 1% azalma
Vergidən əvvəl artıqlığa/ (defisitə) təsir	221,237	(221,237)	177,154	(177,154)
Xalis aktivlərə /kapitala təsir	176,990	(176,990)	141,723	(141,723)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuza xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Fond bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Fond bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, o cümlədən daxili auditin istifadə edilməsi daxildir.

19. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar

"Əlaqəli tərəflərin açıqlamaları" haqqında İSMUBS 20-də müəyyən edildiyi kimi əlaqəli tərəflər və ya əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar dedikdə birbaşa və ya dolaylı şəkildə bir və ya daha çox vasitəçilər vasitəsilə nəzarət edən, və ya nəzarət edilən, və ya Fondun ümumi nəzarəti altında olan; Fonda mühüm təsir göstərmək üçün Fonda payı olan və Fonda birgə nəzarət edən tərəflər nəzərdə tutulur.

Bütün dövlət müəssisələri Fondun ümumi nəzarəti altında olan müəssisələr hesab olunur. Həmin müəssisələrlə əməliyyatlar aşağıda əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar kimi təqdim edilir:

Əlaqəli tərəflər	İl	Əlaqəli tərəflərdən daxilolmalar	Əlaqəli tərəflərə köçürülmələr	Əlaqəli tərəflər üzrə kreditör borcları	Əlaqəli tərəflər üzrə debitor borcları	Əlaqəli tərəflərlə bank hesabları	Mənfəət vergisi	Əlaqəli tərəflərlə balansdan kənar hesabları
Azərbaycan Respublikası	2011	15,359,148	-	-	-	-	-	-
Dövlət Neft Şirkəti	2010	12,761,120	-	-	-	-	-	-
Dövlət Büdcəsi	2011	-	9,000,000	-	20,117	-	-	-
	2010	-	5,915,000	-	12,952	-	-	-
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi	2011	-	-	-	-	-	-	276,107
	2010	-	-	-	-	-	-	274,874
"Azərbaycan meliorasiya və su təsərrüfatı" ASC	2011	-	199,998	-	-	-	-	-
	2010	-	130,999	-	-	-	-	-
Nəqliyyat Nazirliyi	2011	-	161,926	-	-	-	-	-
	2010	-	12,420	-	-	-	-	-
Azərbaycan Respublikası Qaçqınların və Məcburi köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi və Məcburi köçkünlərin Sosial İnkişaf Fondu	2011	-	139,974	-	-	-	-	-
	2010	-	104,948	-	-	-	-	-
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı	2011	-	-	-	-	133,755	-	-
	2010	-	-	-	-	70,889	-	-
"Azərsu" ASC	2011	-	32,567	-	-	-	-	-
	2010	-	199,618	-	-	-	-	-
Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi	2011	-	14,999	-	-	-	-	-
	2010	-	9,605	-	-	-	-	-
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı	2011	-	-	-	-	31	-	-
	2010	-	-	-	-	54	-	-

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar 10, 11 və 20-ci qeydlərdə tam şəkildə əks olunmuşdur.

Əsas idarəedici heyət

Baş rəhbərlik qrupu Fondun İcraçı Direktorundan və idarə rəhbərlərindən ibarətdir. Baş rəhbərlik qrupu üzvlərinin məcmu haqqı və bu kateqoriya daxilində tam məşğulluq ekvivalenti əsasında müəyyən edilən və ödəniş alan rəhbərlərin sayı aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2011	2010
Məcmu ödənişlər	87	122
Şəxslərin sayı	3	3

20. Təəhhüdlər və şərti öhdəliklər

Balansdankənar əməliyyatlar

11 avqust 2006-cı il tarixdə Fond ilə Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi arasında sərbəst (qalıq) büdcə vəsaitlərin etibarlı idarəetməyə verilməsi haqqında Aktivlərin İdarə Edilməsi Müqaviləsi imzalanmışdır. Bu müqaviləyə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin sərbəst büdcə vəsaitləri Fonda köçürülməli və Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi ilə müqavilədə göstərilmiş aktivlərin idarə edilməsi qaydaları əsasında Fondun idarə edilməsinə verilməlidir. Fond bu aktivləri əvəzsiz olaraq öz adından və Maliyyə Nazirliyinin xeyrinə, onun xərcləri və riskləri hesabına idarə edir. 31 dekabr 2011-ci il tarixinə bu müqavilə əsasında qəbul edilmiş vəsait hesablanmış faizi də daxil olmaqla 276,107 min manat (ABŞ dolları ilə 284,687 min, Avro ilə 51,068 min və İngilis funt sterlinqi ilə 184 min) (2010-cu ildə manatla 274,874 min (ABŞ dolları ilə 277,263 min, Avro ilə 50,587 min və İngilis funt sterlinqi ilə 183 min)) təşkil etmişdir.

Hüquqi prosedurlar

2004-cü ildə Azərbaycan Respublikası Rabitə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti və Fond da daxil olmaqla Azərbaycan Respublikasının hökumətinə qarşı cəmi təxminən altı milyon ABŞ dolları məbləğində məhkəmə iddiası qaldırılmışdır. Bu məhkəmə iddiası bir xarici bank ("İddiaçı") tərəfindən Niderlandın Rotterdam Dairə Məhkəməsində qaldırılmışdır. 24 dekabr 2008-ci il tarixli aralıq qərarda məhkəmə iddiaçı banka iddianın əsasını təşkil edən faktlarla bağlı sübutlar təqdim etməyi tapşırılmışdır. Daha sonra 17 fevral 2010-cu il tarixli qərarda ("Qərar") Məhkəmə İddiaçı Bankın iddialarını rədd etmişdir. Hazırda həmin işə apelyasiya instansiyasında baxılır. Fondun rəhbərliyi hesab edir ki, iddianın həll olunmasında yarana bilən ödənişlərin ehtimalı yoxdur, bu səbəbdən də bununla bağlı hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergilər

Azərbaycan vergi qanunvericiliyində mənfəət vergisi hesablanarkən müəyyən maddələrin müxtəlif mənada başa düşülməsi ehtimal edilə bilər, bu da Fondun üzərində müəyyən əlavə vergi, cərimə və faiz daxil olmaqla əlavə öhdəliklərin yaranmasına şərait yarada bilər. Vergi orqanları mənfəət, əlavə dəyər vergisi, gəlir, mənbədən və sair vergilərin hesablanmasını yalnız son 3 təqvim ili üzrə yoxlamaq hüququna malikdir. Fondun son vergi yoxlaması 2010-cu ildə Hesablama Palatası tərəfindən aparılmış və 2008-ci və 2009-cu təqvim illərini əhatə etmişdir. Fondun rəhbərliyi inanır ki, bütün vergi ödəmələri yerinə yetirilib və buna görə heç bir ehtiyatın yaradılması tələb olunmur.

Əməliyyat mühiti

Fond Azərbaycan Respublikasında təsis olunmuşdur və əsas fəaliyyətini bu ölkədə aparır. Azərbaycan Respublikasında biznes mühitinə təsir edən qaydalar və qanunlara dəyişikliklərə məruz qaldıqda qanuni, idarəetmə və siyasi mühitlərdə baş verə biləcək mənfi dəyişikliklər Fondun aktivlərini və əməliyyatlarını riskə məruz qoya bilər.

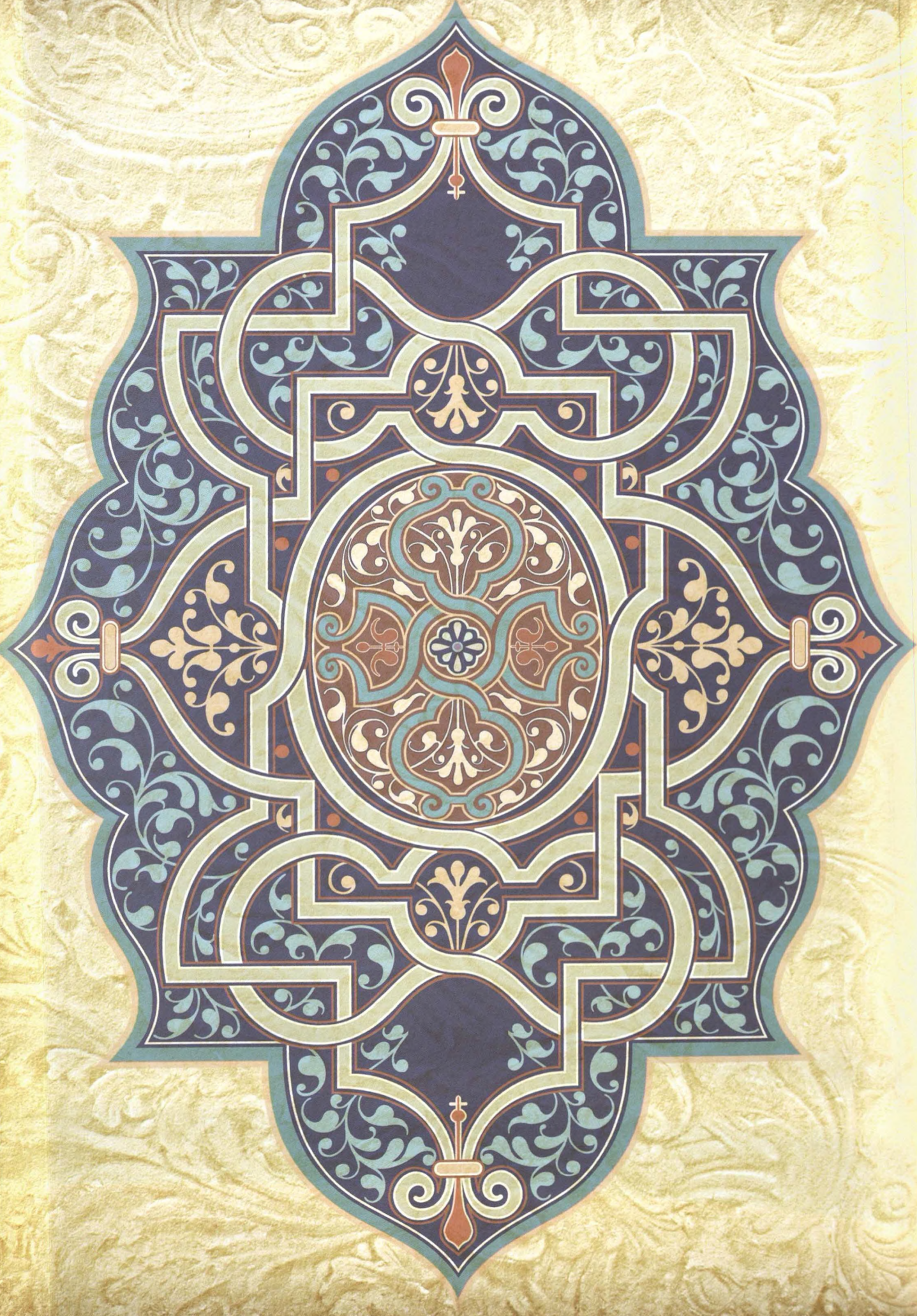
21. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr

Debitor borcları və köçürmələr

"Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun 2012-ci il üçün Büdcəsinin təsdiq edilməsi haqqında" 29 dekabr 2011-ci il tarixli 570 sayılı Fərmanına uyğun olaraq Fondun 2012-ci il büdcəsinin gəlirləri 10,697,031 min manat, xərcləri isə 10,751,304 min manat məbləğində təsdiq edilmişdir. Fondun 2012-ci il büdcəsində aşağıdakı əsas növ xərclər nəzərdə tutulub:

- Azərbaycan Respublikasının Dövlət Büdcəsinə köçürmə – 9,905,000 min manat;
- Qaçqınların və məcburi köçkünlərin sosial-məişət məsələləri ilə bağlı bezi tədbirlərin maliyyələşdirilməsi – 300,000 min manat;
- Bakı-Tiflis-Qars yeni dəmir yol xəttinin çəkilməsi – 252,484 min manat;
- Samur-Abşeron suvarma sisteminin yenidən qurulması – 200,000 min manat;
- 2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramının maliyyələşdirilməsi – 20,000 min manat;
- Fondun idarə edilməsi ilə bağlı xərclər – 73,820 min manat.

ƏLAVƏ

SUVEREN FONDLAR (SF) “SANTYAQO PRİNSİPLƏRİ” ÜMUMİ QƏBUL OLUNMUŞ PRİNSİP VƏ NORMALAR (ÜQPN) ÜZRƏ QİYMƏTLƏNDİRMƏ

May, 2012

Prinsiplər/Alt-prinsiplər

Cavablar

A. Hüquqi Əsaslar, Məqsədlər və Makroiqtisadi Siyasətlə Əlaqələndirmə

Prinsip 1.

SF-in hüquqi əsasları möhkəm olmalı, onun effektiv fəaliyyətini və məqsədlərinə nail olmasını dəstəkləməlidir.

ARDNF-nin hüquqi əsasları Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu haqqında Əsasnamə”də (bundan sonra “ARDNF-nin Əsasnaməsi”) aydın şəkildə təyin olunmuşdur.

Alt-prinsip 1.1.

SF-in hüquqi əsasları SF-in və onun əməliyyatlarının hüquqi cəhətdən möhkəmliyini təmin etməlidir.

ARDNF büdcədən kənar dövlət təsisatı, hüquqi şəxsdir və onun fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları, Prezidentin fərman və sərəncamları və “ARDNF-nin Əsasnaməsi” rəhbər tutulur.

Alt-prinsip 1.2.

SF-in hüquqi bazasının və strukturunun, eləcə də SF ilə digər dövlət orqanları arasında hüquqi əlaqələrin əsas xüsusiyyətləri ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.

ARDNF-nin hüquqi əsasları, strukturu və digər dövlət qurumları ilə əlaqələrinə dair bütün hüquqi sənədlər ictimaiyyətə açıqlanır və Fondun rəsmi internet sahifəsindən əldə oluna bilər.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25>
<http://www.oilfund.az/az/content/13>

Prinsip 2.

SF-in fəaliyyətinin məqsədi aydın şəkildə müəyyən olunmalı və ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.

ARDNF-nin yaradılmasının əsas məqsədi neft və qaz sazişlərinin icrasından əldə olunan gəlirlərin toplanmasını və səmərəli idarə olunmasını təmin etməkdir.

ARDNF-nin əsas vəzifələri ölkədə makroiqtisadi stabilliyin (valyuta daxilolmalarının mənfi təsirlərinin neytrallaşdırılması) qorunması və vəsaitlərin indiki və gələcək nəsillər üçün toplanıb artırılmasıdır.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25/9>
<http://www.oilfund.az/az/content/3>

Prinsip 3.

SF-in fəaliyyətinin ölkədə birbaşa makroiqtisadi təsirləri olarsa, bu fəaliyyətin ümumi makroiqtisadi siyasətin tərkib hissəsi olmasını təmin etmək məqsədi ilə, o, yerli maliyyə və pul-kredit orqanları ilə yaxından əlaqələndirilməlidir.

ARDNF-in qanunvericiliyinə əsasən Fondun vəsaitləri Azərbaycan Respublikası daxilində investisiya edile bilməz. Fondun xərcləri Milli Məclis tərəfindən təsdiq olunan icmal büdcənin tərkib hissəsidir.

Büdcə Sistemi Haqqında qanuna əsasən icmal büdcə müvafiq dövlət qurumları ilə (Maliyyə Nazirliyi, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi və s.) məsləhətləşmələr və ARDNF-in iştirakı ilə hazırlanır.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>
<http://www.oilfund.az/az/content/25/156>

Prinsip 4.

SF-in maliyyələşmə və vəsaitlərinin xərclənməsinə dair ümumi yanaşmaya uyğun olaraq dəqiq və ictimaiyyət üçün açıq olan siyasət, qaydalar, prosedurlar və ya mexanizmləri olmalıdır.

ÜQPT 4.1 Alt-prinsip

SF-in maliyyələşmə mənbələri ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.

Fondun maliyyələşmə və vəsaitlərinin xərclənməsinə dair prosedur qaydalar "ARDNF-nin Əsasnaməsi" və "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun (büdcə) gəlir və xərclər proqramının tərtibi və icrası qaydaları"nda (bundan sonra "ARDNF-nin büdcəsinə dair qaydalar") aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur. Bu qaydalar Neft Fondunun rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilmişdir.

ÜQPT 4.2 Alt-prinsip

SF-in vəsaitlərinin xərclənməsinə aid ümumi yanaşma ictimaiyyət üçün açıq olmalıdır.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:

<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>

<http://www.oilfund.az/az/content/25/156>

Prinsip 5.

SF-ə aid müvafiq statistik məlumatlar Fondun ali idarəedici orqanına və ya lazım olan hallarda makroiqtisadi məlumatlar sistemində daxil edilməsi məqsədi ilə digər lazımi orqanlara vaxtli-vaxtında təqdim olunmalıdır.

ARDNF-yə aid statistik məlumatlar aylıq əsasda Prezident Administrasiyasına və Maliyyə Nazirliyinə, rüblük və illik əsasda Dövlət Statistika Komitəsinə göndərilir. Fond həmçinin özünün gəlir və xərcləri ilə bağlı məlumatları Hesablama Palatasına və digər müvafiq məlumatları Vergilər Nazirliyinə, Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna və digər əlaqəli dövlət orqanlarına təqdim edir. Əlavə olaraq, Fond öz fəaliyyəti ilə bağlı müvafiq məlumatları müntəzəm olaraq Dünya Bankına və Beynəlxalq Valyuta Fonduna təqdim edir.

ARDNF-nin fəaliyyəti ilə bağlı bütün məlumatlar (audit olunmuş illik hesabatlar, rüblük hesabatlar və s.) Fondun rəsmi internet sahifəsi vasitəsilə ictimaiyyətə çatdırılır.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>
<http://www.oilfund.az/az/account>

B. İnstitusional əsaslar və İdarəetmə strukturu

Prinsip 6.

SF güclü idarəetmə strukturuna malik olmalı və bu idarəetmə strukturu Fondun məqsədlərini həyata keçirmək üçün hesabatlılıq və əməliyyat müstəqilliyini dəstəkləyən rol və öhdəliklərin aydın və effektiv bölgüsünü təmin etməlidir.

ARDNF-nin üç-pilləli idarəetmə strukturu var və ölkə Prezidenti ali idarəetmə səlahiyyətlərinə malikdir.

ARDNF-nin fəaliyyətinə nəzarəti Baş Nazirin sədrlik etdiyi Müşahidə Şurası həyata keçirir. Müşahidə Şurasının digər üzvləri Milli Məclis sədrinin müavini, Maliyyə Naziri, İqtisadi İnkişaf Naziri, Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin sədri, İqtisadi siyasət məsələləri üzrə Dövlət müşaviri və Milli Elmlər Akademiyasının Prezidentidir.

ARDNF-in əməliyyat idarəetməsi İcraçı Direktora həvalə olunmuşdur. Ölkə Prezidenti, Müşahidə Şurası və İcraçı Direktorun hüquq və vəzifələri "ARDNF-nin Əsasnaməsi"ndə aydın şəkildə göstərilmişdir.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>

Prinsip 7.

Ali idarəedici orqan SF-in məqsədlərini müəyyən etməli, aydın şəkildə müəyyən olunmuş prosedurlara əsasən Fondun idarəetmə orqan(lar)ının üzvlərini təyin etməli və SF-in əməliyyatları üzərində nəzarəti həyata keçirməlidir.

ARDNF-nin məqsədləri Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən təsdiq edilmiş "ARDNF-nin Əsasnaməsi"ndə aydın şəkildə müəyyən edilmişdir. Ölkə Prezidenti Fondun Müşahidə Şurasının üzvlərini və İcraçı Direktoru təyin edir.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>

Prinsip 8.

İdarəetmə orqan(lar)ı SF-in maraqları çərçivəsində fəaliyyət göstərməli və öz funksiyalarını həyata keçirmək üçün aydın şəkildə müəyyən olunmuş mandata, müvafiq səlahiyyət və səriştəyə malik olmalıdır.

Fondun Müşahidə Şurasının müvafiq səlahiyyətini təmin etmək üçün, Müşahidə Şurası Milli Məclis, Hökumət və Elmlər Akademiyasının nümayəndələrindən təşkil olunur. Müşahidə Şurasının bütün vəzifələri müvafiq normativ qanunvericilikdə aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>

Prinsip 9.

SF-in əməliyyat idarəetməsinin strategiyalarını müstəqil əsasda və aydın şəkildə müəyyən olunmuş öhdəliklərə uyğun olaraq həyata keçirməlidir.

"ARDNF-nin Əsasnaməsi", "Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun valyuta vəsaitinin saxlanması, yerləşdirilməsi və idarə edilməsi haqqında Qaydalar" (bundan sonra "İnvestisiya qaydaları") və "ARDNF-nin büdcəsinə dair qaydalar" İcraçı Direktorun rol və öhdəliklərini aydın şəkildə müəyyən edir.

Bu rol və öhdəliklərə müvafiq olaraq, İcraçı Direktor Fondun əməliyyat idarəetməsində müstəqilliyə malikdir.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>

Prinsip 10.

SF-in əməliyyatlarına dair hesabatlılıq sistemi müvafiq qanunvericilik, nizamnamə, digər təsisat sənədləri və ya idarəetmə razılaşmasında aydın şəkildə müəyyən olunmalıdır.

ARDNF-də hesabatlılıq sistemi "ARDNF-nin Əsasnaməsi", "İnvestisiya qaydaları" və "ARDNF-nin büdcəsinə dair qaydalar"da aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur. Fondun fəaliyyətini əks etdirən rüblük hesabatlar və audit olunmuş illik hesabatlar müntəzəm olaraq hazırlanaraq ictimaiyyətə açıqlanır. ARDNF-nin fəaliyyətinə dair bütün məlumatlar Fondun daimi yenilənən rəsmi internet sahifəsində mövcuddur. Fond həmçinin vaxtaşırı olaraq mətbuat konfransları təşkil edir.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>
http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_guid.pdf
<http://www.oilfund.az/az/content/25/156>

Prinsip 11.

SF-in əməliyyatları və fəaliyyəti üzrə illik hesabatı və onu müşaiyət edən maliyyə hesabatları nizamlı şəkildə tanınmış beynəlxalq və ya Milli mühasibat standartlarına uyğun olaraq hazırlanmalıdır.

ARDNF fəaliyyətə başladığı ildən illik hesabatlar və onu müşaiyət edən maliyyə hesabatlarını hazırlamışdır.

Fondun bütün illik hesabatları və onu müşaiyət edən, müntəzəm qaydada Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına (IFRS) uyğun olaraq hazırlanan maliyyə hesabatları ARDNF-in rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilir.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>
<http://www.oilfund.az/az/account>

Prinsip 12.

SF-in əməliyyatları və maliyyə hesabatları beynəlxalq və ya milli audit standartlarına uyğun olaraq ardıcıl surətdə illik audit olunmalıdır.

ARDNF fəaliyyətə başladığı ildən nüfuzlu müstəqil audit şirkətləri tərəfindən audit olunur. ARDNF-nin fəaliyyətinə dair bütün illik hesabatlar və onu müşaiyət edən maliyyə hesabatları Fondun rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilir.

ARDNF-də eyni zamanda müntəzəm olaraq daxili audit hesabatlarını hazırlayan daxili auditor fəaliyyət göstərir.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>
<http://www.oilfund.az/az/account>

Prinsip 13.

Peşəkar və etik standartlar aydın şəkildə müəyyən olunmalı, SF-in idarəetmə orqanının, rəhbərliyinin və işçi heyətinin üzvlərinə bildirilməlidir.

Davranış və etik standartlar "Investisiya qaydaları"nda aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur.

Fondun vəzifəli şəxsləri və əməkdaşlarının peşə davranışı Beynəlxalq Maliyyə Bazarları Assosiasiyasının (ACI, Paris) Davranış Məcəlləsi ilə təsbit edilmiş etik normalara və davranış qaydalarına uyğun gəlməlidir.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_guide.pdf

Prinsip 14.

SF-in əməliyyatlarının idarə olunması məqsədi ilə üçüncü tərəflərlə qurulmuş bütün münasibətlər maliyyə və iqtisadi əsaslara söykənməli, eyni zamanda aydın qayda və prosedurlara əsaslanmalıdır.

Fondun üçüncü tərəflərlə əlaqəli fəaliyyəti maliyyə və iqtisadi əsaslara söykənir. Fondun "Investisiya qaydaları" və "Investisiya siyasəti" üçüncü tərəflərlə münasibətlərini tənzimləyir.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_guide.pdf
http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_policy.pdf

Prinsip 15.

SF fəaliyyət və əməliyyatlarını həyata keçirdiyi ölkələrin bütün normativ qaydalarına və şəffaflıq tələblərinə riayət etməlidir.

Fond əməliyyat və fəaliyyətlərini həyata keçirdiyi ölkələrin bütün müvafiq normativ qaydalarına və şəffaflıq tələblərinə riayət edir.

Prinsip 16.

SF-in idarəetmə strukturu, məqsədləri, eləcə də SF-in ali idarəedici orqandan əməliyyat müstəqilliyi ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.

Fondun idarəetmə strukturu, məqsədləri və əməliyyat müstəqilliyi müvafiq qanunvericilikdə aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>

Prinsip 17.

SF, beynəlxalq maliyyə bazarlarında sabitliyin təmin edilməsinə dəstək vermək, eləcə də investisiya etdiyi ölkələrdə etibarını artırmaq zəminində öz fəaliyyətinin iqtisadi və maliyyə istiqamətlərinə dair müvafiq maliyyə məlumatlarını ictimaiyyətə açıqlamalıdır.

Fondun illik olaraq hazırlayıb, ictimaiyyətə açıqladığı hesabatlarda eyni zamanda audit olunmuş maliyyə hesabatları da yer alır.

Rüblük hesabatlar və Fondun fəaliyyətinə dair bütün digər maliyyə məlumatları Fondun rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilir. Fondun vəsaitinin ümumi məbləği, vəsaitlərinin bölüşdürülməsi, seçilmiş bəncmark, illik gəlirlilik səviyyəsi və s. bu kimi maliyyə məlumatlarına daxildir.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/account>
<http://www.oilfund.az/az/content/20/249>

Prinsip 18.

SF-in investisiya siyasəti aydın, eyni zamanda ali idarəedici orqan və ya idarəetmə orqan(lar)ı tərəfindən müəyyən olunan Fondun məqsədlərinə, risk dözümlülüyünə, investisiya strategiyasına uyğun olmalı və fundamental portfel idarəetməsi prinsiplərinə əsaslanmalıdır.

Alt-prinsip 18.1.

İnvestisiya siyasəti SF-in maliyyə risklərinin səviyyəsini və borclanmadan mümkün istifadəni müəyyən etməlidir.

Alt-prinsip 18.2.

İnvestisiya siyasəti daxili və (ya) xarici investisiya menecerlərindən hansı dərəcədə istifadə olunma səviyyəsini, onların fəaliyyət və səlahiyyət çərçivələrini, eyni zamanda onların seçilməsi və icrasına nəzarət prosesini təyin etməlidir.

Alt-prinsip 18.3.

SF-in Investisiya siyasətinin məzmunu ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.

Fondun investisiya və risklərin idarə olunması siyasəti "İnvestisiya Qaydaları"na və hər il Müşahidə Şurası tərəfindən baxıldıqdan sonra Prezident tərəfindən təsdiq olunan "İnvestisiya Siyasəti"ne əsaslanır.

Maliyyə riski üzrə tələblər Neft Fondunun "İnvestisiya Qaydaları"nda təyin olunmuşdur ki, bu qaydalara görə də ARDNF hər hansı bir borclanmadan istifadə edə bilməz. Derivativlər (svop, forvard, fyuçers və s.) yalnız mümkün riskin minimuma endirilməsi (hedcinq) və ya investisiya portfelinin valyuta tərkibinin və aktivlər strukturunun optimallaşdırılması məqsədi ilə istifadə oluna bilər.

Xarici menecerlərlə əlaqəli bütün məsələlər Fondun fəaliyyətinə dair müvafiq sənədlərdə aydın şəkildə müəyyən olunmuşdur. Fondun xarici menecerləri yalnız "İnvestisiya Qaydaları" çərçivəsində təyin olunan aktiv növlərinə investisiya edə bilərlər. Xarici menecerlərin təyin olunması "Dövlət Satınalmaları" haqqında Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyinə uyğun olaraq həyata keçirilir. Xarici menecerlər menecerin kredit reytingi, idarə olunmada olan aktivlərin həcmi, aktivlərin idarə olunması sahəsində təcrübə, təklif olunan gəlirlilik və risk dərəcəsi, təklif olunan ödəniş norması və s. kimi meyarlar əsasında seçilir. Xarici menecerlərin investisiya fəaliyyətinin onların mandatına uyğunluğu gündəlik əsasda, portfellerinin gəlirliliyi isə aylıq əsasda yoxlanılır.

Fondun "İnvestisiya Qaydaları" və "İnvestisiya Siyasəti" Fondun rəsmi internet sahifəsi vasitəsi ilə ictimaiyyətə açıqlanır.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_guide.pdf
http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_policy.pdf

Prinsip 19.

SF-in investisiya qərarları Fondun investisiya siyasətinə uyğun olaraq risklər nəzərə alınmaqla gəlirlərin maksimumlaşdırılmasına istiqamətlənməli, eləcə də maliyyə və iqtisadi əsaslara söykənməlidir.

Alt-prinsip 19.1.

Əgər investisiya qərarları iqtisadi və maliyyə əsaslarına malik olmazsa, bu qərarlar, investisiya siyasətində aydın şəkildə əks olunmalı və ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.

Alt-prinsip 19.2.

SF-in vəsaitlərinin idarə edilməsi bu sahədə özünü doğrultmuş, qabaqcıl prinsiplərə əsaslanmalıdır.

Prinsip 20.

SF, özəl qurumlarla rəqabət şəraitində iken hər hansı xüsusi əhəmiyyətli informasiyadan və ya dövlətin təsir vasitələrindən faydalanmamalıdır.

"İnvestisiya Siyasəti"ne əsasən Fondun investisiya qərarları risklər nəzərə alınmaqla gəlirliliyin maksimumlaşdırılması məqsədinə əsaslanır. Fondun bütün investisiyaları vəsaitlərin idarə olunması sahəsində qabaqcıl təcrübəyə əsasən sırf iqtisadi və maliyyə qərarlarına söykənir.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_policy.pdf

"ARDNF-nin Əsasnaməsi"ne əsasən Fond daxili bazarda investisiya edə bilməz. "İnvestisiya Qaydaları"na əsasən ARDNF öz investisiya qərarlarını tam müstəqil şəkildə qəbul edir. ARDNF-nin hüquqi əsasları onun hər hansı xüsusi əhəmiyyətli informasiyadan istifadəsinin qarşısını alır.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_guide.pdf
<http://www.oilfund.az/az/content/25/154>

Prinsip 21.

SF səhmdar mülkiyyət hüquqlarını onun səhmlərə investisiya dəyərinin əsas elementi hesab edir. SF öz səhmdar hüquqlarından istifadə etdikdə, bunu SF-in investisiya siyasətinə uyğun şəkildə, investisiyaların maliyyə dəyərində ziyan vurmada həyata keçirməlidir.

SF, onun səhmdar hüquqlarından istifadəsini müəyyən edən əsas meyarlar da daxil olmaqla, səsvermə hüququna sahib, katirovka olunmuş qurumların səhmlərinə ümumi yanaşmanı ictimaiyyətə açıqlamalıdır.

Fondun vəsaitləri əsasən sabit gəlirli qiymətli kağızlara investisiya edilmişdir. Bununla belə, Fond yaxın zamanlarda səhmlərə investisiya etməyi planlaşdırır və bu istiqamətdə səhmdar hüquqlarının həyata keçirilməsi üzrə daxili siyasət və prosedurlar hazırlanır. Fondun internet sahifəsi vasitəsi ilə ictimaiyyətə açıq olacaq bu siyasət və prosedurlar "İnvestisiya siyasəti"yə uyğun olacaq və Fondun investisiyalarının maliyyə dəyərində ziyan vurmayacaq.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_policy.pdf

Prinsip 22.

SF, onun investisiya fəaliyyəti ilə bağlı riskləri müəyyən edən, qiymətləndirən və idarə edən struktura malik olmalıdır.

Alt-prinsip 22.1.

Risklərin idarə edilməsi sistemi etibarlı informasiyaya və müntəzəm hesabatvermə sistemlərinə əsaslanmalı və bunlar da öz növbəsində müvafiq risklərin məqbul hesab olunan ölçü və səviyyələrdə, nəzarət və həvəsləndirmə mexanizmləri, davranış kodeksləri, biznesin davamlı planlaşdırılması və müstəqil audit funksiyası çərçivəsində monitorinq və idarə edilməsinə imkan verməlidir.

Alt-prinsip 22.2.

SF-in risklərin idarə edilməsi sistemində ümumi yanaşması ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.

ARDNF-də ayrıca bir departament (Risklərin idarə edilməsi departamenti) risklərin müəyyən edilməsi, qiymətləndirilməsi və idarə olunmasına cavabdehdir. Risklərin idarə edilməsi departamentinin öhdəliklərinə bazar və kredit riskinin ölçülməsi, gəlirliliyin hesablanması və hesabat vermə daxildir.

Bazar riski aşağıdakılar vasitəsi ilə nəzarətdə saxlanılır: faiz dərəcəsi həssaslıq təhlili ("key rate" durasiya, PV01 və s.), riskin mərkəzləşməsinin təhlili (qruplar üzrə durasiya, qruplar üzrə VaR, marjinal VaR və s.) və "tail" hadisələri (şərti VaR, stress test). "İnvestisiya Siyasəti" gündəlik əsasda yoxlanılan kredit riski üzrə tələbləri aydın şəkildə müəyyən edir.

ARDNF-nin əməliyyat riskləri daxili prosedur və qaydalar, eləcə də fasiləsiz işgüzar iş planı əsasında idarə olunur.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
http://www.oilfund.az/pub/tiny_upload/Inv_policy.pdf

Prinsip 23.

SF-in vəsait və investisiyalarının gəlirliliyi (bençmarkdan istifadə olunduğu təqdirdə, mütləq və bençmarkla nisbətdə) aydın müəyyən olunmuş prinsip və standartlara uyğun olaraq hesablanmalı və bu informasiya hesabat şəkildə Fondun ali idarəedici orqanına göndərilməlidir.

ARDNF-nin vəsaitləri ilə bağlı ətraflı məlumatlar (xarici valyutalar, kredit reytingləri, yerləşdirilmə müddəti və coğrafi regionlar üzrə təsnifata dair məlumatlar daxil olmaqla) rüblük pres-revizlər vasitəsi ilə ictimaiyyətə çatdırılır. Fondun investisiyalarının gəlirliliyi bu sahədə mövcud olan ən yaxşı təcrübə əsasında hesablanır və illik hesabatda daxil edilir. İllik hesabatlar və rüblük məlumatlar Fondun rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilir.

Daha ətraflı məlumat üçün bax:
<http://www.oilfund.az/az/account>

Prinsip 24.

ÜQPN-nin tətbiqi SF və ya onun verdiyi səlahiyyətlər əsasında başqa bir qurum tərəfindən müntəzəm olaraq nəzarətdə saxlanılmalıdır.

Bu hesabat ilk dəfə ARDNF-nin rəsmi internet sahifəsində 2011-ci ilin aprel ayında yerləşdirilmişdir və illik əsasda nəzərdən keçirilir.

Neftçilər prospekti 24, Dalğa Plaza,
Bakı AZ1004, Azərbaycan Respublikası
+99412 498 77 53
www.oilfund.az